

VÕ VĂN HÒE
Sưu tầm-biên soạn

Hoa Hồng

TRỒNG & CHĂM SÓC

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

VÕ VĂN HÒE

Sưu tầm và biên soạn

Hoa Hồng
TRỒNG & CHĂM SÓC

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG
2008

LỜI NÓI ĐẦU

Có thể nói rằng, HOA HỒNG là một loài hoa đẹp và quyến rũ nhất trong các loài hoa, bởi nó giữ được màu sắc, vẻ đẹp rực rỡ từ năm này sang năm khác ngay trên những cánh hoa hình lưỡi liềm trong khu vườn của bạn. Có được vẻ đẹp đó, trước hết là do những người trồng hồng chăm sóc, trồng tỉa luôn tuân thủ theo kỹ thuật phù hợp với sự phát triển của mỗi giống hồng.

Quyển sách này tập hợp những sưu tầm, ghi chép về cây hồng qua nhiều năm vun trồng, từ đó tổng hợp và rút ra một cách nhìn tương đối toàn diện về cây hồng, các giống, loài phổ biến hiện nay trong những vườn hồng do các nghệ nhân tạo lập. Mặc dầu chưa đầy đủ các giống hồng có mặt trong các vườn ươm được miêu tả trong sách, song chừng mức nào đó, sách cung cấp cho những nhà yêu thích hoa hồng bắt đầu trồng và chăm sóc hoa hồng một kiến thức tổng hợp nhằm tìm

hiểu các giống, loài khi lần đầu thực hiện việc trồng; đồng thời chăm sóc một luống hồng trong khu vườn hoặc những chậu hồng xinh xắn đặt ngay gần trên sân nhà của bạn. Sự phân loại các giống hồng thường gặp trên thị trường hoa cảnh cho phép những nhà làm vườn nghiên cứu sâu tằm về tên của những cây hồng hiện có. Ta thường gặp những nhà trồng hoa hồng giới thiệu và đọc tên các loại hoa hồng, chúng rất hấp dẫn, bởi hoa hồng là danh từ chung cho tất cả các loài hoa hồng nhưng nếu trong khu vườn của bạn phân loại được và có được tên từng loại hoa hồng thì đấy là một điều lý thú. Thoạt tiên, những nhà trồng hồng nhìn những bông hồng trong vườn từ lúc còn là nụ búp đến khi hoa hồng hàm tiếu rồi nở rộ, đem đối chiếu màu sắc, cánh hoa, cả lá non và những đặc điểm của nó với một catalogue có sẵn, từ đó, họ có thể đặt cho cây hồng một cái tên riêng tương ứng. Tuy nhiên như thế vẫn chưa chính xác, cho nên những nhà trồng hồng ở Việt Nam thường đặt tên cho những cây hồng trong vườn nhà mình căn cứ vào màu sắc mà chúng có, nhất là trong mùa xuân, bởi vào mùa này tiết trời ấm mát, dễ chịu, màu sắc của hoa hồng thể hiện chính xác gam màu mà nó có.

Nhân đây, xin được cảm ơn ông Nguyễn Đức Huy ở tại 9C, phường 9, Lữ Gia thành phố Đà Lạt, ông Trần Hữu Thông- nhà trồng hồng- ở tại phường Tân Thành quận Thanh Khê, thành phố Đà Nẵng, ông Nguyễn Quang Thắng – nhà báo – ở tại quận 3 thành

phố Hồ Chí Minh đã cung cấp nhiều tài liệu và kinh nghiệm thiết thực trong việc trồng hồng góp phần hình thành nên quyển sách này.

Trong nhiều tài liệu khác nhau, những nhà trồng hồng giới thiệu với chúng ta một trật tự xếp loại và kê tên cây hồng theo a, b, c hay dựa vào màu sắc. Sự phân loại dựa theo a, b, c của người Pháp khác với sự phân loại của người Anh, người Đức, người Ý và đặc biệt, đôi khi có sự khác nhau về cách gọi tên của hoa hồng. Ví dụ cây hồng "Message" ở Pháp và ở Anh gọi tên là "White Knight" thì ở Mỹ những nhà trồng hồng đồng thời gọi đến sáu hoặc bảy tên về cây hồng "Message". Ở Việt Nam, những nhà trồng hồng căn cứ vào màu sắc của hoa lại gọi cây hồng "Clair de lune" bằng tên khác là "Khói hương", "Xám tro" hoặc cây hồng Jean Gaujard có màu đỏ lửa, mặt trái màu trắng pha vàng, đặt tên thành "Hai da" vẫn không sao cả. Cho nên, có thể nghĩ rằng những nhà trồng hồng gọi tên những cây hồng có trong vườn của mình bằng một tên gọi độc lập khác căn cứ vào màu sắc mà vẫn chấp nhận được theo thói quen từng vùng địa lý và sự đồng thuận trong nhóm trồng hồng với nhau.

Có thể thấy rằng, cây hồng luôn khơi dậy một sức sống mãnh liệt, rực rỡ và đầy hứng thú ở khắp nơi trên trái đất và trong tất cả các mùa. Ở nước ta, những giống hồng đã trồng đều thích nghi với đất đai thổ nhưỡng, thời tiết, nhiệt độ, chúng nổi tiếng về vẻ đẹp cả về màu sắc, lẫn hương thơm. Chính đó, những

người trồng hồng luôn muốn tìm kiếm và đưa vào trồng nơi vườn của mình tất cả những giống hồng mà mình chưa có nhằm làm phong phú chủng loài và hơn thế, tạo cho vườn hồng luôn có màu sắc rực rỡ và đa dạng. Cuộc sống thêm một nét tươi xinh và thi vị.

Võ Văn Hòe

LỊCH SỬ PHÁT TRIỂN HOA HỒNG

Hoa hồng được mệnh danh là “Hoàng hậu của các loài hoa”. Đầu tiên hoa hồng phát triển trong tự nhiên, có hương thơm, về sau những người làm vườn đã trồng và phát triển chúng. Có thể tìm thấy hoa hồng khắp nơi dưới những hình dạng, kích thước và màu sắc khác nhau. Từ đấy, hoa hồng được chăm sóc để mọi người thưởng thức ngoạn. Cách nuôi trồng cũng dần được nghiên cứu, thực nghiệm và ghi chép lại công phu. Hoa hồng được tìm thấy khắp nơi trên trái đất và đã được trồng cả ngàn năm trước, chúng liên tục phát triển, gắn liền với những giống hoa hồng hiện đại ngày nay.

Người Hy Lạp và Trung Hoa có thể là những người đầu tiên trồng hoa hồng. Từ xa xưa, Khổng Tử đã đề cập đến hoa hồng trong “Vườn thượng uyển”. Có thể ước đoán, hoa hồng được trồng ở Trung Hoa hơn 2000 năm trước.

Ở Việt Nam, nhà Nho Dương Văn An, năm 1553 đã có nói đến việc trồng hoa hồng. Trong “Ô châu cận lục”, môn phong tục, mục huyện Điện Bàn viết: “Đất đai liền với phương Nam, cương giới bên ngoài châu Ô. Dân lấy thóc làm giàu, nhà nông dùng trâu đập lúa. Xe tiện chuyên chở đường bộ, ghe thuyền thuận lợi đường sông. Vườn Mạ Xuyên trồng lắm hoa hồng, người Lang Châu dệt nhiều lụa trắng. Làng Hóa Khuê, Cẩm Lệ trồng cọc gỗ để ngăn cá sấu; làng Lỗi Sơn, Chiêm Sơn dựng rào gỗ để phòng cọp dữ...”⁽¹⁾ Theo đó, trong Ô châu cận lục được xem là quyển địa chí xưa nhất ở nước ta đã có chép về việc trồng hoa hồng. Như thế người phủ Điện Bàn trồng hồng rất sớm trước khi hoa hồng được mang đến trồng tại cao nguyên Lâm Viên.

Trên khắp đất nước Việt Nam, ở đâu cũng có thể trồng cây hoa hồng được, thế nhưng phát triển nhiều vẫn là Nam bộ, Bắc bộ vùng Đà Lạt và một vài nơi có nhiệt độ thấp. Những khu vực có khí hậu mát lạnh, dễ chịu như Sa Pa, Tam Đảo, Bạch Mã, Bà Nà đều có thể trồng được hoa hồng quanh năm. Miền Trung Việt Nam cũng trồng được, song không trở thành những trang trại quy mô hiện đại do thời tiết nóng lạnh thất thường, không phù hợp với cây hồng ngoại nhập mà chỉ trồng được loài

(1) Dương Văn An – Ô châu cận lục - Trần Đại Vinh, Hoàng Văn Phúc dịch chú. NXB Thuận Hóa, Huế 2001. Trg 72.

hồng nội địa, một ít loài ngoại nhập chịu được thời tiết miền Trung, phục vụ trong dịp Tết mà thôi. Năm 1958 các nhà vườn đã trồng một số giống ở Đà Lạt, đến những năm 1960, đã có một số loài có màu sắc khác nhau được trồng tại các vườn hồng ở Đà Lạt. Ví dụ những cây hồng hai màu thuộc nhóm Hybrides de Thé, có:

- **Cây President Herbert Hoover:** (1930). (Sensation x Souvenir de Claudius Pernet). Hoa lớn đầy đặn chừng 15 cánh, hình dáng đẹp, màu hồng da cam, mặt trái cánh hoa sáng hơn. Hoa thơm dễ chịu. Lá cứng. Cây hồng cao chừng 0,90 mét. Chăm sóc tốt cây cho hoa sớm và thường xuyên.

- **Cây Mme. L. Dieudonné:** (1949) (Mme. Joseph perraud X Brazier) X (Charles Kilham X Capucine chambard). Hoa lớn, đầy đặn có 80 cánh, màu hồng điều, mặt trái sáng lên màu khôi hương. Hoa thơm, có nước hoa. Lá sẫm và láng. Cây hồng trông khỏe, vững vàng, bụi rậm, cao 0,75 mét.

- **Cây Grand Gala** (có ở Việt Nam những năm 1960). (1954). (Peace X Independence). Hoa rất thơm, giũ nhô lên như chóp nón, có từ 45-50 cánh hoa. Có mùi thơm thoang thoảng, dễ chịu. Hoa hai màu, màu đỏ son giống phẩm đỏ, phía trái cánh hoa có màu trắng lọt. Lá non màu vécní. Cây cao chừng 0,60 mét.

● **Nhóm một màu thuộc nhóm Hybrides de Thé**

Màu đỏ - Cây Rouge Meilland. (1951). (Rome Glory X Tassin) X (Charles P. Kilham X Pacufine Chambard): Hoa lớn có 45-50 cánh, màu đỏ, láng bóng từ son chuyển dần thành đỏ sậm, thắm hơn theo thời gian. Mùi thơm nhẹ. Cây khỏe. Thân cao 0,75 mét.

Màu hồng son - Cây Charles Gregory. (1947). Hoa trung bình từ 18-25 cánh, hình dáng đẹp, màu son có bóng đen sáng ửng lên. Giống cho nhiều hoa. Lá màu ve sẫm, sáng, sức khỏe trung bình. Thân cây hồng rất đẹp, cao 0,75 mét.

Màu hồng - Cây Michèle meilland. (1945). (Joanna Hill X Peace). Hoa kép, trung tâm hoa nhọn, nhưng mỗi cái hoa đẹp một cách khéo léo, tao nhã. Hoa màu hồng bóng láng. Giống cho nhiều hoa, có mùi thơm nhẹ nhàng. Cây khỏe cường tráng. Cao 0,8 mét.

Màu hồng - Cây Betty Uprichard. (1922). Hoa trung bình có 20 cánh, màu hồng pha đồng mắt cua bên trong, màu hồng son bên ngoài cánh hoa. Có mùi thơm. Lá màu ve sáng. Sức khỏe rất tốt. Thân cao 1 mét.

Màu trắng - Cây Sterling Silver. (1952). (Semi X Peace): Có nước hoa, màu trắng silas. Sức khỏe trung bình. Cao 0,60 mét. Lá màu ve sáng.

Anbassador (Meilland, 1977)

Amber Queen (Harkness, 1984)

Anne Harkness, 1979

Asagumo, 1983

Baccara, 1954

Bad Neuenahi, 1973

Bengale Animee, 1832

Blue Chip, 1983

Blessing's, 1968

Barnaby, 1954

Butterarp, 1999

Carlita, 1975

Charles Austin, 1973

Circus Knie, 1975

Dame de Coeur, 1978

Climbing Schneewittchan, 1958

Hybri de Thé Climbing
Caroline Testout

Hồng Toudor
D.R. York and Lancaster

R. Rugosa (China & Japan)

Rosa Gigantea

Rosa Foetida

Reine Victoria

A. double flowered cultivar

Rosa Canina

Abigalie, 1988 (mới cập nhật)

Aennchen von Thaurau, 1886

Alec's Red

Albertine (Barbier 1921)

Alexis (Harkness, 1982)

Allgold (Le Grice, 1957)

Allspice (Armstrong, 1977)

Rosa Glauca

Rosa Ribiginosa

Rosa Rugosa

Rosa Banksiae

Rosa Arkansana

Rosa Galica "Gffcinialis"

R. Madame A. Meilland

Rosa Anne Harkness

Rosa Alain

Rosa Mister Lincoln

Rosa Schoene's Nutkana

Damask R. Celsiana

Rosa Abraham Derby

Damask R. Saisons Continue

Obekant Vitblommig

Rosa Canina Dog Rose

Clau cus Dog Rose

Rosa mollis Soft Downy-rose

Rosa multiflora Rambler
Hồng Nhật

Pimpinellifolia- Burnet Rose

Hidago, 1979

Rosa Damascena Mill (Thái)

Dưới đây là loài Hybride Tea

Rosa Adeline

Rosa Laevigate

R. Omeiensis F. Pteracantha

R. Pimpinellifolia

Màu vàng - Cây Mme. A. Meilland thuộc nhóm Hybrides de Thé. (1945). (George Dickson) X (Souv de Claudius pernet) X (Joanna Hill X Charles P. Kilham) X (Margaret Mc. Gredy). Hoa rất lớn, giữa nhô lên như một cột trụ hình nón. Màu vàng chuyển dần sang hồng son. Hoa có mùi thơm nhẹ nhàng. Nếu không cắt tỉa, cây hồng cho bụi lớn, rậm, cao 1,50 - 1,80 mét

● **Nhóm hồng Floribunda (cho nhiều hoa)**

Màu đỏ - Cây Shxeizer Gruss: (1951). (Karl Weinhausen X Cinnabar): Hoa trung bình có từ 12-14 cánh hoa màu đỏ chuyển dần sang tím. Hoa có mùi thơm nhẹ, lá cứng, dai, màu ve sẫm và bóng láng. Cành nhánh rậm rạp, thân cao 0,60 mét.

● **Nhóm hồng Grimpant (leo bò)**

Màu hồng son - Cây hồng leo Climbing Mme Caroline Testout. (1901). Hình dáng thuộc nhóm hồng bụi (Mme de tartas X Lady Mary Fitzwilliam). Hoa lớn có hạt bụi như phấn trên cánh hoa, dáng đẹp. Hoa màu hồng son bóng láng, có mùi thơm, có nước hoa. Lá màu xanh mềm mại, duyên dáng. Giống leo rất khỏe. Thân bò được 6 mét.

Màu đỏ - Cây hồng leo Climbing Mme, Edouard Herriot thuộc nhóm hồng Grimpant Híbrides de Thé: (1921). Thân leo, giống cây bụi rậm rạp. Hoa lớn màu đỏ có sắc vàng và chuyển đỏ hồng

sáng bóng rực rỡ. Hoa có mùi thơm, có nước hoa. Lá đẹp, màu đồng mắt cua, thân cây khỏe.

Mầm giống hoa hồng châu Âu đầu tiên có thể phát triển từ Trung Đông thuộc vùng Persia, vùng Mesopotamia, nhưng vào thời ấy vẫn còn ít người biết đến cây hoa hồng và cách thức nuôi trồng của những nhà trồng hồng tại các vùng này. Những nhà trồng hồng xa xưa của Hy Lạp đã tiến hành trồng hoa hồng một cách phổ biến hơn, qua phương pháp nuôi trồng, họ đã cho ra đời những loài hoa hồng rất đẹp. Mục đích của việc trồng hồng thoát tiên nhằm làm thuốc và lấy hương thơm từ tinh dầu mà chưa nghĩ đến việc thưởng thức những bông hoa hình lưỡi liềm với màu sắc đa dạng và quyến rũ của nó. Sự phát triển đa dạng của loài, của kỹ thuật trồng hồng và căn cứ vào hương thơm, màu sắc của hoa hồng, sau này khi kỹ nghệ trồng hồng phát triển, những nhà trồng hồng trên thế giới chia hoa hồng thành hai nhóm theo mục đích chủ yếu:

1. Loại Aphrodite, tượng trưng cho “Nữ hoàng của tình yêu và sắc đẹp”.
2. Loại Dionysus tượng trưng cho “Thần hạnh phúc”.

Những vòng hoa hồng của người Hy Lạp có ý nghĩa trước tiên là tôn vinh vẻ đẹp, sự cao cả và là đặc trưng cho những bữa tiệc (hiểu theo nghĩa rộng) danh dự của họ.

Vào thế kỷ thứ III trước công nguyên, việc trồng hoa hồng đã được các nhà trồng hồng đạt đến đỉnh cao thời bấy giờ. Những nhà trồng hồng La Mã đã nhập các giống hồng từ Ai Cập, và họ đã nhanh chóng thiết lập được kỹ nghệ trồng hoa hồng ở Pacstum thuộc miền Nam La Mã. Phương pháp của những nhà trồng hồng thời kỳ này là làm tăng năng lực phát triển cho cây hồng, tạo điều kiện cho cây hồng nở hoa suốt trong các mùa, bằng cách trồng các giống hồng trong nhà kính hoặc nhà gương, và thường xuyên phun tưới nước ấm trong mùa đông lạnh giá. Với điều kiện như vậy, các loài hoa hồng dần dần phát triển, trụ bám vào những gia đình quý tộc, nhà giàu có và cả giới bình dân cũng ưa thích trồng và chăm sóc các loại hoa hồng.

Một thời gian sau, việc trồng hồng tại đây đã giảm sút, chỉ còn duy trì và phát triển trong những khu vườn của những nhà dòng, mục đích chính là lấy được liệu dùng trị bệnh tật; bởi bông hồng được nghĩ là có hiệu quả trong việc điều trị một số bệnh tật. Không chỉ tại châu Âu mà tại Việt Nam, một vài vùng trong đó có phủ Điện Bàn xưa kia cũng nghĩ rằng bông hồng đem chứng với đường phen có thể trị được chứng ho của trẻ em.

Suốt hai thế kỷ XII, XIII sau công nguyên, một số người châu Âu đến vùng Crusades ở Trung Đông đã mang về những giống hoa hồng có hoa

rất rực rỡ, rất đẹp. Từ đây, hoa hồng được chú ý đến và đã bắt đầu trồng trọt tại châu Âu.

Năm 1650, một người Pháp là Pierre Gaujard ở Versailles, dưới thời Louis thứ XIV, đã bắt đầu trồng hồng cùng với những nghệ nhân khác tại Versailles đến năm 1698. Trong khoảng thời gian này khu vườn trồng hồng của Pierre Gaujard đã trở nên nổi tiếng.

Việc phục hưng trồng hoa hồng của những nhà trồng hồng với sự quan tâm chăm sóc đến vẻ đẹp về màu sắc và hình dáng của những cánh hoa hình lưỡi liềm một lần nữa, hoa hồng đã giành lại được địa vị của nó không chỉ ở những vườn hoa công cộng mà còn tại những vườn hoa của các gia đình quý tộc và bình dân. Việc phát triển nên nghề kinh doanh hoa hồng cũng bắt đầu hình thành trong giai đoạn này tại châu Âu, nó cho phép trao đổi những loại hoa hồng khác nhau từ khắp nơi của châu Âu và sau đấy lan sang các vùng đất thuộc Anh (Tân thế giới). Có thể thấy hai giai đoạn quan trọng vào cuối thế kỷ thứ XVIII làm bùng nổ sự phát triển rộng rãi của hoa hồng:

Một là, việc giới thiệu hoa hồng phương Tây từ Hy Lạp và Trung Hoa sang (năm 1752), chính những loại hoa hồng hiện đại được tiếp tục truyền giống từ xa xưa cho đến những hoa hồng hiện đại ngày nay được nhập cảng từ Hy Lạp và Trung Hoa đến.

Hai là, việc làm tăng thêm sự phổ biến và phát triển rộng rãi hoa hồng đã được nữ hoàng Josephine của nước Pháp (sau khi bà lấy chồng là Hoàng đế Napoléon Bonaparte, năm 1796), cho thiết lập một vườn hồng tại Chateau Malmaison ở vùng ngoại ô nước Pháp. Tại đây nữ hoàng Josephine đã cho sưu tập và tập trung những giống hoa hồng lạ, hiếm khắp nơi trên thế giới về. Từ đó, bà trở thành một người đam mê hoa hồng đặc biệt và đã thiết lập ra kế hoạch thu thập và trồng các loại hoa hồng nổi tiếng tại vườn hồng Chateau Malmaison.

Từ đây, hoa hồng được biết đến như một món hàng trang trí thời thượng. Những nhà trồng hồng không chỉ tại Pháp, tại Anh mà tại các quốc gia khác bắt đầu nghĩ đến việc thiết lập một vườn hồng có quy mô và hiện đại. Chính sự đam mê và cổ vũ của Josephine đã tạo nên sự khích lệ đặc biệt đối với những nhà nuôi trồng hồng tại Pháp. Và chính đội ngũ những nhà trồng hồng tại Pháp trong thời gian này đã làm chủ thị trường hoa hồng châu Âu đến đầu thế kỷ thứ XX.

Năm 1814, khi nữ hoàng Josephine qua đời, vườn hồng của bà ở Chateau Malmaison có đến trên 250 loài hoa hồng khác nhau. Việc sưu tầm, thu thập và phát triển nghề nuôi trồng hoa hồng đã trở thành một công việc phổ biến cho những người mới bắt đầu trồng hồng và lớp thương gia mới

nổi lên, phát triển kinh doanh hoa hồng theo thị hiếu người tiêu dùng đương thời lại tiếp tục được phát triển. Có thể kể đến tài sản mà nữ hoàng Josephine đã để lại là một bộ sưu tập, được sắp xếp và có minh họa bằng hình ảnh rất ấn tượng và hấp dẫn, đã khích lệ ông Piere Joseph Redouté tiếp tục phát triển tài năng của ông trong việc sản xuất màu nước dựa theo màu sắc của hoa hồng.

Tác phẩm nổi tiếng của Piere Joseph Redouté là “Les Rosés” đã được xuất bản năm 1824, sách phác họa 167 gam màu, đây là những đĩa màu của hoa hồng từ khắp nơi trên thế giới, từ giai đoạn cổ, đến đầu thế kỷ thứ XIX. Để biến những đĩa màu mang tính thực tiễn trong hội họa một vài nhà họa sĩ đã đạt đến khả năng pha màu một cách sáng tạo, đã tạo ra khả năng phân tích màu rất chính xác từ việc mô phỏng màu sắc của các loại hoa hồng. Từ đây, vẻ đẹp về màu sắc và hình dáng quyến rũ của hoa hồng đã được tôn vinh một cách hết sức cao quý, là “Hoàng hậu của các loài hoa”.

Ở Pháp, ngày 16 tháng 5 năm 1845, tại thành phố Lyon đã tổ chức một cuộc triển lãm hoa hồng và công bố nhiều giống hồng mới lạ đầu tiên; đồng thời công nhận ông Claude Ducher là một nhà trồng hồng nổi tiếng. Năm 1879, một nghệ nhân trồng hồng ở Lyon là Joseph Pernet cùng với bà Marie Ducher, họ đã thiết lập ra một thương hiệu, lấy tên là PERNET – DUCHER, đây

là thương hiệu tượng trưng cho sự liên kết của hai nhà trồng hồng đầu tiên trong lịch sử trồng hồng trên thế giới.

Đến năm 1924, ông Jean Gaujard một nghệ nhân trồng hồng đã trực tiếp quản lý thương hiệu Pernet – Ducher. Tại đây ông đã nghiên cứu nhằm gây lai tạo các loại hồng, đồng thời hợp tác nghiên cứu với nhà trồng hồng Grand Semeur (sáng lập ra vườn hồng vào năm 1900), từ đấy, hai ông Jean Gaujard và Grand Semeur đã cho lai tạo ra giống hồng mới được gọi là cây hồng Pernetianas. Vài nơi khác như năm 1913, tại London, đã trao phần thưởng cho nghệ nhân trồng hồng với tên cây hồng Mme Edouard Herriot. Năm 1943, với vẻ đẹp dịu dàng e ấp của cây hồng châu Mỹ có tên là Québec (còn gọi là cây hồng Mme Maria Curie) ra đời.

Năm 1925, họ cho ra đời công ty PERNET – DUCHER. Là một vườn chuyên ươm cây hồng giống đặt tại thành Venissieux đã nhanh chóng trở nên chật hẹp nên Jean Gaujard cho dời đến Feyzin. Tại đây, một sự bài trí cực kỳ hiện đại cho việc kinh doanh hoa hồng, ươm giống, lai tạo nên những giống hồng mới lạ, làm phong phú loài hoa “Nữ hoàng của các loài hoa”.

SỰ LAI TẠO GIỐNG, LOÀI

Đầu tiên, những loài, giống hồng là những cây phát triển ở vùng hoang dã và từ đây chính là nơi xuất phát nên các loài, giống hồng hiện đại ngày nay. Hai loài hồng khác nhau có thể kết hợp dễ dàng để sản sinh ra một loài hồng mới mà loài đó có một số đặc tính của cả cha lẫn mẹ phối hợp lại mà nên. Tuy thế, bản thân cây hồng mới này được xác định rằng nó vẫn có những đặc tính riêng.

Trong tiến trình này, những nhà trồng hồng gọi là sự lai tạo giống mới. Một cây hồng đang trong thời kỳ phát triển sung mãn nhất đem thụ phấn sang một bầu nhụy cái của cây hồng khác để cho ra một giống hồng mới. Những cây hồng mới được phát triển từ những loài giống mang kết quả sau khi thụ phấn sẽ được gọi là sự lai tạo giống. Sự lai tạo giống thường xuyên xảy ra trong tự nhiên do các loài ong, bướm, hoặc do những loại côn trùng khác, chúng đậu vào nhụy hoa và mang phấn hoa đến cho hoa cái. Sự thụ phấn được bắt đầu từ đó. Nhưng, ngày nay tiến trình thụ phấn đang được các nhà trồng hồng thực nghiệm và

phát triển thành một kỹ thuật phức tạp do những nhà lai tạo giống ngày nay thực hiện. Chính sự lai tạo đó đã cho ra đời rất nhiều loại hoa hồng khác nhau mà chúng ta ngày nay đang thưởng thức vẻ đẹp của chúng.

Sự nỗ lực của họ, đến nay, có trên 1000 loài và giống hoa hồng khác nhau.

SỰ PHÂN LOẠI CÁC GIỐNG HỒNG

Hiện nay, những nhà trồng hồng đã phân các loài hoa hồng thành hai loại chính: những cây hồng thời xưa và những cây hồng thời nay.

- Những cây hồng thời xưa: là những nhóm hồng được giới thiệu trước năm 1867, bao gồm nguồn gốc và quá trình lai tạo có tên quy định đúng liền trước đó là tiếp đầu ngữ “Rosa”, biểu hiện những đặc tính tốt của chủng loài, hoặc là những nhà trồng hồng phân loại theo vùng địa lý, khu vực, hoặc miền nơi đã phát sinh ra chúng. Ví dụ như người ta đã tìm thấy cây “Rosa Multiflora” (hồng chùm, nhiều hoa), “Rosa Canina”, “Rosa Spinosissima”, “Rosa Banksiae”, “Rosa Willmottiae”, “Rosa Damascena”, “Rosa Wilsonii”, “Rosa Ghinensis”, “Rosa Gallica”... ở nhiều vùng miền khác nhau trên thế giới.

Thực hiện sự phân loại có hệ thống, theo một phương pháp cho tất cả các giống hồng thời xưa thành một nhóm không chỉ có ý nghĩa thực tiễn hiện nay mà còn là lợi ích to lớn cho những nhà

trồng hồng ngay sau nữa, để lựa chọn trồng trong vườn hồng của mình đầy đủ các giống, loài.

ROSA ALBA

Là những cây hồng trắng ở New York, có hình dáng cứng cáp, chống đỡ được bệnh tật. Chúng cho những bông hoa nở bệt, hương rất thơm, các lá non có màu ve hơi xanh xám, đặc biệt lá hồng không xỉ đuôi lên trên. Rosa Alba được trồng đầu tiên bởi những người La Mã và họ đã giới thiệu chúng đến với miền Bắc xa xôi của nước Anh. Từ đó chúng trở nên phổ biến rộng rãi trong thời kỳ phục hưng tại châu Âu (Có thể gặp hoa hồng Rosa Alba trên những bức tranh do người Ý vẽ). Hoa trổ một lần vào cuối mùa xuân, đầu hạ, cánh hoa cỡ trung, đôi khi hoa có màu hồng, màu trắng.

ROSA BANKSIAE

Là chủng loại hồng leo, bò, mới trông có vẻ đơn giản và ít ưa nhìn, thường cho hoa trái vụ. Rosa Banksiae khỏe khoắn, thân cây khỏe, gai không đáng kể.

ROSA BORBONIANA

Trước hết, điều cho biết về nó rằng đây là một loài, giống cây bụi hoàn toàn đẹp, có hình dáng giống như cây hồng leo, bò vậy. Những bông hoa khi trổ cũng thường thay đổi kích thước. Hoa có mùi thơm. Loại này đã trở thành một trong

những nhóm hồng phổ biến nhất vào đầu thế kỷ thứ XIX. Thân cây phát triển mạnh, cao chừng 1,4 mét, thường phải cần có trụ chống đỡ, thân cây dai, mềm, thời gian khai hoa chính vào giữa mùa hạ, xong lại trở hoa rộ lên lần nữa vào mùa thu. Hồng Borboniana (Bourbon) thường cho hoa trên một thân mới nứt. Hoa đầy đặn, đôi khi cho hoa kép, màu trắng hoặc hồng, đỏ chuyển tím với một ít hương thơm thoang thoảng như mùi táo chín.

ROSA CENTIFOLIA

Đây là một loại giống như các cây hồng bụi, cây rậm rạp, thân hình có vẻ trung bình, cao từ 0,9 mét đến 1,50 mét cần có sự nâng đỡ để cho hoa tự nhiên, thỏa mái. Là giống lai tạo từ cây hồng cải hoa, hoa rất to, từng chùm nở một lần vào cuối mùa xuân, đầu mùa hạ, hương rất thơm và cho hoa rất đầy đặn. Màu hoa chuyển từ đỏ, tím đến đỏ hồng rồi tàn. Tên gọi Rosa Centifolia rất quen thuộc với nhiều người trồng hồng, đôi lúc chúng được gọi tên là “bông hồng cải”. Loại này được giới thiệu đầu tiên do nhà trồng hồng người Bồ Đào Nha trong thế kỷ thứ XVI.

ROSA CHINESIS

Là loại hồng có nhiều ở Trung Hoa và Bỉ, từ chúng cho ra đời nhiều giống hồng khác nữa, được giới thiệu vào phương Tây từ năm 1752. Phần nhiều khi trưởng thành chúng thường thiết lập

những cây có bụi rậm cao từ 0,9 - 1,20 mét nên chiếm một khoảng không gian lớn, trông rất dễ nhìn khi trồng trong luống, ngay trong chậu cũng dễ quyến rũ. Thích đất ẩm ướt. Vì là thân leo, bò nên đòi hỏi người làm vườn trồng những nơi có bờ tường, vách, hàng rào và phải được che chắn bớt nắng nóng bởi chúng rất yếu. Gỗ hơi hồng lại mềm, dai, với một ít gai. Hoa của chúng nhỏ, màu hồng, đỏ, hoặc màu đỏ đậm, phát triển thành từng chùm và thơm thoang thoảng. Rosa Chinesis thường trổ hoa vào đầu mùa hạ rồi tiếp tục đến hết mùa thu. Những người trồng không mấy thành công khi cho lai tạo với hồng châu Âu.

ROSA DAMASCENA

Còn gọi là hồng gấm Damas. Đây là loại hồng có nhiều tại Damas và vùng Trung Đông. Giống hồng được giới thượng lưu ưa thích. Sự suy tưởng là tên gọi của nó. Đây là giống điển hình của những cây hồng bụi lùm, dáng mạo của nó mềm, dẻo, cao từ 0,9 - 1,5 mét, chúng đòi hỏi trồng trong đất tốt, phù hợp. Khi trưởng thành cây hồng đứng cạnh nhau tạo thành hàng rộng với những thân cong xuống, do đó phải có cây chống đỡ để hoa có thể nở một cách thích hợp. Hoa của Damascena trổ một lần vào giữa mùa hạ, những cây như thế gọi là Damascena mùa hạ. Loại hồng Damascena trổ hoa hai lần vào mùa thu nên gọi là Damascena mùa thu (Rosa Damascens

semperflorens). Những bông hoa cho mùi rất thơm khi nở toàn phần, đôi khi nở nhiều hoa tạo thành từng chùm (bó), màu hồng. Người thưởng thức hoa có thể uốn cong, bẻ gập những cuống hoa lại được mà không sợ bầm dập. Hoa có giá trị đặc biệt vì cho hương rất thơm.

ROSA GALLICA

Là giống hồng nổi tiếng bởi tên gọi là “Rosier de France” hoặc còn có thể gọi tên khác là “Rosier de Provins” (cây hồng nho) được nuôi trồng trong thế kỷ thứ XVI. Nó là loài có sớm nhất ở châu Âu. Những nhà trồng hồng suốt giữa thời kỳ trung đại đã cung cấp cho các pharmericist dùng làm dược liệu. Cây Gallica có bộ rễ phát triển lan rộng ra bốn phía nếu không muốn kềm chế lại. Hồng có chiều cao trung bình từ 0,9 - 1,5 mét, thân cứng. Đất sẽ nhanh bạc màu khi trồng chúng. Hoa trở một lần đúng mùa hạ, khai hoa cho những chiếc hoa đơn, có thể có kép, rất thơm nhưng không có nước hoa. Màu của chúng từ đỏ đậm chuyển sang màu tím đến hồng rồi tàn. Một vài loài có màu cẩm thạch hoặc pha trộn với màu trắng.

HYBRIDE REMONTANT

Đây là một trong những giống lai tạo nên giống hồng thuộc nhóm Hybrides de Thé thời nay, hiện những nhà làm vườn chưa đặt tên riêng.

ROSA RUGOSA

Giống hoa hồng có tên là “Rosa Japonaise”, đôi khi những nhà trồng hồng chọn cây hồng này làm gốc ghép, tiếp cho các loại khác. Khi trồng chúng trong vườn, người ta xếp chung vào cùng một nhóm với nó, để dễ hòa nhập và cùng tồn tại với nhau trên một vồng, luống hoa hồng hoặc trên hàng rào kẽm, lưới sắt, trên giàn. Loài hồng này dày, rậm và rất tốt tươi, phần nhiều chúng lên nhanh, vươn cao. Hoa rất thơm, nhưng không có nước hoa. Cây cao từ 0,6 - 1,2 mét, có tán rộng 80cm. Hoa đơn, màu nâu (carmine), hoặc đỏ rực rỡ, nhiều vitamine C. Hoa trổ từ mùa xuân đến mùa thu. Lá màu xanh sậm lông lánh. Những nhà làm vườn cấy ghép vào chúng những loại hoa có màu sắc và hình dáng khác nhau từ hồng, trắng, đến đỏ. Hồng Rugosa phát triển trên hầu hết các loại đất trồng, tốt nhất là vùng gần bờ biển, bởi vì chúng có thể kháng lại hơi nước từ biển bốc lên. Cây có thể uốn thành hàng rào, che chắn rất đẹp.

ROSA SPINOSISSIMA

Có thể xem đây là giống hồng kiểu mẫu bởi toàn thân nẩy nở rất đẹp, rậm rạp và nhiều gai. Thân cao chừng 0,9 mét nhiều cành nhánh nên trải rộng rất nhanh khi trưởng thành, sung sức nhờ vào trụ đỡ. Có thể trồng hồng Spinosissima tạo lớp che phủ trong khu vườn trông rất đẹp. Sự pha giống trong nhóm đã cho ra đời những cây

hồng rất đẹp, sức khỏe lý tưởng, chúng cho những cái hoa lớn rộng chừng 8cm, tuy trông đơn giản nở trước mùa khai hoa nhưng đẹp, đôi khi cho những cái hoa rất nhiều cánh. Có hương thơm. Vùng bầu hoa có màu đen xám. Vào mùa thu, cây cho dáng vẻ hấp dẫn. Ông Wilhelm Kerdes là một nhà nuôi trồng hoa hồng nổi tiếng - người Đức - đã dùng loại hồng này để lai tạo thành một loại mới thành công gọi là Frihlingsgold, hoa có màu vàng kim hoàn, cánh lớn đến 6 cm. Loại Frihlingsgold phát triển có tán rộng hơn cây mẹ, cao từ 0,9 - 1,5 mét và tán rộng tùy theo sức của nó.

*** Những cây hồng thời nay**

Là những nhóm hồng được giới thiệu sau năm 1867, khi bắt đầu xuất hiện nhóm hồng Hybrides de Thé, gọi tắt là hoa hồng Thé tức La France xuất hiện. Do có sự pha giống nhiều thế hệ từ các cây hồng thời xưa, nên hiện tại những nhà trồng hồng đã nhìn thấy chúng phô bày ra những đặc tính có quan hệ giữa thế hệ “cha con” một cách đầy đủ, trọn vẹn. Xét thực tế từ những cây hồng thời nay, những nhà trồng hồng chuyên nghiệp có thể phân chia thành hai nhóm chủ yếu: những cây hồng thuộc giống Hybrides de Thé và những giống thuộc Floribundas.

□ Giống hồng Hybrides de Thé

Xuất hiện trong một thời gian rất ngắn vào nửa thế kỷ thứ XIX, do pha trộn giống giữa hai

loài hồng một cách phổ biến. Những giống hồng loại này thực tế chúng trổ đầy hoa trong mùa thu và mùa hạ thay vì nở rộ trong mùa xuân như những giống hồng khác. Đây là sự khác nhau giữa cây hồng thuộc nhóm Hybrides de Thé với những cây hồng thời xưa, thường khai hoa rộ lên vào mùa xuân. •

Như thế những cây hồng gọi là Thé vì vào mùa hạ chúng cho hoa, mà trên những cái hoa của chúng toát ra một mùi thơm làm cho những người thưởng thức nhớ lại hương vị ngào ngạt, thơm lừng của mùi chè. Chính mùi thơm ngào ngạt của chè này mà ở nhiều nơi trên thế giới con người dùng hoa hồng trộn với chè để uống như đã từng pha trộn hoa lài (nhài) để có mùi thơm đặc biệt cho những người ưa thích. Đặc biệt qua lai tạo, những nhà trồng hồng tìm thấy thế hệ sau nó phát triển trong loài hồng Hybrides de Thé. Ví dụ ở cây hồng Pernetianas, người ta tìm thấy có thuộc tính của loại hoa hồng thời xưa trong công ty PERNET – DUCHER.

□ Giống hồng thuộc loại Floribundas

Những nhà trồng hồng biết đến chúng bởi một loài nhỏ hơn Hybrides de Thé có nhiều phức tạp trong nuôi trồng, chăm sóc. Loài Floribundas thông thường được lai tạo với một loài có tên là Polyanthas lai tạo. Trong quá trình ươm nụ và cách khai hoa đã xuất hiện một ít lai tạo phức tạp

của loại thuộc giống Hybrides de Thé trong những chùm hoa của chúng. Xứ Danois Poulsen, (thuộc Đan Mạch), những nhà trồng hồng xem xét mức độ lai tạo thể hiện trên những chiếc hoa có hoặc không có mùi thơm trong mùa hè và đặt cho chúng cái tên là “Rosier de Poulsen”, trong lúc đó ở xứ Angleterre cũng có cách xem xét đặt tên như vậy. Thông thường những loài hoa trên người ta đã lai giống chúng bằng giống Polyanthas. Sự pha giống liên tiếp đã cho ra đời nhiều thể hệ hoa hồng sau đây rất tốt, cho hoa được nhiều theo đúng với giống chủ lực Polyanthas. Hơn thế, còn cho ra đời những cái hoa có cánh cứng và khá lớn, cho dù đấy chỉ là những cái hoa đơn giản có 5 cánh.

✦ Hybrides de Thé

Là giống hồng thời nay, người trồng hồng quen gọi là “Hồng Pháp”, chúng được trồng khắp nơi trên thế giới. Những cây hồng Thé được trồng trên những luống, vòng hoặc hàng đất bằng phẳng, chúng thường cho vẻ đẹp khéo léo của những bông hoa tròn vẹn, ưa nhìn. Trên thị trường hoa hồng hiện nay đa số ta gặp, mua, trang trí thuộc loại Hybrides de Thé này. Hoa có rất nhiều màu sắc khác nhau.

✦ Floribundas

Giống này cho nhiều hoa và cũng đẹp như giống Hybrides de Thé do được trồng trên những

luống, vòng đất bằng phẳng. Từng chiếc hoa, ít cho vẻ đẹp trọn vẹn hơn là khi màu sắc của chúng được phối bày trọn vẹn trên những chùm hoa.

✧ **Floribundas-Hybrides de Thé “Grandifloras” en Amérique**

Là các giống hồng tìm thấy những đặc tính tiền thân của giống Floribunda và Hybride de Thé. Chúng cho nhiều hoa, hoặc khi khai hoa cho từng chùm đến 12 hoa. Hoa kém phát triển ở những nơi trồng chật hẹp, không được thông thoáng.

✧ **Polyanthas pompons-polyanthas nains**

Là loài hoa có nhiều nhụy đực, toàn thân cây hồng thấp, lùn, tầm vóc nhỏ nhắn, cả những cái hoa cũng nhỏ. Thường vào mùa khai hoa chúng cho nhiều những khóm hoa. Đây là loài hoa hồng có nguồn gốc lai tạo từ loài Floribundas.

✧ **Hybridé de Polyantha**

Những nhà trồng hồng đặt cho chúng cái tên của các cây hồng thời xa xưa thay vì gọi chúng là Floribunda, bao gồm nhiều giống hồng xuất phát từ nguồn gốc cơ bản và những cây cleations được nhập vào nhóm của chúng. Khi nhập chung chúng lại, những người làm vườn gọi theo tên thời xa xưa là “hybridé de polyantha”. Là giống hồng luôn có sức sống mập, khỏe cho những cánh hoa rất tự nhiên, đẹp, hoặc đôi khi cho từng chùm hoa dày, rậm mà đẹp.

- *Polyantha compacta*: được tìm thấy vào khoảng giữa thế kỷ XX, được trồng thành từng nhóm chen chúc mới đẹp, toàn thân cây hồng rậm rạp, giống như sự biểu hiện của tên gọi “hoa có nhiều nhụy đực chen chúc”. Giống này cho rất nhiều hoa, hoa đẹp một cách trọn vẹn bởi các đường viền trên mỗi cánh hoa. Chúng có nhiều màu.

- *Rosiere miniatures*: đây là những cây hồng nhỏ rất xinh xắn, thường gọi là “hồng tiểu muội” hoặc Hồng mi ni. Chúng rất dễ thương vì có duyên, toàn thân tròn trịa và mập. Lá nhỏ, xinh xắn. Những đường viền trên những cánh hoa nhỏ nhỏ rất đẹp. *Rosiere miniatures* thường được trồng trong chậu, bình, có thể đặt trên những chiếc đôn trang trí những nơi đẹp nhất trong nhà, hoặc trên các ban-con, hiên nhà. Tuy thế, chúng cũng chịu đựng được nắng gió khi trồng trên vồng, luống ngoài vườn.

- *Sarmenteux*: loài có nhiều cành leo, bò, trườn dài thân mình trên giàn. Đây là giống hồng leo rất khoẻ khoắn cả trong mưa nắng. Hoa trở không nhiều nhưng lần lượt cho hoa tất cả cùng một lúc chừng vài ba cái hoa trở lên. Hoa tròn, đầy đặn, cánh đẹp như loài *hybride de Thé*, đôi khi cho những cái hoa kép tạo nên từng tán, từng chùm như giống *Floribundas*.

- *Grimpants (Brambler)*: thuộc ngành có thân dài và mềm mại, hết sức mạnh khỏe, giống như sự

biểu hiện của tên gọi. Đây là những cây hồng đẹp, mỗi mọc các nhà ương trồng để mắt đến, bởi chúng được đan xen trên những hàng rào, giàn hoa, bờ dốc của hành lang dùng trang trí trong khu vườn rất đẹp và sang trọng. Chúng không vươn thẳng lên tự do được mà phải có cọc chống đỡ hoặc cột, bó chúng vào hàng rào.

Hybrides de musc: những cây hồng sinh ra do sự lai tạo từ giống *Rosa Mosschata* (Rose Musquée). Hoa của chúng có mùi thơm như ướp xạ hương và đây chính là sự khác biệt của những cây hồng hiện đại. Những cái hoa to lớn hình lưỡi liềm có mùi xạ hương xuất hiện và nở rộ vào đầu mùa hạ. Hoa sẽ gián đoạn trong những mùa tiếp theo.

*** Tạo hoa hồng xanh bằng kỹ thuật RNAi**

Hội nghị hoa hồng thế giới 2006 được tổ chức tại thành phố Osaka từ ngày 11-17/5/2006. Tại hội nghị, ban tổ chức đưa ra triển lãm nhiều giống hoa hồng mới rất đẹp và ấn tượng. Tuy nhiên nổi trội nhất trong hội nghị lần này chính là hoa hồng xanh được tạo ra bằng kỹ thuật RNAi do sự hợp tác giữa các nhà khoa học của hai công ty Florigene và Suntory dưới sự trợ giúp về mặt kỹ thuật của Viện Khoa Học Kỹ Thuật châu Úc (CSIRO). (Trích dẫn "Hoa hồng kỹ thuật trồng chăm sóc & trang trí của NXB NN, TS. Dương Công kiến - trang 73)

Hoa hồng xanh có thể được coi là chén thánh (Holy Grail) của những nhà lai tạo hoa hồng kể từ năm 1840. (Khi đó, hiệp hội làm vườn của Anh và Bỉ đã treo giải thưởng 500.000 francs cho người đầu tiên tạo được hoa hồng màu xanh). Các nhà di truyền học phân tử của công ty Florigene và Suntory đã đoạt được giải thưởng này, một giải thưởng đã từng làm nhụt chí biết bao nhà lai tạo hoa hồng truyền thống bằng cách kết hợp một ít yếu tố cũ, một ít yếu tố mới, một ít yếu tố vay mượn và cuối cùng là một ít yếu tố tạo ra màu xanh. Yếu tố tạo ra màu xanh trên hoa hồng chính là gen delphinidin mà các nhà di truyền của công ty Florigene đã chọn từ loài hoa păng-xê (*Viola X wittrockiana*) để tổng hợp trực tiếp màu xanh trên cây hoa hồng. Yếu tố vay mượn chính là gen iris nhằm tạo ra enzyme DFR (the dihydroflavonol reductase), enzyme này sẽ hoàn thành chu trình phản ứng tổng hợp delphinidin trên hoa hồng. Yếu tố mới chính là một gen nhân tạo. Gen này được tạo ra bởi nhóm các nhà di truyền học của công ty Suntory bằng một kỹ thuật mới là RNA interference, viết tắt là RNAi. Kỹ thuật này được tư vấn bởi viện CSIRO, nhằm mục đích làm ngừng sự hoạt động của gen hình thành màu đỏ trong hoa hồng. Chính gen này đã đánh bại những nỗ lực của nhóm nghiên cứu Florigene nhằm làm hoạt hóa chu trình delphinidin trong hoa hồng gần cả

một thập kỷ. Chính vì thế mà các nhà khoa học của Suntory đã tạo ra một gen “câm lặng” để vượt qua sự khó khăn này bằng kỹ thuật RNAi. Kỹ thuật RNAi là một hướng rất mới trong nghiên cứu y sinh khoảng 25 năm trở lại đây. (Trích dẫn "Hoa hồng kỹ thuật trồng chăm sóc & trang trí của NXB NN, TS. Dương Công kiến - trang 73)

Đội ngũ nghiên cứu của TS. Peter Waterhouse ở Viện CSIRO, Canberra, Úc đã đi tiên phong trong việc sử dụng kỹ thuật RNAi cho việc khám phá và ứng dụng các chức năng của gen trong cây trồng. Mặc dù lúc đầu hình thái của hoa hồng có màu hoa cà nhạt nhưng nó là hoa hồng đầu tiên trên thế giới có khả năng di truyền tạo ra những hoa hồng xanh, thực sự làm cầu nối cho việc hình thành phổ màu trên hoa hồng từ màu xanh tái chuyển sang màu xanh vùng Địa Trung Hải hay thậm chí là màu xanh nước biển. Như vậy có thể nói rằng đây là loài hoa mang tính thương mại đầu tiên trên thế giới được hình thành bằng kỹ thuật RNAi. Hoa hồng xanh của Florigene là sự báo trước một tương lai tươi sáng cho các nhà nhân giống cây trồng trong thế kỷ XXI.

*** Hoa hồng xanh được tạo ra như thế nào?**

Trong cây trồng có một loại phân tử được gọi là anthocyanin được coi là sắc tố chủ đạo trên hoa,

trái và các mô tế bào khác. Thông thường các màu chính của hoa bắt nguồn từ anthocyanin với sự có mặt của một ít các chất carotenoid màu vàng. Ngoài ra anthocyanin dihydrokaempferol (DHK) lại là một enzyme chỉ phối cho cả 3 chu trình hình thành sắc tố trên cây trồng bao gồm: cyanidin, pelargonidin và delphinidin. Gen cyanidin mã hóa một enzyme làm thay đổi enzyme DHK nhằm hình thành chu trình cyanidin dẫn đến biểu hiện các màu đỏ, hồng hay màu tím hoa cà. Trong khi đó gen delphinidin không hiện diện trong cây hoa hồng sẽ mã hóa một enzyme khá tương đồng cho việc thay đổi enzyme DHK nhằm hình thành sự tổng hợp màu theo chu trình delphinidin. Một loại enzyme khác có tên gọi là dihydroflavinol reductase (DFR) sẽ hỗ trợ các màu chỉ thị trong cả ba chu trình trên. Enzyme này rất quan trọng vì không có nó sẽ không thể tạo màu trên các cánh hoa. Chính vì vậy mà các đột biến gen DFR đều cho ra những hoa có màu trắng. Trong hoa hồng không có gen delphinidin để hình thành màu theo chu trình của nó. Chu trình delphinidin có thể hình thành màu đỏ hoặc xanh trên hoa dưới sự tác động của DRF và pH. (Trích dẫn "Hoa hồng kỹ thuật trồng chăm sóc & trang trí của NXB NN, TS. Dương Công kiến - trang 73)

Trong suốt thế kỷ XX, các nhà lai tạo hoa hồng đã tạo ra một loạt màu hoa lạ như hoa hồng

màu lilac hay hoa hồng xám được coi là bước đệm để tạo ra hoa hồng xanh. Tuy nhiên chúng là những biến thể hiếm từ chu trình cyanidin. Bởi vậy chúng ta có thể hiểu rằng tại sao việc lai tạo truyền thống không thể tạo ra hoa hồng xanh như mong muốn bởi vì hoa hồng về mặt di truyền không có gen để tạo ra chu trình delphinidin. Chính vì thế các nhà khoa học Florigene đã đi một bước rất dài bằng việc chọn gen delphinidin từ loài hoa dã yến thảo vào năm 1991. Vào khoảng giữa thập niên 1990 các nhà khoa học đã có những kỹ thuật hoàn hảo cho việc lai tạo hoa hồng và tạo hoa từ các dòng tế bào nuôi cấy mô. Cũng trong khoảng thời này, công ty Florigene đã có giống hoa hồng đỏ thắm đầu tiên được làm từ gen delphinidin có tên gọi là “Cardinal”. Việc kết hợp gen cyanidin và gen delphinidin đã tạo ra một giống hoa hồng màu đỏ tía rất ấn tượng. Dĩ nhiên nó không phải màu xanh nhưng về mặt kỹ thuật đó là một bước tiến rất lớn.

Chính vì thế để tạo ra một bông hồng màu xanh, các nhà nghiên cứu Florigene cần một loại bông hồng trắng trong đó gen DFR đã bị bất hoạt. Các nhà nghiên cứu của công ty Florigene thường hay tư vấn với nhóm nghiên cứu của TS. Peter Waterhouse ở Viện CSIRO, Úc Châu. Vào năm 2001 TS. Waterhouse đã thảo luận việc sử dụng kỹ thuật RNAi nhằm ức chế một gen mong muốn để sau

đó có thể thay thế bằng một gen khác. Do đó các nhà khoa học của công ty Florigene ngay lập tức nhận ra được lợi ích của việc dùng kỹ thuật RNAi nhằm ức chế hoạt động của gen DFR trong hoa hồng đỏ dẫn đến ức chế chu trình cyanidin và sau đó chuyển gen delphinidin với một gen DFR hoàn toàn mới nhằm hoàn chỉnh chu trình tổng hợp delphinidin trong hoa hồng. Cùng lúc đó các nhà nghiên cứu của công ty Suntory, Nhật Bản cũng có cùng ý tưởng bằng cách dùng kỹ thuật RNAi để ức chế gen DFR sau đó họ tạo dòng (clone) một gen delphinidin mới từ loài hoa păng-xê (pansy) và gen DFR từ hoa iris. Các gen DFR của hoa hồng và iris khá tương tự nhau và chia sẻ nhiều đoạn mã DNA nhưng kỹ thuật RNAi cũng rất tinh tế bởi vì nó có thể ức chế gen DFR của hoa hồng mà không ảnh hưởng đến gen DFR của hoa iris bằng việc tạo ra một cấu trúc ức chế gen có tác dụng tạo ra các phân tử dsRNA kẹp tóc (hairpin dsRNA) với trình tự tương đồng với gen DFR của hoa hồng.

Vì thế để tạo ra bông hồng xanh, các nhà khoa học của Suntory đã áp dụng một bộ 3 gen. Một gen nhân tạo được dùng cho kỹ thuật RNAi nhằm ức chế gen DFR của hoa hồng làm cho hoa hồng không biểu hiện màu. Sau đó chuyển gen delphinidin từ loài hoa păng-xê và gen DFR từ loài hoa iris sẽ tạo ra hoa hồng có hàm lượng delphinidin rất cao trong cánh hoa. Tuy nhiên

cũng phải lưu ý một yếu tố ảnh hưởng đến màu xanh trên cánh hoa đó chính là độ pH tế bào và đó là một trong những lý do chính là tại sao các loài hoa có cùng chu trình anthocyanin nhưng lại có màu khác nhau. Khi nồng độ pH tế bào mang tính kiềm thì sắc tố của anthocyanin thường trở nên xanh hơn. pH của đất không ảnh hưởng hay ảnh hưởng rất ít đến pH tế bào cánh hoa. Nồng độ pH tế bào cánh hoa thường mang tính di truyền. Cánh hoa hồng thông thường có nồng độ pH khoảng 4.5 chính vì vậy để tạo ra các cánh hoa hồng có nồng độ pH thấp thì rất hạn chế. Vì vậy các nhà khoa học mới nghĩ đến kỹ thuật ức chế gen bằng kỹ thuật RNAi nhằm xác định những gen ảnh hưởng đến tính axit của cánh hoa hay điều chỉnh màu của cánh hoa theo những hướng khác. ⁽¹⁾ (Trích dẫn "Hoa hồng kỹ thuật trồng chăm sóc & trang trí của NXB NN, TS. Dương Công kiến - trang 75)

(1) Theo Nguyễn Đức Huy. Đà Lạt.

TRỒNG HOA HỒNG

1. Làm đất trồng hồng

Phần này trình bày cách thức trồng cây hồng, cho phép nhận rõ một cách dễ dàng việc tạo một vườn hồng để chăm sóc và thưởng thức.

Qua nhiều năm trồng và nuôi dưỡng cây hồng, tác giả đã ghi chép, tham khảo các tài liệu liên quan đến kỹ thuật trồng, từ đó rút ra những thực hành kỹ thuật đơn giản trong việc trồng từ một đến nhiều cây hồng được trình bày trong phần này. Nếu nhà trồng hồng theo kỹ thuật nêu ra sau đây và chăm sóc đều đặn thì hiệu quả sẽ đem lại cho vườn hồng của bạn những bông hoa rực rỡ và những cây hồng đầy sức sống. Là những tóm tắt về kỹ thuật trồng hồng nên ở đây chưa phải là sự tuyệt đối đầy đủ. Bởi, nếu nhà trồng hồng lấy ý kiến của nhiều nhà trồng hồng từ các vùng lại hoặc trong cùng một khu vực, một thành phố, thì bạn sẽ có nhiều câu trả lời khác nhau cho cùng một câu hỏi trên thực tế trồng những cây hồng. Tất cả những câu trả lời này là kết quả sinh động cho những người làm vườn yêu thích cây hồng và cho mỗi khu vườn của họ.

Trong khu vườn của bạn, hay trong chậu kiếng, cây hồng có thể được tiếp tục sống một cách sung sức, để cho những bông hoa long lanh những hạt sương mai, lá xanh non và sạch sẽ, đôi khi ngả sang màu ve, màu verni trông thật quyến rũ. Hoặc, đôi khi cây hồng đã "thoi thóp" chắc nhà trồng hồng không được hài lòng lắm, chẳng những hoa nhỏ rời rạc, lá mọc hỗn độn, bụi hồng đầy lá úa, với những chấm đen như cúc áo loang dần, chất dinh dưỡng lấy trong đất tự nhiên không đủ sức làm cho cây hồng phát triển, lại thêm sâu bệnh tấn công vào sự sinh trưởng của cây hồng một cách nghiệt ngã, đã làm cho nhiều nhà trồng hồng nản lòng, chuyển sang thú tiêu khiển khác.

*** Hãy bắt đầu từ việc làm đất trồng hồng**

Làm đất là việc đơn giản, những nhà trồng hồng không đòi hỏi nhiều lắm trong việc làm đất để chuẩn bị cho trồng một đến nhiều cây hồng. Trên mặt bằng của diện tích đất trong khu vườn, người ta vun thành luống, thành vòng, liếp như luống cải hay luống rau muống, cũng có thể trồng trên hàng như hàng khoai lang (nếu diện tích khu vườn ẩm ướt). Vòng cao chừng 30 – 40 cm (cũng có thể thấp hơn, tùy đất khô, đất ẩm). Thực hiện dưới dạng thức thường lặp đi, lặp lại là cày bừa, hoặc dùng cuốc xới đất, lật qua lại cho đất tơi, mịn ra, trộn từ dưới lên và từ trên xuống, làm cho đều, được thể đất sẽ xốp. Phơi nắng cho đất thoát hết

mùi độc hại có trong đất. Làm đất trước khi trồng như thế đến hai lần. Việc đào sâu, trộn kỹ có mục đích làm cho đất khô, giảm bớt độ chua do lượng acid cao, làm cho sau khi trồng rễ cây hồng dễ đâm xuống để lấy nước và thức ăn cần thiết.

Mặt khác, phân bón phải được trộn đều trong đất nhằm làm tăng độ phì nhiêu một cách tự nhiên. Phân bò, trâu rất tốt cho cây hồng (nhưng trong tình trạng thực hành thì tất cả các loại phân hữu cơ, cả vô cơ đều có thể đảm bảo là dùng được với một lượng thích hợp). Phân bò và trâu có chứa cỏ và lá, thích hợp khi bón cho cây hồng sẽ tăng độ ẩm rất thích hợp cho cây hồng còn yếu. Chuẩn bị luống trồng hồng, trong hỗn hợp đất có hàm lượng phân cho 100 m² đất theo tỉ lệ đề nghị sau đây:

- 20 kg phân chuồng hoai mục
- 5 kg Super lân
- 2,5 kg Ure
- 01 kg Clorua

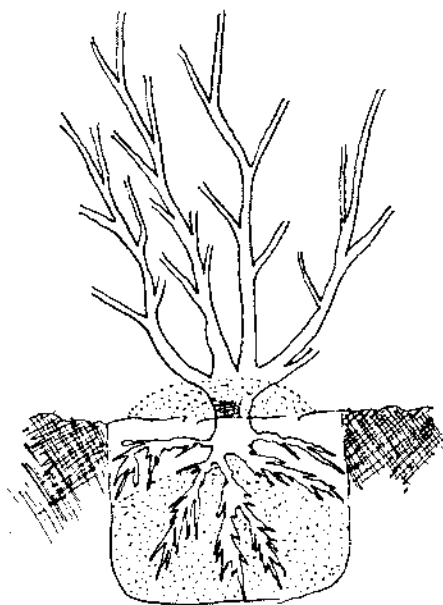
Nếu trồng trong chậu kiếng thì cần:

- 5 phần đất hỗn hợp, hoặc than vỏ lúa, nếp
- 4 phần phân hữu cơ (phân hoai) gồm lá mục, phân bò, trâu, vỏ cây đã mục, bánh dầu (ít), mỗi loại một thứ. Nếu dùng phân heo phải đảm bảo rằng phân đã hoai thật sự.

- 1 phần là cát xây nhà loại mịn (đã rửa sạch).

Hầu hết các nhà trồng hồng đều thống nhất đất đã chuẩn bị như vậy từ 2 đến 3 tháng trước khi trồng hồng. Nếu như khu đất của vườn hồng quá nghèo chất dinh dưỡng thì hãy khoan trồng mà thay vào đất đó một lớp đất khác tốt hơn vào. Bón phân vào giữa luống, vòng hoặc liếp trồng. Sau khi trồng cây hồng ra luống 15 ngày tưới thêm Ure và Kali cho cây phát triển và cứng cáp, chừng 15 ngày sau tưới gốc thêm một lần nữa liều lượng như lần đầu.

Quy cách trồng cây hồng vào hố

Hàng năm, vào mùa xuân cần bón thêm phân lân Lâm Thao, N-P-K tỉ lệ 12-5-10 và phân chuồng (nhiều) thật sự hoai để tránh mầm bệnh, nhất là các loại nấm. Ngoài ra tùy theo thể lực cây hồng có thể phun xịt thêm loại hoocmon kích thích tăng trưởng, ra hoa, màu tươi đẹp trên bộ lá rất có hiệu quả.

Hoa hồng phát triển tốt, sung sức trong loại đất có ít acid, độ pH từ 6 – 6,5. Nếu muốn biết chất lượng đất thế nào phải khảo sát đất tìm hàm lượng kaline. Nếu không đủ chứng cứ để kết luận, hãy cứ xem như đất trong vườn hồng chuẩn bị trồng là đất trung tính (alkaline). Nếu đất quá trung tính (quá alkaline) thì người làm vườn có thể cho tăng thêm acid bằng cách trộn thêm sulfua vào đất (phân dùng trong nông nghiệp). Thêm nhiều hay ít sulfua còn tùy thuộc vào chất lượng đất sau khi khảo sát. Đối với khu vườn có độ pH thấp hơn chuẩn (độ pH dưới 5) thì cứ 100 m² trộn thêm 1 kg sulfua hoặc rải 5 kg vôi bột vào đất để khử độ chua (25 kg/500m²). Nếu đất vườn trồng có chất lượng trung bình (đất thịt pha cát, đất phù sa) thì không cần bón thêm vôi. Nếu đất có đất sét thì thêm 2 kg sulfua.

Để hạn chế đến mức thấp nhất các loại mầm bệnh tấn công cây hồng trên một diện tích đất trồng tương đối rộng, trước khi trồng cây hồng xuống phải chú ý đến các mầm bệnh có trong

đất. Để thỏa mãn được điều này nên tưới trên các luống hồng một lượng Methylybromide hoặc Javel 2% nhằm giảm được mầm bệnh, làm cho đất trồng được sạch hơn (đất mất không khí, mầm bệnh không phát triển).

Dọn sạch cỏ. Làm luống rộng 80 - 100 cm, cao 25 - 30 cm là vừa.

Đào những cái hố dọc trên bề mặt những luống hồng chừng 30 x 30 x 30 cm, sau đấy đặt cây hồng xuống, những cái rễ nằm trên đáy hố được đắp nổi lên như cái tô úp (xem hình trang 43) sao cho mầm ghép nằm trên mặt bằng của đất - nghĩa là đưa mắt ghép lên khỏi mặt đất. Dùng tay mở những cái rễ ra trải ngang đều trên đất, lấp hố lại bằng đất mịn, um đất bằng tay để tránh hình thành những túi không khí rỗng cạnh gốc cây hồng. Khi đã hoàn thành xong việc trồng cây hồng trong hố, người ta dùng cái xẻng nhỏ hoặc cái bay (thợ hồ) để lấp hố lại, sau đó um đất lên cao và ém chặt đất vào gốc cây hồng. Trồng cây hồng mới ghép vào luống phải đảm bảo được sự nhẹ nhàng khi trồng hồng xuống đất. Với những cây hồng trồng bằng nhánh chiết, để bảo vệ gốc trồng phải có trụ đỡ trước khi vun đất lên.

Trên vồng đất, thường người làm vườn trồng hai hàng là tốt nhất, các loại hồng nhánh, có tán rộng trồng cách nhau 1 mét/cây, các loại hồng bụi, (như bụi tiểu muội) trồng cách nhau từ 40 - 50

cm/cây, những cây hồng thân gỗ trồng cách nhau 1,2 mét/cây để đảm bảo cho sức vươn tỏa lên mạnh mẽ của nó, còn những cây hồng leo, bò trồng cách nhau 2,4 mét/cây.

2. Chọn cây hồng để trồng

Để việc trồng hồng vào luống được thuận lợi và đảm bảo thành công, những nhà trồng hồng thường chọn thời gian sau Tết Nguyên đán, tức mùa xuân để trồng. Đôi khi phải có sự nỗ lực cho thú vui hằng ngày, hoặc cho lao động kinh doanh nhân dịp những ngày Tết cổ truyền, có thể xuất khỏi vườn mang đến các chợ hoa xuân để bán, những nhà trồng hồng phải chọn những cây có sức sống và thân mập khỏe. Những cây như thế sẽ hình thành tiềm năng cho sự phát triển đầy sức sống của nó. Những cây hồng được chọn phải có bộ rễ phát triển, đủ tin cậy rằng sau khi trồng cây sẽ phát triển và cho những cái hoa tươi tốt, sống được thời gian lâu tối đa mới tàn lụi. Có thể quan sát cây giống tại các vườn ươm cây, hoặc qua địa chỉ cung cấp để có cây trồng. Tuy nhiên khi mới bắt đầu trồng hồng nên chọn cây hồng tốt tại các vườn ươm địa phương. Tốt nhất là nên mua từ những người bán hồng qua nhiều năm chuyên nghiệp và hãy nhìn vào số lượng cây trồng của họ để thẩm định các cây hồng muốn mua có đảm bảo sẽ sống mạnh khỏe được hay không. Những cây hồng ít được chăm sóc sẽ rất yếu ớt, khi trồng vào

vườn hồng dưới tác động của thời tiết về nhiệt độ, gió, mưa, nắng, cây hồng con sẽ không thể sống một cách mạnh khỏe được. Mua một cây hồng đã phát triển trong chậu có ưu điểm gấp nhiều lần so với cây ngoài chậu. Khi chọn cây hồng trong chậu, người trồng hồng có thể quan sát thấy được để chọn lựa màu da, màu lá, nụ và hoa, thân có cong queo không, từ đó có thể đoán định rằng cây hồng có sức khỏe tốt hay yếu. Mặt khác, lựa chọn những cây đang phát triển trong chậu sẽ dễ dàng trồng vào trong vườn hồng, chỉ cần nhẹ nhàng lấy tất cả bộ rễ ra khỏi chậu và đưa xuống hố và lấp đất lại. Trong lúc trồng phải đảm bảo không làm ảnh hưởng đến bộ rễ của cây hồng. Đôi khi chậu trồng đã đến kỳ dỡ bỏ, nhà làm vườn có thể đập vỡ chậu (khi thật cần) để lấy cây hồng trồng ra luống. Được thế, cây hồng sẽ tiếp tục phát triển bình thường mà không phải che chắn hoặc chăm sóc cẩn thận đặc biệt.

Những cây hồng đã phát triển trong chậu thích hợp khi trồng ra vườn, nhưng nó sẽ khó thích nghi trong mùa khô, nắng. Nắng như mùa hè miền Trung ở ta thì lại càng khó khăn khi đặt một cây hồng một năm tuổi ra vườn mà chưa chuẩn bị đủ các loại lưới, cản bớt ánh nắng gay gắt của mùa hè.

Những cây hồng đưa từ vườn ươm cây về vườn hồng nhưng không có chậu hoặc bì chứa, có

thể nhận biết được rằng chúng đang trong thời kỳ tạm ngưng phát triển, do đó phải đặt chúng vào những nơi có bóng râm tuyệt đối. Thời gian thích hợp để trồng các cây hồng như thế, thường là sau tết Nguyên đán – mùa xuân – khi trời ấm áp, cây có thể tiếp tục phát triển. Nếu chọn cây hồng thuộc nhóm polyantha phải có ít nhất là 2 thân và cao hơn 20 cm. Nếu chọn loại hồng leo, bò (grimant), cũng phải có ít nhất là 2 thân, cao 40 cm hoặc dài hơn thì mới có thể chịu được nắng nóng mùa hè.

Tại các vườn ươm cây, những cây hồng không có chậu thường được trồng trong bao nylon, trong bì chứa bằng nhựa (nhiều màu), trong các giỏ bịt lót bao nylon, chất trồng là đất hỗn hợp, có thể là mùn cưa, là trấu cháy đen, có độ ẩm thích hợp giữ cho bộ rễ và thân cây được tốt. Cây hồng sống trong những vật chứa như thế, muốn trồng phải quan sát thân cây để đảm bảo không khô và nếu có thì mức độ khô không phương hại đến cây. Thân cây phải xanh và láng. Hệ thống rễ phải hoàn chỉnh, có đủ rễ cứng và rễ phụ tốt, không bị mất màu, vì rễ mất màu có thể có triệu chứng của sự ủ bệnh. Rễ cây hồng hương rừng dùng làm gốc ghép có màu sẫm, còn rễ cây hồng chiết cành thường có màu sáng hơn. Theo đó, người trồng hồng có thể lựa chọn để có được một cây hồng khỏe. Có thể giữ cây hồng giống này bằng cách

gói bộ rễ trong một vật giữ được độ ẩm, chẳng hạn mùn cưa, phân bón hữu cơ đã hoai, xong đặt chúng nơi có bóng râm mát, không có gió. Nếu vào mùa khô, có thể dùng giấy thấm nước che phủ lên thân cây để giảm sự thoát hơi nước.

Trồng hồng trong mùa hè thường được phủ một lớp nylon, tạo thành nhà kính để giữ độ ẩm cho cây có thể phát triển. Chừng nào cây bắt đầu nhú lên những cái mầm đầu tiên, hãy tháo gỡ bao nylon ra khỏi cây hồng. Hãy cẩn thận giữ cây hồng nơi râm mát, giữ độ ẩm trong mùa hè, ngay cả những gốc hồng vừa mới ghép xong trước khi trồng chúng vào khu đất trong vườn.

3. Bứng cây hồng đem trồng nơi khác

Điều chắc chắn rằng những nhà trồng hồng bắt đầu trồng hai vụ trong năm vào hai thời điểm khác nhau. Vụ đầu mùa xuân - hè vào tháng 2 - 3, sau dịp tết Nguyên đán và vụ đầu thu - đông vào tháng 9 - 10. Để bứng được cây hồng đã phát triển toàn diện, cần cẩn thận, giảm đến mức tối đa làm xáo trộn bộ rễ. Tỉa bớt những cành nhỏ, nhánh phụ làm cho đỡ vướng và giữ sức cho cây khi trồng. Có thể cắt bớt những cái rễ già, xong đặt cây hồng vào vị trí mới, không để hệ thống rễ gãy gập, xong lấp đất vào và tưới nước cho cây được khỏe. Thường, sau một vài năm người trồng hồng phải cải tạo lại đất trồng trong vườn bằng

cách bón thêm phân vào đất, khử trùng, vun lại luống, hàng cho tươm tất. Được thế cây hồng sẽ tiếp cho hoa vài lứa nữa.

4. Trồng hồng ra luống, vòng:

Cây hồng sẽ bị cần cỗi trong luống đất ngay tại vườn hồng sau một vài năm, vậy nên, cần phải làm lại đất cho hồng đủ sức phát triển trên miếng đất lạ. Để cải tạo đất, người ta đào một cái hố 30x30x30 cm xới đất lên cho xốp ở đáy, bón phân và tạo độ ẩm, mát mẻ bằng cách phân phải hoai, đất lấy từ một nơi khác trong vườn vào thay thế, tưới nước vừa đủ. Về lý thuyết, cây hồng mua về trong bì nylon hay vật chứa khác đều có thể trồng vào bất kỳ thời gian nào trong các mùa xuân, hạ, thu (trừ đông). Nếu trồng cây hồng ra vườn lúc thời tiết đang là mùa nóng (khô), để đảm bảo cho cây hồng sống phải tưới nước nhiều và che chắn cẩn thận, kiểm tra chặt chẽ có đủ độ ẩm ít nhất 6 tuần sau khi trồng.

Trồng cây hồng mới chiết cành xuống vườn, nhiệt độ thích hợp là không dưới 10°C và có thể trồng bất cứ thời gian nào trong năm. Tốt nhất, nên trồng vào đầu mùa xuân. Trồng một cây hồng ra vườn phù hợp nhất là lúc cây hồng có hệ thống rễ cho phép, đồng thời hình thành những chiếc lá non đầu tiên. Nếu vùng trồng hồng đang thời kỳ có gió bắc thổi về (mặc dầu đang là đầu mùa xuân)

thì cũng phải đợi đến khi đợt gió bắc ấy qua hẳn
trông. Mặt khác, một cây hồng còn non, khi trông
ra vườn có thể chết khi gặp phải mưa quá nhiều
làm cho đất mất độ ẩm thích hợp mà trở nên hiện
tượng úng thủy.

Khi thời tiết thay đổi và đang giao thoa
nhau: khô - mưa, lạnh - nóng, đặc biệt kết hợp
với gió lạnh và khô có thể làm cho cây hồng mới
trồng sẽ chết, hoặc tàn lụi toàn bộ trong một thời
gian ngắn nhất.

5. Búng cây hồng trồng vào trong chậu⁽¹⁾

Trồng hồng trong chậu thì việc chọn loại
chậu thế nào cho bộ rễ phát triển được tốt, phù
hợp cũng cần quan tâm. Thường chỉ có thể trồng
giống hồng chùm (Multiflora) và loại hồng thuộc
nhóm Hybrides de Thé, bởi các loại hồng này
có khả năng phát triển được trong chậu hẹp.
Chẳng hạn chọn nhóm hồng chùm như cây hồng
Pacific, Atlantic (thường gọi là Hồng ba số)...
hoặc nhóm Thé (Hồng Pháp) có cây hồng Elysée,
hồng Tiffany... hoặc nhóm hồng Miniature (Hồng
tiểu muội) như cây hồng Colibri, hồng Perle de
Montserrat... Thông thường, nhà làm vườn trồng
những loại hồng này phục vụ vào dịp tết Nguyên
đán. Tuy nhiên để cây hồng được đẹp toàn diện

(1) Xem Kỹ thuật trồng hồng trong chậu - Võ Văn
Hòe - Tạp chí Hoa cảnh Tp. Hồ Chí Minh số Xuân 1994.

phải cần những cái chậu lớn, bởi rễ cây hồng phát triển chậm nếu bị bó lại trong một cái chậu nhỏ. Chúng có thể cho hoa nhưng hoa ít và nhỏ, màu sắc không đạt như nó vốn có, lá có thể phát triển ít, và dễ rụng, cành nhánh nhỏ, gầy yếu, sau một thời gian khai hoa, cây có thể chết, mặc dầu chế độ chăm sóc vẫn đảm bảo đạt tiêu chuẩn như trước khi đưa chúng vào trong chậu.

Chậu sành, chậu đúc bằng ciment, chậu bằng gỗ là thích hợp cho cây hồng. Độ ẩm có thể thoát ra chung quanh thành chậu nhưng đất vẫn có thể giữ được độ mát suốt ngày. Các loại chậu khác bằng thủy tinh, bằng sứ, plastic hoặc bằng da: chúng nhẹ, đơn giản, đẹp lại dễ trang trí nhưng thường làm khô đất trồng nhanh hơn là trồng trong chậu bằng ciment, gỗ (khu vực miền Trung Việt Nam). Những chậu bằng sứ, kim loại, plastic, đặc biệt một số chậu có màu đen có thể hấp thụ nhiều năng lượng mặt trời vào mùa hè, gây cho bộ rễ kém hấp thụ, dễ bị chết do khô, nóng.

Như thế, bất cứ loại chậu gì khi chọn lựa để trồng phải đảm bảo được rằng tưới tiêu tốt, rễ cây hồng phát triển được bình thường. Không nên chọn những loại chậu làm rễ cây nhanh thối, cây sẽ nhanh lụi tàn. Chậu phải có chân đế. Đáy chậu phải có nhiều lỗ để thoát nước, hoặc nếu không có chân phải dùng vật kê đỡ bên dưới chậu cho nước thoát, tránh không cho nước bị ngấm lâu.

Chất trồng cho cây hồng trong chậu 3 phần hỗn hợp: đất, mùn cưa, phân (hữu cơ, phân xanh, lá mục. Xem phần làm đất). Tất cả trộn đều trước khi trồng. Hoa hồng sẽ phát triển tốt trong những chậu thích hợp, nhất là những chậu được đặt trong vườn.

Điều cần lưu ý rằng cây hồng dù dễ trồng và chăm sóc đến mấy nhưng đặt chúng ở vị trí không được thông thoáng nắng gió thì cây vẫn không phát triển được. Cây hồng cần 6 giờ nắng trong ngày vào buổi sáng và giữa ngày đối với mùa xuân và mùa thu. Gió phải được luân chuyển thường xuyên. Do đó đặt chậu vào nơi có ánh nắng và thường xuyên có gió. Ánh nắng buổi sáng rất tốt cho cây hồng, còn nắng mùa hè phải che lại ít nhất 2 giờ đồng hồ lúc giữa trưa. Nếu bụi hồng có khuynh hướng nghiêng dần về phía mặt trời, phải tìm một nơi có nhiều ánh sáng trong ngày và quay mặt chậu mỗi ngày một lần để cây phát triển cân đối. Giữ cây hồng được tốt bằng cách không đặt chậu, hồng, hoặc trồng hồng gần bức tường có màu sáng trong suốt những ngày nắng nóng. Vì như vậy cây sẽ chết do sự tỏa nhiệt của bức tường sau khi hấp thụ, và phản chiếu tia nắng mặt trời, cây cũng sẽ bị cháy lá, làm giảm sự sinh trưởng phát triển của cây.

6. Trồng những cây hồng thuộc nhóm miniature (hồng tiểu muội, hồng mi ni)

Những cây hồng mi ni, nhỏ, xinh xắn này cho dù trồng ở luống, vòng, ở hàng hay trồng trong chậu đi nữa thì nó vẫn rất thích hợp hỗn hợp đất tương tự như đã trình bày trên. Bởi vì những cây thuộc nhóm tiểu muội này phát triển hệ thống rễ không tập trung lại thành từng chùm mà phát triển rời ra. Không nên lo lắng cây tiểu muội chỉ có một mầm khi trồng, dù trồng trong luống, vòng đất hay trong chậu thì phải đặt gốc miniature sâu hơn lúc bắt đầu, mới phát triển.

7. Trồng miniature trong vườn, trong nhà

Phải đào một cái hố chừng 20x20x20 cm, bởi khoảng không gian mà cây hồng tiểu muội trưởng thành chiếm cũng bằng như vậy. Chú ý khi bị các loại cây khác che chắn, tranh bớt ánh sáng mặt trời, cây hồng tiểu muội sẽ không phát triển, bởi những cây này thu hút độ ẩm và ánh sáng cần thiết của chúng. Những cây hồng tiểu muội, nhỏ xinh xắn này thường được trồng trong chậu, đặt trong nhà hoặc để bên cửa sổ. Có thể cho hoa nhỏ hơn (từ bằng đồng xu đến cúc áo), tuy nhiên, cây tiểu muội trồng trong luống vào lúc khí hậu ấm áp, có thể cao đến 50 cm cho những cái hoa xinh xắn bằng đồng xu rất đẹp. Để giữ cho những bụi hồng này nhỏ nhắn, mỗi năm người làm vườn cần

cắt hãm những cành già, cành khô nhằm cải thiện lại hình dáng của chúng.

Những cây hồng miniature có thể trồng trong bình nhỏ, đường kính từ 8 – 10 cm, nếu trồng đặt trên bàn, hoặc bên cửa sổ thì dùng một hỗn hợp đất đã được xử lý bệnh thay vì đất trong vườn để ngăn cản bệnh lan truyền và phá hoại cây.

8. Che chắn gốc cây hồng

Người làm vườn thường có quan niệm “làm cỏ phải nhổ tận gốc” nhất là vùng có nhiều cỏ cú, cho nên việc đầu tiên là tiêu hủy những giống cỏ lạ, cỏ dại, đồng thời thường xuyên giữ cho mặt trên của luống hồng được xốp, nhất là quanh gốc hồng. Phải phủ lên trên hệ thống rễ ít nhất 1,5 cm đất sạch nhằm tạo lớp bảo vệ bộ rễ, nhất là những cái rễ mọc gần trên mặt đất. Không che chắn như thế khi tưới nước có thể những rễ non này bị phá hủy. Phải nhổ cỏ để giữ bộ rễ cây hồng được tốt (cỏ không chỉ lấy hết dinh dưỡng của cây hồng mà còn làm cho bộ rễ cây hồng kém phát triển). Việc che phủ cây hồng có thể dùng vỏ cây, hoặc bằng những tấm plastic màu đen, bằng một lớp lá cây, bằng rơm rạ. Làm như vậy là tạo cho đất một lớp không khí nhằm ngăn cản sự thoát độ ẩm và ngăn cản sự hình thành một lớp cứng của đất. Đất sẽ xốp hơn. Lớp che chắn này còn giúp che bớt ánh nắng mặt trời chiếu trực tiếp xuống gốc nhằm tăng trưởng phát triển rễ.

Theo bảng kê dưới đây vật che chắn có những điểm lợi và bất lợi cho cây hồng, nhà trồng hồng có thể lựa chọn và không nên lựa chọn. Không phải điểm lợi và không lợi khi che chắn làm mất đi vẻ đẹp bề ngoài của cây hồng, mà đôi khi ngược lại che chắn khéo luôn là một nghệ thuật sắp đặt rất thẩm mỹ có yếu tố nghệ thuật. Chú ý rằng loại che phủ bằng vô cơ tăng dinh dưỡng cho đất làm đất ít mất chất hơn. Sau khi trồng xuống luống, vào chậu đặt ngoài vườn, hãy che chắn gốc hồng chừng 10 – 15 cm bán kính (lấy gốc là tâm), sao cho nước có thể ngấm xuống dễ dàng. Hãy để vật che phủ đó suốt cả năm nhằm ngăn cản sự thay đổi đột ngột của nhiệt độ và thời tiết. Có thể thay đổi vật che phủ một lần nữa vào đầu mùa thu.

Vật liệu che dây	Tác dụng
- Vỏ cây	- Có kinh tế, lấy từ những loại cây có vỏ tốt. Tăng vẻ đẹp, tồn tại lâu.
- Các loại cỏ khô, hoặc tươi	- Thích hợp nhưng không đẹp, phơi khô trước khi che phủ, thường xuyên trở mặt để kéo dài thời gian che phủ hoặc lâu hư mục.
- Mảnh sành, gỗ nhỏ, đá, sỏi	- Đẹp thì không đẹp nhưng ngăn được cỏ dại, không cung cấp chất dinh dưỡng.

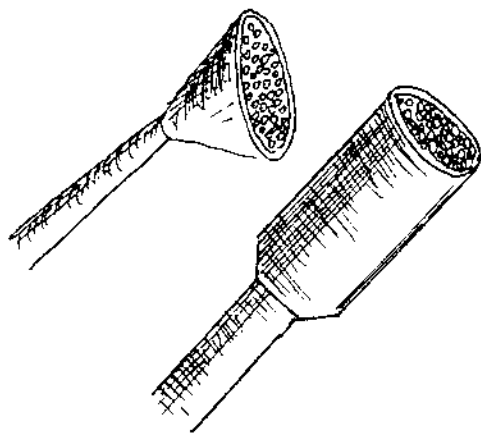

- Rơm, rạ	- Rơm che phủ có khả năng tạo nên nấm, có màu sắc, đẹp, giữ ẩm tốt.
- Giấy bìa cứng	- Dùng đá chặn lên trên cũng che phủ được.
- Phân xanh, lá non	- Vè hấp dẫn, đẹp, nhanh hoai, có thể che phủ đại trà được, ít tốn kém.
- Lá thông, dương liễu khô	- Dễ cháy, chịu đựng được lâu dài, nó không bằng phẳng khi phủ trên luống, vồng, hàng, trong chậu, trông không đẹp.
- Phim bằng plastic đen	- Phủ một lớp, nên xoi lỗ nhỏ, diệt cỏ dại rất tốt.
- Phân chuồng	- Bất lợi, gây nhiều cỏ dại, sinh nấm, mốc tàn phá cây hồng.
- Mùn cưa, gỗ vụn	- Ít dinh dưỡng, gây lá hồng có màu vàng, phải thêm đạm khi có hiện tượng vàng lá, hoặc thêm nitrat amoniac hoặc nitrac soda 10 kg/100 ^{m2} . (NPK).
- Lá tre và các lá khác	- Che phủ được nhưng dễ bị gió thổi bay.

9. Tưới nước cho những cây hồng trong luống

Đề tài mà những người trồng hồng thường xuyên thảo luận với nhau rằng có nên tưới đẫm nước cho mỗi cây hồng hay không. Điều chắc chắn rằng vào mùa mưa, người ta không tưới nước thì cây hồng vẫn bị đẫm trong nước. Thế nên, vấn đề là hệ thống thoát nước cần phải tuyệt vời như thế nào, bởi hệ thống rễ của cây hồng sẽ không tồn tại trong nước một thời gian lâu được. Hãy thận trọng với vấn đề không đúng đắn của hệ thống thoát nước quá nghèo nàn của luống hồng. Khi bị úng nước, bộ lá cây hồng rũ xuống và héo nếu như ở nơi ấy không đủ độ ẩm, nhất là đang trong mùa phát triển, cây hồng rơi vào tình trạng phát triển lộn xộn, khó kiểm soát.

Xoa tưới nước

Đó là điều khó khăn trong việc quy định tưới bao nhiêu nước là vừa. Thường xuyên tưới nước làm cho sức khỏe của cây hồng tăng lên, điều này tùy thuộc vào loại đất trồng, thời tiết mà cây hồng đang phát triển. Nước tưới nhất thiết cần khi đất khô, tơi xốp, rời rạc vì có cát. Nhưng cây hồng đang ở vào thời điểm có không khí nóng, khô khan hoặc là lúc cây hồng vừa mới thiết lập xong hình dáng mà thiếu nước thì cây sẽ ngưng phát triển, lá sẽ ngả sang màu xanh sẫm và trở nên già do không thể duy trì được độ ẩm thích hợp. Vào thời điểm ấy, tưới nước xong đất trở nên nặng nhọc, nén chặt hơn, bám khít vào gốc rễ, bộ rễ cũng trở nên khó nhọc để phát triển và tiếp nhận nước. Những trường hợp như thế nên phát hiện sớm để điều tiết nước cho cây.

Thông thường vào mùa hè nắng nóng, tiết trời khô ráo có thể tưới nước cho cây hồng 2 lần trong ngày vào sáng sớm và buổi chiều sau khi tắt ánh nắng mặt trời. Các mùa khác tùy thuộc vào độ ẩm của đất. Đất càng xốp, nước sẽ ngấm càng sâu, do đó tưới ít nước mà hiệu quả giữ được độ ẩm cho cây hơn là mặt đất khô cứng, tưới nước nhiều mà vẫn không giữ được độ ẩm cần thiết.

Khi bộ lá phát triển những lá non, người trồng hồng chú ý ngay đến lượng nước, dùng vòi phun vừa phải từ trên xuống, vừa làm sạch bộ lá, vừa giữ độ ẩm nhưng chỉ phun vào sáng sớm, như

thể mới có cơ may cây hồng tốt tươi, tránh được những cơn gió khô khan vào lúc xế chiều. Khi tưới nước, đảm bảo nước phải được ngấm sâu chừng 20 cm, tưới một lượng ít nước còn tồi tệ hơn là không tưới nước cho tất cả. Cây hồng trông có vẻ nhợt nhạt do trồng nơi đất cao, do thiếu nước nên bộ rễ lòi trên mặt đất, những bộ rễ như vậy sẽ rất khó chống đỡ theo quy luật tự nhiên của cây và tất nhiên chúng đòi hỏi phải thường xuyên tưới nước.

Khi tưới nước cho luống hồng mà không ngấm sâu chừng 20 cm thì xem như chưa tưới nước. Việc tưới nước phải định mức theo chu kỳ thời gian và chắc chắn sau tưới nước phải ngấm sâu và đo lường bề sâu của độ ẩm ướt trong đất. Chẳng hạn như vườn hồng ở một nơi mà độ đất ẩm ướt ở độ sâu 16 cm thì phải tưới nước ngấm xuống toàn bộ bộ rễ. Để nước được ngấm sâu, nhiều nhà trồng hồng đã cho đào một đường hào chung quanh luống hồng, hoặc một cái hố gần bụi hồng, sau đó tưới nước ngập vòng hồng hay cái hố đó, nước sẽ ngấm từ từ vào toàn bộ bộ rễ cây hồng. Để đảm bảo không làm hại cây hồng, dùng một cái xoa tưới cho cây hồng không bị lở xói mà còn tẩy bụi bám trên hệ thống lá cây hồng. Tưới ngập nước toàn luống hồng là phung phí mà chỉ nên cho nước ngấm từ từ vào cây hồng. Bởi nước sẽ tràn sang nơi khác, hoặc tạt ra ngoài, thực tế ngấm xuống gốc hồng một lượng rất ít. Có thể thiết kế một

đường ống dẫn nước ngầm làm nước ngầm sâu tạo độ ẩm cho đất cung cấp một độ ẩm cần thiết cho cây, theo độ ẩm mà đất đòi hỏi, làm như vậy tiết kiệm được thời gian và tiền bạc.

10. Tưới nước cho những cây hồng trong chậu

Việc tưới nước cho những cây hồng trồng trong chậu phải được phân tích kỹ, bởi vì chúng có ít đất để có thể giữ độ ẩm. Một cây hồng mà thiếu độ ẩm phải thiết lập ngay để cây hồng tiếp tục phát triển sau khi đã kiểm tra bằng cảm giác, nếu lơ là chăm sóc và theo dõi chỉ trong một thời gian ngắn, cây sẽ chết. Kiểm soát độ ẩm những cây hồng trồng trong chậu mỗi ngày một lần trong suốt cả mùa hè, những ngày có gió khô, hoặc những ngày rất nóng.

Chậu bằng gỗ, ciment, đất nung, bằng nhựa, độ ẩm ít thoát ra chung quanh hơn là những chậu khác không kể trên. Đặt một cái chậu này xen kẽ với một cái chậu khác, nó cũng có tác dụng giảm đi sự mất mát độ ẩm. Để chắc chắn có độ ẩm thường xuyên, chậu phải có lỗ thoát nước, cốt là không để bộ rễ của chúng ngập nước dài ngày.

11. Cắt hoa hồng

Người ta cắt hoa hồng với độ dài của cọng hoa đến chừng nào là phù hợp? Điều này phụ thuộc vào việc cần đảm bảo chiều dài của cọng hoa

thế nào đấy để khi cắt hoa xong sức mạnh của cây hồng vẫn được duy trì, phát triển tốt. Nhà trồng hồng cắt những cái hoa với cành dài mang theo nhiều lá trên một cây hồng còn non đang trong thời kỳ sung sức phát triển chừng một vài năm, thì cây hồng sẽ chịu đựng được mà không ngại rằng cây hồng sẽ bị mất sức. Trái lại, chỉ có thể làm cho nó tốt hơn mà thôi. Bởi lẽ ta cắt hoa và cành khi còn đang tươi tốt và non mướt.

Sau khi cắt nhánh, mầm sẽ phát triển, 45 ngày sau lại khai hoa một đợt nữa.

Tuy nhiên, đối với cây hồng mới trồng còn non nớt, yếu sức thì chúng ta không nên làm như vậy, vì thế chắc chắn có một tỉ lệ lớn bị thoái hóa, bị bào mòn sinh lực cần tích tụ để phát triển tiếp cho dù chế độ chăm sóc rất tốt. Nhựa cung cấp cho cây từ hệ thống rễ sẽ tự tiêu hóa trong những cái lá đã cắt mang đi. Cắt những cái hoa sau cùng trên một cây con mà nó thiếu sức thì chỉ làm cho nó suy nhược thêm mà thôi. Những nhà trồng hồng sau vài năm quan sát, rất tránh làm điều đó. Những bông hoa sau khi cắt, nên để vài giờ trong nước ngập đến hết chiều cao của cọng. Nếu muốn cắm vào lọ chưng trên bàn, người thưởng thức hoa cũng thường cho một ít thuốc Aspirince vào trong nước.

12. Các loại phân thích hợp cho cây hồng

Sau khi đã chuẩn bị hỗn hợp phân trong luống, vồng hoặc hàng, cây hồng đã được trồng một thời gian, phát triển lên tươi tốt. Như thế vẫn chưa đủ cho cây sống suốt cả năm, vì thế phải bón thêm phân cho cây. Có thể bón nhiều loại phân khác nhau, phân hữu cơ đã hoai thì càng tốt, hoặc có thể bón thêm phân vô cơ. Nếu chọn phân vô cơ vẫn phải chờ khi cây hồng phát triển lên những cái chồi cho đến khi khai hoa là thời điểm thích hợp để người làm vườn bón thêm phân. Bón thường xuyên phân vô cơ trong 2-3 tuần lễ. Hòa tan trong nước Nitrat de potasse (dạng muối Kali có tro) và Phosphate de potasse (tỉ lệ 12-5-10) với liều lượng là 1 gram cho mỗi lít nước và cứ 5 lít tưới cho một mét vuông được thế sẽ cho hàm lượng vừa phải. Tưới liên tục như vậy trong suốt 5 ngày trong thời kỳ chồi đang độ lớn lên. Cũng có thể dùng nước phân bò, trâu pha loãng để tưới. Muốn thực hiện thế, người ta chứa phân trong một cái thùng đầy nước, trước khi dùng đến nó phải pha loãng dung dịch cho đến khi có màu vàng tươi và tưới rải đều với liều lượng 5 lít cho mỗi cây hồng trong một tuần. Không nên tưới phân hóa học cho cây hồng trong thời kỳ gió khô (mùa có gió bắc khô, lạnh và mùa hè nắng nóng), cũng không cần phải tưới nhiều hoặc để phòng việc tưới nhiều mà phải nhớ rằng phải đình chỉ việc bồi dưỡng

cho cây hồng một cách thích hợp vào cuối tháng 7 sau lần khai hoa đầu tiên. Để đất trồng trong luống giữ được độ phì nhiêu trong năm, nhà làm vườn nhớ bón phân cùng cách như đã nêu trên cho cây hồng và tưới phân hữu cơ bằng phân bò, trâu, đã pha loãng vào mùa khô ráo. Những nhà làm vườn thường ưa thích bón phân khô cho cây hồng như rắc phân N-P-K tỉ lệ phù hợp, đôi khi dùng đến ure, nhưng phổ biến là dùng phân bánh dầu xay nhỏ hoặc viên vừa bằng hạt bắp bỏ sâu dưới lớp đất chừng 4 - 5 cm, tưới nước, phân khô sẽ dần dần thấm vào rễ hồng. Trong trường hợp bón phân khô, phải tưới nước sao cho bảo đảm rằng nước đã ngấm toàn bộ hệ thống rễ cây hồng, có như thế việc bón phân khô mới có hiệu ứng.

Những nhà làm vườn cũng không phun phân hóa học pha loãng lên hệ thống lá cây hồng vào những ngày nắng nóng trên 35°C (Có thể phun phân loãng lên cây hồng trong bóng râm khi nhiệt độ ngoài trời nắng nóng là 35°C) cho dù nhà làm vườn sử dụng loại phân đã được hướng dẫn sử dụng và ghi thành phần pha chế trong nhãn mác của nhà sản xuất. Chỉ cần lượng phân đủ thì tốt, không có nghĩa rằng nhiều phân cho cây là tốt hơn lên. Có điều, sau khi phun phân loãng lên hệ thống lá, cành nhánh cây hồng sẽ dễ bị các bào tử nấm trong không khí bám vào và đây chính là môi trường phát triển cho các mầm bệnh tàn phá cây hồng.

BẮM, TỈA CÂY HỒNG

Một cây hồng đã trưởng thành, cho một lứa hoa hay nhiều lứa rồi mà không cắt tỉa bớt cành nhánh thì chúng sẽ phát triển rậm, đôi khi rất xấu, toàn bụi hồng sẽ có rất nhiều gai nhọn. Không cắt bớt những cành nhánh già, cây sẽ cho nhiều hoa nhưng hoa lại nhỏ, hoặc cho những cái hoa còm cõi, nhạt màu. Việc cắt tỉa sau thời kỳ cho hoa nhằm loại bỏ những cành nhánh xét thấy không cần thiết nữa, những người trồng hồng gọi là những nhánh dư, thừa. Cắt tỉa có thể sẽ gây thiệt hại một số cành và lá, nhưng không sao, cắt tỉa làm cho cây hồng tích tụ được chất dinh dưỡng là nền tảng của sức khỏe, vươn lên, tập trung dưỡng chất để nuôi những cái hoa lớn và đẹp hơn. Cắt, tỉa là điều kiện để tạo nên một bụi hồng có dáng đẹp hơn, có sức hấp dẫn trong toàn bộ cảnh quan của một vườn hồng.

Cắt, tỉa bụi hồng nhằm làm cho bụi hồng thưa hơn lúc cây hồng tạm thời ngưng phát triển sau khi cây hồng trải qua thời kỳ chịu nhiều sương

muối, hoặc gió bắc lạnh. Thời gian cắt tỉa tốt nhất là đầu mùa xuân, hoặc có thể bất cứ thời gian nào trong nửa tháng giêng, trong quãng thời tiết ẩm áp, hoặc đôi khi nhà làm vườn có thể cắt trong tháng 11 dương lịch, lúc thời tiết mùa đông có lạnh nhưng chắc chắn rằng không có gió bắc khô.

Đối với những cây hồng trồng đã lâu năm, chỉ nên cắt tỉa những cành nhánh sau khi chúng đã rộ hoa.

Để cắt được một cành hồng đảm bảo cây hồng không bị tổn thương nơi góc cắt, những người trồng hồng đứng trước hai phương án lựa chọn tối ưu:

- Cây hồng đang phát triển và cho hoa thường xuyên trong vườn hồng có nên bấm tỉa không?

- Sự quyết định của người trồng hồng cần thiết bấm tỉa như thế nào cho phù hợp để bụi hồng không bị ảnh hưởng mà tăng cường được sức khỏe cho mùa hoa sắp đến.

Những nhà trồng hồng thường dùng một cái kéo thật bén (không phải kéo cắt giấy hay kéo thợ may), để có thể cắt đứt phần gỗ được (Kéo cắt cành có bán tại các quầy hàng chuyên về cây cảnh). Dùng tay nắm cành hồng để tỉa. Kéo phải có cán dài, lưỡi mỏng, khi cắt cần bóp mạnh, dứt khoát cho cành hồng đứt lìa ra một cách ngọt nhất.

Khi cắt cành người làm vườn nên chuẩn bị một găng tay bằng da hoặc bằng vải dày nếu không muốn những cái gai đâm vào đôi tay của người bấm, tỉa.

1. Góc cắt, tỉa

Khi cắt cành, người làm vườn chú ý tạo lát cắt hợp với thân cây hoặc với nhánh hồng một góc 30 - 45° (Xem hình vẽ).

- Cắt, tỉa là muốn cho bụi hồng trẻ lại, tập trung sức lực để vươn lên tốt hơn, là “cải lão hoàn đồng”, chống lại sự già cỗi, khô. Nhà trồng hồng chỉ nên tiến hành cắt tỉa trên những cây hồng bụi.

- Cắt, tỉa trên cây hồng bụi đã được 1 tuổi, cần loại khỏi thân cây những cành già.

- Kéo để cắt tỉa cần phải sắc bén, có cán.

- Cắt, tỉa hay cưa cần thật dứt khoát trong động tác nhằm thay đổi sự phát triển của cây hoặc bụi hồng.

- Sau khi cắt, tỉa xong, những nhà trồng hồng thường quét lên vết cắt một ít vôi để bảo vệ chỗ cắt không bị nhiễm bệnh. Không nên tiếc khi cắt tỉa một nhánh hồng mà trên nhánh ấy có một vài nụ hoa.

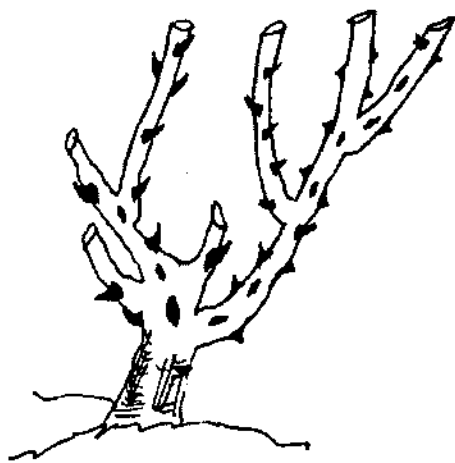
- Cắt, tỉa phải làm nhẹ tay từ 9 đốt tính từ thân cây chủ ra đến phần lá.

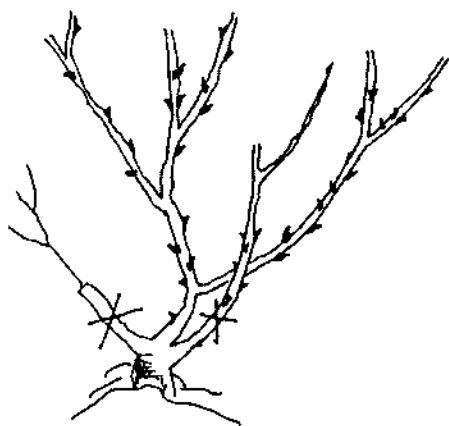
Cắt tia đúng góc từ $30 - 45^\circ$ so với thân cây. Thực hiện tất cả những góc cắt, bấm, tia từ trên xuống dưới, căn cứ vào những cành nhánh ở trên và nhóm các lộc mới (mầm) sao cho đúng thao tác và độ nghiêng lát cắt cần thiết trên cành hồng. Có điều, trước khi quyết định sự lựa chọn cắt tia như đã nói ở trên, người trồng hồng nên quan sát và tính đến sức khỏe cây hồng – nhìn từ phía ngoài, một cách tổng quát – lộc hoặc những mắt mầm trên thân cây có chúi đầu xuống không. Đôi khi trên thân cây hồng, có một mắt nhỏ màu xanh lồi ra trông nhợt nhạt hơn các mắt khác và đường gấp của lá nằm ngang phía dưới, có khả năng không thể hoạt động để phát triển được. Trong trường hợp gặp phải như vậy, nếu người làm vườn dự tính đến việc phun, xịt thuốc kích thích tăng trưởng (có bán ngoài cửa hiệu) lên mắt mầm để có thể có một nhánh hồng mới thì tiến hành cắt nhánh, nếu không thể phát triển được cho dù dự tính kích thích bằng thuốc mà đoán chắc rằng mầm sẽ không phát triển thì người làm vườn nên cắt bỏ. Tất cả sự lựa chọn trên tùy thuộc vào khả năng quan sát tinh tế của những nhà trồng hồng lâu năm và nhiều kinh nghiệm trong cắt tia một bụi hồng.

Trong quá trình xử lý việc cắt, tia một bụi hồng, người làm vườn cần chú ý đến việc chọn lựa mắt mầm cần để lại. Bởi vì mầm, chồi là nguồn

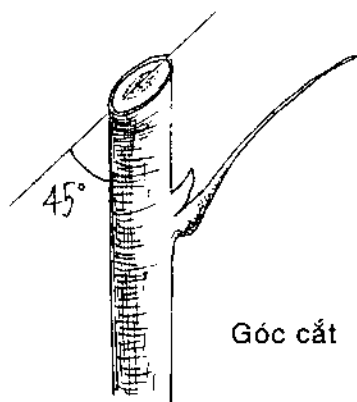
Cắt bớt những cành già

Cắt bỏ những cành nhỏ, yếu, già

gốc của tất cả sự thay thế và phát triển mới, chính mầm, chồi sẽ thiết lập sự chi phối đáng vẻ và sức khỏe bụi hồng. Thực hiện việc cắt tỉa chừng 2,5 cm phía trên của mầm là vừa, nếu cắt bấm cao phía trên chồi mầm, thì đoạn trên đó làm ảnh hưởng đến sự phát triển mầm, chồi hoặc làm nơi an thân cho những vật phá hại và các loại bệnh như nấm tàn phá cây hồng.

2. Bấm, tỉa các loại hồng dây, leo bò:

Khi các loại hồng leo, bò đã lên được giàn hoặc bò trên hàng rào lưới sắt, bằng gỗ hay tre... và đang cho hoa thì đừng nên bấm tỉa vào bất cứ thời điểm nào, trừ những nhánh hồng đã khô chết. Nuôi dưỡng những cây hồng leo, bò như vậy ít nhất 2 đến 3 năm mới bắt đầu bấm tỉa. Luôn chăm sóc cây hồng để có được một sức khỏe thật

tốt, có thân hình cân đối. Các loại hồng leo, bò có thể cho hoa rộ lên một lần duy nhất vào tháng 2 hoặc tháng 3 thì nên bấm tỉa vào đầu mùa xuân, còn các loại hồng cho hoa thường xuyên trong năm thì chỉ bấm tỉa những cành sau khi đã ra hoa từ cuống hoa xuống chừng 20 cm là vừa.

Khi cây hồng vươn lên giàn hoặc bò trên hàng rào, bình phong, người làm vườn luôn chú ý cột cây hồng xiên theo chiều ngang để kích thích cây hồng buộc phải nứt ra được nhiều nhánh từ mỗi mắt mầm, hoặc nhiều cành. Nếu cành hồng phát triển dài, cần thận quán chúng vào với hàng rào bình phong, hoặc quán thành vài vòng trên giàn để khi có hoa tạo nên những chùm hoa rất đẹp và đồng thời làm thế để cây hồng cho nhiều nhánh nhỏ để trổ hoa. Làm được điều đó hoàn toàn tùy thuộc vào sức khỏe của cả bụi hồng, muốn biết cây hồng khỏe mạnh hay chưa hãy quan sát vào hệ thống lá của chúng khi đã phân bố đều đủ lá từ gốc lên đến ngọn và có một màu xanh mạnh khỏe. Cột cây hồng vào hàng rào nên lưu ý đến chất liệu cột sao cho giữ cây hồng được tốt, có thể bó bằng những băng vải mỏng, tránh tối đa sự va chạm và cản trở sự quang hợp ánh sáng mặt trời. Không nên làm cho phần da cây hồng bị tróc ra, gây ảnh hưởng đến sức khỏe và vẻ đẹp của cây hồng. Tuyệt đối không bó bằng những sợi dây thép, dây kẽm, không được chống đỡ cây hồng

bằng vật kim loại bởi cây có thể bị xây xát do gió trong vườn hồng đang đưa thường xuyên.

Những nhà trồng hồng cũng kiên quyết cắt bỏ những thân cây bị nhiễm bệnh, bởi hồng leo bò có nhiều loài cho hoa thường đổi màu, nếu không tạo cho cây hồng có sức khỏe thì hoa xấu và nhỏ dần từng đợt, lại không còn đổi màu nữa, đặc biệt là chúng rất mau tàn. Những thân cây già, nhiễm bệnh thường có màu xám hoặc vàng khi thân leo cao thì nên cắt bỏ tất cả những nhánh già cỗi, chỉ chừa lại những cành non xanh. Cứ thế người làm vườn cắt lần thứ 2 khi thấy cần thiết phải cắt bấm. Làm như vậy cây hồng sẽ cho nhiều cành mới nảy sinh, cứ vậy, cây hồng sẽ leo lên và dài mãi. Được thế, cây hồng trong vườn sẽ không tồi lăm mà ngược lại sẽ có một cây hồng leo nhiều nhánh trên khung giàn. Hầu hết các loại hồng leo, bò rất tốt cho từ 2 đến 3 mùa hoa, điển hình như cây hồng Wishura, mỗi năm thường cho cành đôi, nghĩa là cùng một lúc có hai cành trổ hoa và cho những chiếc hoa rất lớn màu sắc rực rỡ trên những cành rất to và bụi bấm. Những cành hồng đã cắt hằng năm khi nở hoa chỉ chừa 2 mắt mầm còn phải cắt bỏ hoa để từ 2 mắt mầm đó nảy lên mầm mới và tiếp tục cho những cái hoa xinh xắn.

Loại hồng leo bò mạnh, lai Hybrides de Thé và những loại hồng leo có bông lớn thì nên cắt tỉa vào thời kỳ chúng ngưng phát triển nhưng không

nên tỉa nhiều. Loại bỏ những chồi non nhưng yếu đuối hoặc những nhánh vừa mới phát triển nhưng đã già. Từ gốc lên chỉ giữ lại 3 – 4 nhánh mạnh khỏe, trẻ. Muốn có hoa lớn và cành hồng mập mập không nên tỉa lá, vì hoa có thể trở lại từ sau những kẽ lá ngay dưới những chùm hoa cũ.

Có điều tất cả các loại hồng leo bò được bấm tỉa nhằm cho chúng thích hợp hơn với nơi mà nhà trồng hồng định trồng chúng xuống như cổng ngõ, hàng rào, trụ, balcon. Khi uốn chúng, hãy chờ cho chúng dài ra rồi uốn vòng tròn hay cột vào thân hàng rào, hoặc cổng ngõ, hoặc có thể uốn chung theo mô hình cho trước bằng dây thép hoặc bằng tre... bó cây hồng lại, chúng sẽ dang rộng ra như một tán dù và ở mỗi đầu cành là một chùm bông du đưa lung linh trong gió.

3. Bấm tỉa hồng cây thân cao, thẳng

Hồng cây thân cao có gỗ cứng, cũng sẽ cắt tỉa như hồng bụi và hồng nhánh, chúng sẽ cho một cây hồng nhiều nhánh và lá rậm rạp, tươi tốt. Mỗi cành có thể phát triển dài đến 30 – 40 cm kể từ mắt mầm nứt lên.

Tiêu chuẩn để cắt tỉa những cây hồng loại này cũng như các giống hồng leo bò. Cắt những phần cành nhánh, thân già (chuyển màu vàng, xám hoặc thâm đen), chừa lại những thân non có màu xanh khỏe mạnh, giữ toàn thân cây hồng cho

ra dáng đẹp, cốt là nhằm tạo mọi điều kiện để cây hồng có hệ thống lá sum suê tạo thành từng tán, trông cây hồng tròn trịa, xinh đẹp. Những cây hồng được ghép mắt vào cây hồng đại, sau đấy những cái chồi rất mạnh mọc lên bày ra màu tím biếc mạnh khỏe từ chân rễ hoặc nơi mắt ghép thì nên bấm tỉa gốc ghép chúng sát thân, tạo điều kiện tập trung sức mạnh cho chồi non phát triển.

4. Bấm tỉa cây hồng có nhiều nhánh

Để có một mùa hoa tốt, những nhà trồng hồng thấy cần thiết phải cắt tỉa ngắn chúng lại vào năm đầu tiên của cây hồng, vì như thế cây hồng sẽ cho nứt lên những cành nhỏ bụ bẫm, rất mạnh. Đôi khi chúng xé đất để phát triển cành mới xuất phát từ mầm ghép, trồi lên những mầm mới, mạnh, lớn rất đẹp, ưa nhìn. Bấy giờ nhà trồng hồng sẽ bấm gần chân của tất cả những gốc hồng dùng làm gốc ghép. Để nuôi dưỡng được tốt, chỉ chừa lại 2 hoặc nhiều nhất là 3 cành có thân mạnh, đẹp mà thôi.

Để có một cây hồng tròn trịa, xinh xắn những nhà trồng hồng chỉ cắt những nhánh mạnh từ gốc lên chừng 12 – 15 cm thân của nó và cắt theo góc cắt 45° (xem hình vẽ góc cắt minh họa). Những mắt mầm dưới đường cắt chừng 2,5 cm sẽ là những mắt tốt về sau. Nụ hoa sẽ tốt tươi trên những thân cành như thế và đấy cũng chính là bộ khung của cây hồng cho những năm tiếp sau.

5. Bấm tỉa cây hồng bụi

Hồng bụi thân thường rất yếu, bắt đầu năm thứ 2 những nhà trồng hồng không cần thiết phải để bụi hồng rậm rạp nữa mà làm cho chúng thấp xuống và thoáng hơn. Ở cây hồng bụi, tất cả những nhánh chính thường chỉ tồn tại 3 năm rồi già khi trên thân chúng có hiện tượng chuyển từ màu xanh sang màu vàng. Những thân hồng như thế nên cắt bỏ ngay để nhường chỗ cho những cành xanh khác tiếp tục tăng trưởng. Những thân hồng có màu vàng hoặc thậm chí xám cần phải cắt, không tiếc, cũng không dùng mầm trên những cành này để ghép, hoặc chiết cành cho những năm sau, bởi nếu sống được chúng chỉ cho những cái hoa nhỏ, biến màu sắc và cành nhánh yếu ớt, mảnh khảnh. Giữ cẩn thận những cành nhánh có màu xanh đang trong thời kỳ tăng trưởng, có nhiều mắt mầm để sau này chúng chò nhiều cành, nhánh và hoa. Thân cây hồng khỏe mạnh sẽ cho hoa tốt, giữ nguyên được màu sắc, giữ được mùi thơm (nếu có).

6. Bấm tỉa cây hồng tiểu muội (miniature)

Đây là cây hồng cần có sự chăm sóc đặc biệt bởi toàn thân của chúng rất nhỏ, thân cứng nhưng mảnh, có hoặc không có một ít gai nhỏ. Khi cắt tỉa loại miniature người làm vườn chỉ tiến hành một ít thôi. Những cành nhánh phát triển mạnh

mẽ vươn ra ngoài ẩm áp thì có thể cắt tỉa hơi nhiều hơn chút ít để duy trì hình dáng tròn trịa cân đối trong chậu. Vài loại hồng miniature có thân hình quá nhỏ thì không nên bấm tỉa mà chỉ cắt cành khô sau khi hoa đã tàn rồi.

7. Bấm tỉa những cây hồng già

Khi cây hồng đã già cỗi, thường người làm vườn ít can thiệp vào cành nhánh của chúng, chúng thường phát triển lên cao 1 mét hay hơn nữa và tỏa ra những cành nhánh non và cho hoa. Hầu hết những loại hồng như vậy chỉ cần bấm tỉa những cành nhánh khô già để tạo hình dáng gãy guộc, phù hợp với dáng điệu và thế đứng của chúng. Loại này một năm trở hoa một lần nên chỉ cắt nhánh sau khi chúng đã trở hoa vào cuối đông đầu xuân. Những cây hồng nhiều tuổi phần nhánh nứt ra từ thân cây chủ có tỉ lệ rất thấp nên phần nứt ra phải được giữ lại để tự nhiên cho chúng phát triển, chỉ cắt bỏ những chiếc hoa đã tàn.

✧ Giống hồng Gallica:

Chỉ cắt bớt phần phát triển yếu sau khi hoa đã trở, tạo dáng vừa phải, không nên ép chúng theo ý nhà làm vườn trong suốt màu xuân.

✧ Giống hồng Damascena (Hồng gấm Đa mát)

Chỉ nên bấm, tỉa những cành yếu, mảnh khảnh sau khi cây hồng đã trở hoa. Cắt tỉa luôn

những mầm mọc kèm theo nách lá dưới hoa. Loại hồng này phần còn lại của thân chủ có thể sẽ cắt lại lần nữa để kích thích gia tăng sự nảy mầm nhằm tạo nên bụi hồng rậm rạp.

❖ *Giống hồng Alba*

Cắt tất cả những thân, cành phát triển yếu ớt và cắt tỉa trở lại một lần nữa những cành nhánh mới phát triển sau khi cắt đợt 1 và cắt chừng 1/3 nhánh, chồi sau khi chúng trở hoa.

❖ *Giống hồng Centifolia et Moss*

Cắt, tỉa bớt cành nhánh làm cho cây hồng thưa ra và những chồi, nhánh đâm vào bên trong sau khi trở hoa xong, cắt chừng 1/3 cành, còn lại để cho chúng phát triển thành một bụi hồng đẹp.

❖ *Giống Rosa Chinesis*

Cắt chừng 1/3 cành nhánh quanh hồng cây vào đầu mùa xuân sau khi trở hoa xong.

❖ *Giống hồng Boboniana et Portland*

Chỉ nên cắt tỉa 1/3 cành nhánh cho bụi hồng thưa hơn. Bấm tỉa những nhánh đã trở hoa.

❖ *Giống hồng Hybrides de Thé*

Nên cắt tỉa ít, nếu muốn có những bông hoa lớn, rực rỡ.

❖ *Giống hồng Hybrides Perpetual*

Sau khi cây trở hoa, cắt bỏ những chồi chính chừng 1/3 và cắt các chồi ngắn yếu (nếu có).

8. Thời kỳ cắt tỉa, chiết cành

Các loại hồng leo có hoa nhỏ, có thể cắt, tỉa và chiết cành vào tháng 9, bởi tháng 10 thường có mưa, lụt, toàn bộ cây hồng sẽ bị vùi trong nước suốt mùa mưa (đôi khi có gió mạnh), thế nên cắt vào tháng 9 để tạo cho cây hồng loại trừ bớt một số mầm bệnh tấn công vào hệ thống lá cây hồng. Từ tháng 9, cây hồng sẽ cho những chồi mập mập, mạnh hơn trong mùa mưa thay cho những cành cũ, kịp sang mùa đông lạnh, cây hồng trong khu vườn có thể chịu đựng được gió bắc khô.

Các loại hồng leo có hoa lớn và các loại hoa hồng thân gỗ cứng, gai nhiều, nên cắt tỉa và chiết cành vào mùa xuân, tháng sau tết Nguyên đán.

Các loại hồng bụi và giống hồng cho nhiều nhánh nhà trồng hồng thường cắt vào lúc cây hồng trở hoa xong và chỉ cắt tỉa những cành nhánh xét thấy không cần thiết do chúng già. Cắt cho chúng nảy mầm mới vào cuối tháng 3 đầu tháng 4.

Trường hợp một nhánh hồng vươn lên cho 2 hoặc 3 cái nụ trở lên, muốn lấy tất cả cái hoa nhà trồng hồng đừng nên quên rằng sức khỏe của nhánh hồng này có đủ để nuôi những cái hoa hay không. Trên một thân cây nhiều hoa, thường thường hoa nở ra bị nhăn nhánh và nếu trở hoa trong mùa hè nóng thì toàn thân nhánh hồng sẽ không đủ sức trỗi lên một tác nào nữa, thậm chí

một cen-ti-mét nào nữa. Nếu muốn có những bông hoa đẹp phải chăm sóc cẩn thận và đưa cây hồng vào bóng râm.

Những vấn đề trình bày trên cho biết được rằng không thể dễ dàng để thực hiện việc cắt, tỉa hay chiết cành một cây hồng. Vì nếu nhà trồng hồng không tuân thủ quá trình phát triển vươn lên của cây hồng trong các mùa, cắt tỉa tùy tiện, cây hồng sẽ cho những cành nhánh mảnh khảnh, có khuynh hướng dễ bị khô từ trên xuống. Mặt khác, đầu mùa mưa các loại bệnh xuất hiện tấn công vào cây hồng, việc diệt trừ các mầm bệnh khó thực hiện do mưa suốt ngày, cây hồng sẽ từ đó suy kiệt sức khỏe, lá sẽ rụng dần và khô héo là chuyện dễ dàng khi mùa lạnh ập đến. Gió bắc khô kéo về, cây hồng sẽ ngưng phát triển, mất nước hoàn toàn và có thể chết. Khi vườn hồng xuất hiện hiện tượng như vậy, không còn cách nào khác để có thể cứu vớt lại được nữa và cũng không còn cơ hội để thực hiện quy trình chăm sóc tốt hơn cho những cây hồng trong vườn lần nữa.

Những nhà trồng hồng nên tuân thủ chế độ chăm sóc tốt, đúng cách để có những cánh hồng đẹp, mượt, mập, khỏe sẽ là biểu tượng cho vẻ đẹp trong trẻo, tươi mát của cây hồng.

9. Chăm sóc thường xuyên cho cây hồng

Việc cắt, tỉa hay chiết cành cây hồng đều phải được tiến hành khi cây hồng đã phát triển. Người làm vườn cắt bỏ những chồi yếu, những nhánh có dấu hiệu sâu bệnh rõ ràng. Cắt bỏ hoa sau khi hoa đã nở hoàn toàn và chuyển sang tàn. Trong suốt thời kỳ phát triển của cây hồng còn non, cho lứa hoa đầu tiên, cây non đó cần tất cả lá mà nó có, nhà trồng hồng không nên cắt những cái hoa của những cây non này. Thay vào đó chỉ cắt chừng 5 cái lá hoặc 2 mà thôi, được thế cây sẽ mạnh thêm và tiếp tục phát triển. Một cây hồng nếu nhà làm vườn cắt hoa thường xuyên, chắc chắn cây hồng đó sẽ không mập, khỏe được, cánh, nhánh, cả gốc sẽ phát triển rất chậm, bởi khi cắt một cành hồng sẽ mang theo một số lá mà số lá này rất cần thiết cho sự quang hợp, tạo điều kiện cho cây hồng phát triển. Những nhà trồng hồng muốn có những bông hoa lớn, thường cắt bỏ bớt đi những cái mầm mọc từ nách lá bên cạnh hoa nhằm giúp cây hồng tập trung sức nuôi hoa, hoa do đó sẽ lớn tối đa, màu sẽ chuẩn xác như gam màu mà nó vốn có.

Những cây hồng sau khi hoa tàn có để lại quả, việc hình thành quả hoa làm cây hồng phát triển cành nhánh chậm lại.

Với chế độ chăm sóc thường xuyên trong tất cả các mùa, cho tất cả các loại hồng có mặt trong

vườn hồng vẫn chưa đủ mà phải có chế độ chăm sóc cho từng giống, nhóm hồng thích hợp.

Những cây hồng già, nhiều tuổi, loại hồng thường cho nhiều tán và các loại hồng có hình dáng thấp, lùn, và loại hồng leo chỉ cần bón phân một lần vào trước mùa xuân khi mà những cái nụ chuẩn bị khai hoa. Ngoài ra cần quan tâm thêm các loại hồng leo, những cây hồng già, chúng rất thích chăm sóc, bón phân lần nữa bằng cách pha phân loãng tưới cho chúng sau khi kết thúc mùa hoa.

Những cây hồng thời nay thường được chăm bón phân đều đặn để nhận thêm chất dinh dưỡng tích lũy tăng trưởng và cho hoa sau mỗi chu kỳ. Bón thêm phân chuồng thật hoai cho những cây hồng mới trồng sau khi những cây này đã bắt đầu hình thành hình dáng, cành nhánh phát triển (sau khi trồng từ 3 – 4 tuần lễ). Còn những cây hồng già hơn chỉ bón phân thêm khi đã tiến hành cắt tỉa cành nhánh và lúc lá non đã bắt đầu phát triển trên những cành nhánh mới.

Những người trồng hồng ở ta chưa thống nhất với nhau về thời điểm bón phân cho cây hồng, mặc dầu trên phương tiện thông tin đại chúng có hướng dẫn thời điểm bón phân, loại phân. Có nhà trồng hồng cho rằng nên bón 3 hoặc 4 lần phân sau khi trồng cây hồng được 6 – 8 tuần lễ. Lại có nhà làm vườn cho rằng nên bón phân sau khi trồng từ 3 – 5 tuần lễ bằng phân

hòa loãng và phân khô (các loại phân lân, đạm, N-P-K... và phân bò, trâu, phân xanh đã thật hoai). Trong vườn của những nhà trồng hồng tuân theo cách này thường dùng loại đất pha cát, thấm nước nhanh để trồng hồng, có thuận lợi trong việc chăm sóc thường xuyên hơn các loại đất thịt khác.

Khi mùa đông lạnh bắt đầu đến, nhà trồng hồng vẫn phải bón phân cho tất cả các giống, nhóm hồng khi đã đảm bảo được rằng trong thời tiết lạnh không có gió bắc khô. Và nếu tiên liệu sẽ có sương muối đổ xuống cần ngưng ngay việc bón loại phân đạm (Nitrat) (N) ít nhất 3 - 4 tuần trước khi sương đổ xuống, mà thay vào đó chỉ dùng loại phân lân, photasium (P) để làm tăng sức mạnh cho bụi hồng trong mùa đông lạnh.

Để chăm sóc vườn hồng thường xuyên, cho hoa đúng chu kỳ, cành nhánh thường (bụ bẫm), ưa nhìn, lá già và lá non đều phô bày đúng sắc thái của chúng, đây là giai đoạn chất dinh dưỡng trong cây đã được cân bằng, nhà trồng hồng có thể chăm sóc đều đặn cây hồng bằng phân vô cơ khi quan sát thấy cây hồng có dấu hiệu thiếu chất dinh dưỡng (xem bảng trang 84).

10. Cắt hoa

Cắt hoa như thế nào và vào thời điểm nào cho tốt, đây là vấn đề ít được những nhà mới trồng hồng để ý. Vấn đề đặt ra là người ta cắt

hoa hồng với độ dài của cành hoa đến chừng nào? Điều này tùy thuộc vào việc đảm bảo chiều dài của cọng hoa khi sử dụng, lại còn phải đảm bảo giữ được sức khỏe cho những cây hồng sau khi đã cắt đi những cái hoa của chúng. Cắt những cái hoa với cành dài trên một cây hồng còn non, đang phát triển sung sức chừng một vài năm, nhánh đó sẽ có sức chịu đựng lâu dài, không tổn hao cạn kiệt sức lực của chúng, bởi nhà trồng hồng cắt hoa khi hoa này chuẩn bị cho sự khai hoa. Người trồng hồng lưu ý: đối với một hay nhiều cây hồng mới trồng còn yếu ớt thì không nên cắt hoa như vậy, vì như thế cây hồng sẽ dễ bị thoái hóa, bị hao tổn sinh lực và cũng vì vào thời điểm đó nhựa cung cấp cho những cái rễ sẽ tự tiêu hóa, mất đi trong những cái lá. Nếu cắt những cái hoa cuối cùng trên những cây hồng còn non mà nó thiếu sức thì chỉ làm cho cây hồng suy nhược thêm mà thôi.

Sau khi cắt một cành hoa hồng lìa khỏi thân cây, phải ngâm vài giờ trong nước lạnh đến hết chiều cao của nhánh hồng, thêm một chút Aspince vào lọ nước trước khi đem chưng cành hoa. Như thế, hoa sẽ tươi và lâu tàn, giữ được màu sắc vốn có của nó.

Chất bón cho cây hồng	Hiệu quả sau khi chăm bón	Dấu hiệu thiếu dinh dưỡng
Phân đạm nitrat	Làm tăng trưởng sự phát triển màu xanh của lá. Thân cây, cành nhánh phát triển tốt. Bón N khi cây hồng đang phát triển sẽ tốt hơn.	Lá vàng, không phát triển. Nụ, mầm bị hư, hoa nở nhỏ, màu hoa lợt dần.
Phốt pho (tro)	Kích thích bộ rễ phát triển, cho nhiều hoa.	Lá không tươi tốt, thường héo rũ, rụng nhiều, rụng yếu. Hệ thống rễ phát triển không bình thường. Nụ phát triển chậm và nhỏ.
Phốt phát	Kích thích cây hồng phát triển nhanh, mạnh khỏe.	Hệ thống lá bắt đầu ngả từ vàng sang nâu, rụng cây èo uột. Nụ hoa có nhưng không phát triển tiếp.

Calcium (vôi)	Kích thích phát triển tế bào gỗ của cây hồng và làm cho rễ tăng trưởng.	Cây phát triển không bình thường, bộ rễ hình thành nhưng không mạnh, tốt.
Ma nhê	Kích thích cây hồng phát triển toàn diện.	Bộ lá vàng, cành nhánh ngã sang màu đỏ đen.
Sulfur	Kích thích toàn thân cây hồng có màu xanh mượt, tốt.	Lá non có màu vàng lợt.
Hóa chất phụ thêm Boron	Cây hồng phát triển toàn diện, thân hình đầy đặn.	Có hiện tượng lá cong lên, nhỏ và mầm nụ mới tự héo, úa, khô.
Clorine	Phát triển lá tốt.	Rất khó hình thành được bộ lá.
Copper	Cây phát triển toàn diện.	Phần đọt non cây hồng phát triển chậm và yếu.
Sắt	Giữ cây luôn được xanh tươi.	Đã nhìn thấy bộ lá vàng, úa
Măng gan	Làm gia tăng chất nitrogen (đạm).	Trên bộ lá xuất hiện nhiều chấm màu xanh nhạt.

Molybdenum	Cây hồng phát triển tốt	Hệ thống lá phát triển chậm
Kẽm	Kích thích sự phát triển tăng trưởng.	Cây hồng phát triển không bình thường.

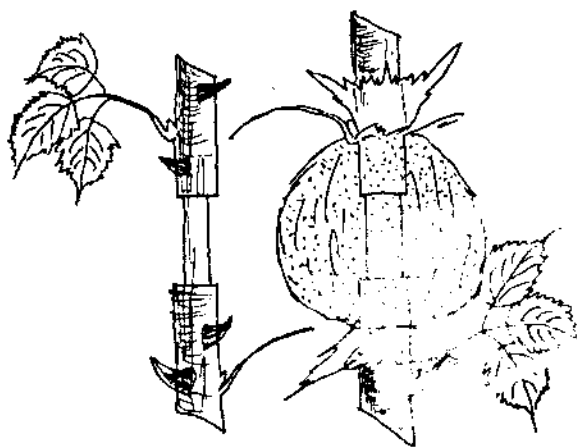
11. Thuận lợi của việc chiết, ghép cành hồng

Những nhà trồng hồng mới vào nghề muốn xử lý cây hồng của mình trong vườn, tốt nhất là không nên cắt tỉa nhiều khi chưa trải nghiệm được một đến hai mùa hoa.

Chuẩn bị để thiết lập một vườn hồng trong khu vườn nhà, những nhà trồng hồng thường mua cây giống tại những vườn ươm cây, nếu chọn được những cây ghép mắt hồng vào hường rừng hoặc tầm xuân là rất tốt. Có thể chọn lựa cây trồng tại nhiều nhà ươm cây khác nhau để bảo đảm chọn mua được những giống hồng ghép mắt vào hồng tường vi, hồng (hường) rừng. Những cây hồng giống thực hiện bằng phương thức ghép mắt sẽ phát triển tốt với chế độ chăm sóc thường xuyên phù hợp. Cây ghép mắt thường rất mạnh, từ nơi mắt ghép sẽ nứt lên những chồi mầm rất mạnh, tím biếc, ưa nhìn. Chúng có sức vươn lên mạnh mẽ. Sự liên kết hai cây hồng, đôi khi ba hay nhiều hơn chính là phép ghép mắt hoặc tháp cành. Dù thực hiện bằng phương pháp nào, nếu

cho được một cây hồng giống thì vẫn có thể trồng trong vườn hồng được. Tuy nhiên những nhà trồng hồng thường ưa thích trồng những cây hồng ghép mắt hơn, vì thực tế mắt ghép sau khi đã thích nghi với gốc ghép, mầm sẽ nhanh phát triển, cho một bụi hồng trưởng thành rất đẹp, khí lực mạnh khỏe, hoa đầy đặn và giữ được màu sắc như loài giống nó vốn có, hoa lại lâu tàn lụi, cả mùi thơm cũng ngậy ngát hơn. Hoặc có thể trồng trong vườn những cây hồng được tiếp, tháp từ cây hồng mẹ vẫn có thể phát triển được. Tuy nhiên phương pháp tiếp, tháp có tỉ lệ cho cây hồng mới, bụ bẫm rất thấp, mặc dù chúng có thể sống được nhưng không phát triển thành một bụi hồng có hình dáng đẹp.

Chết cành

Thực tế trong trồng và chăm sóc cây hồng, để có một cây hồng ghép cần có một khoảng thời gian tương đối lâu, do đó để có cây giống trồng đôi khi người trồng hồng thiết lập trong vườn hồng bằng những đoạn hồng được chiết cành từ cây chủ. Nhà trồng hồng nạo lớp vỏ hồng một đoạn chừng 2 cm phơi bày phần gỗ ra, đoạn dùng hỗn hợp đất có chút ít phân bò, trâu, đôi khi dùng phân heo đã thật sự hoai bó vào cành, quấn lại bằng một lớp nylon hoặc bằng một đến hai lớp vải mỏng. Làm như thế, ở chân nạo của vỏ cây hồng sẽ trở thành gốc của cây hồng mới.

CHĂM SÓC CÂY HỒNG

1. Bón phân cho cây hồng

✦ Bón phân cho cây hồng trồng trên luống, vồng, hàng

Cây hồng đang phát triển trên vồng, luống, hoặc trên hàng dài luôn phải bón phân nhằm duy trì độ màu mỡ thường xuyên cho cây. Phân bón có thể chọn phân hữu cơ đã thật hoai như phân trâu, bò, phân xanh (nếu bón phân heo phải dùng phân thật hoai nhằm hạn chế bớt mầm bệnh phát sinh). Phân hữu cơ thường tác dụng chậm hơn đến sự sinh trưởng của cây hồng. Cũng có thể bón bằng phân hóa học N-P-K (12-5-10), đôi khi nhà trồng hồng cũng dùng phân ure để bón cho cây hồng nhưng với một tỉ lệ thấp (khi thật cần thiết). Phân vô cơ có tác dụng nhanh đến sự tăng trưởng của cây hồng. Dùng phân kali dạng muối có tro (nitrat de potasse) và phosphatede de potasse hòa tan trong nước với tỉ lệ là 1 gam cho mỗi lít nước, khi tưới cứ 5 lít nước cho 1 mét vuông là vừa đủ

hàm lượng. Tưới như vậy liền trong 5 ngày vào thời kỳ cây hồng đang phát triển chồi, nụ và nhất thiết đất phải có độ ẩm thì hiệu quả mới đạt một cách tốt nhất.

Cũng có thể dùng phân trâu hoặc phân bò còn tươi pha loãng để tưới cho cây hồng. Nhà làm vườn chứa nước trong một cái thùng, chậu, xong pha trộn phân trâu, bò tươi vào, dùng cây đánh nát, trộn đều phân ra cho đến khi có màu vàng tươi là được, đoạn múc nước phân này tưới đều vào gốc cây hồng với liều lượng 5 lít cho mỗi cây hồng trong một tuần. Hạn chế việc tưới phân heo loãng cho cây hồng, bởi phân vừa có mùi hôi lại vừa tạo môi trường thuận lợi cho các loại nấm bệnh tấn công cây hồng, đặc biệt là vào đầu mùa mưa hằng năm. Mặc dầu những nhà trồng hồng qua thực tế nuôi trồng và chăm sóc cây hồng trong vườn, tưới phân heo loãng cho cây hồng sau đấy hồng sẽ cho những cái chồi nụ bám rất tốt. Không nên tưới phân hóa học cho cây hồng trong thời kỳ có gió bắc khô, lạnh và mùa hè nắng nóng.

Khu vực miền Trung Việt Nam vào mùa hè nhiệt độ cao, (có năm 36 - 37°C) trời nắng nóng, bức xạ lớn, thường đứng gió lại càng không nên tưới phân hóa học cho cây hồng. Nếu vì quan sát thấy vườn hồng, hoặc cây hồng trồng trong chậu có hiện tượng vàng lá, lá chết nhỏ dần cần phải tăng cường tiếp chất dinh dưỡng cho chúng kịp

khôi phục sức lực, nên che bớt 50% ánh nắng mặt trời bằng những tấm lưới sắt hoặc nylon thưa trước khi quyết định tưới nước phân hoá học loãng hay bơm chất kích thích tăng trưởng lên hệ thống lá của cây hồng với liều lượng cho phép.

Việc tưới nước phân loãng hay bón phân cho cây hồng không cần phải tiên liệu hoặc đề phòng việc tưới nhiều hay ít mà chỉ nên tưới vừa đủ và tưới đều trong thời kỳ nhất định đến cuối tháng 7, sau lần vườn hồng khai hoa thì ngưng việc tưới và bón phân. Sau mùa hè nắng gắt nhiệt độ thấp dần, để cây hồng có đủ chất dinh dưỡng tạo sự phát triển, những nhà trồng luôn nhớ bón phân cho chúng bằng cùng cách như trên thường xuyên cho vườn hồng để chúng phát triển, nảy lên những cành lộc mới và khai hoa.

Phân bánh dầu cũng rất thích hợp với sự phát triển của các nhóm hồng. Để bón được loại phân này, nhà trồng thực hiện bằng nhiều cách, có thể chặt bánh dầu đậu phụng ra thành từng viên nhỏ, đoạn nhét sâu trong đất, chung quanh gốc hồng và cách gốc chừng 20cm. Nếu là cây hồng trong chậu nhét quanh thành chậu một số viên vừa đủ. Những viên bánh dầu này nhờ các vi sinh vật làm phân rã và lưu dẫn trong đất với độ ẩm thích hợp sẽ tạo nên chất dinh dưỡng cho cây hồng. Cũng có thể giã bánh dầu đậu phụng thành bột, bón quanh gốc mỗi cây hồng, xong lấp

một lớp đất dày chừng 2-3 cm. Tưới nước. Bánh dầu sẽ phân rã tạo chất dinh dưỡng cho cây. Đôi khi những nhà trồng hồng ngâm bánh đậu phụng trong nước, khi bánh tan rã, nước phân có màu vàng ngà là có thể tưới được cho cây hồng. Trong quá trình phân rã, thường phát sinh các loại nấm, men, cần lưu ý khi tưới cho cây.

Bón cho cây hồng bằng phân bánh dầu cũng rất tốt cho sự lớn mạnh và tăng trưởng của cây hồng, khi rễ tiếp được phân, hệ thống lá sẽ mượt mà, rất đẹp, sẽ giữ được gam màu mà bản thân nó có, cả từ lá non đến lá già. Tuy nhiên bánh dầu rất hôi sau khi ngâm trong nước, lại kích thích các loại kiến tìm đến phá hại, chúng đào hang, kéo thành từng đàn, hoặc leo lên toàn thân cây hồng, mang theo loài rệp sáp màu trắng, gây khó khăn cho nhà trồng hồng tổ chức diệt kiến, vừa đối phó với loại rệp sáp, lại vừa chăm sóc thường xuyên. Do vậy, trước khi quyết định bón hoặc tưới nước phân bánh dầu cho vườn hồng, nhà trồng hồng nên pha một ít thuốc Trebon nhằm loại trừ các loài kiến đến phá hại cây hồng với một tỉ lệ thích hợp vào nước phân, trước khi tưới vào chung quanh gốc hồng. Và để cho sau khi tưới nước phân bánh dầu pha loãng, để đỡ bớt mùi hôi thối, nhà trồng hồng tưới sơ qua một lượt nước lã bằng dụng cụ có vòi như cái xoa là có thể giảm bớt được mùi hôi.

✦ Bón phân cho cây hồng trong chậu

Bón phân cho cây hồng trong chậu đơn giản mà phức tạp, đơn giản ở chỗ chỉ cần dùng một thìa caffè N-P-K rắc quanh gốc cho mỗi cây hồng, hoặc có thể pha loãng trong nước lã tưới chung quanh gốc. Trước khi tiến hành thao tác nên quan sát xem gốc hồng có đủ độ ẩm không, nếu không đủ hoặc quá dư độ ẩm thì không nên bón phân hóa học vào. Còn phức tạp ở chỗ rắc phân trên mặt đất, khi những hạt N-P-K phân rã sẽ có hiện tượng bốc hơi, nếu không có gió thổi thoảng thường xuyên, một số lá trên gốc hồng sẽ úa rụng, làm cho gốc hồng trống ra, khó nhìn. Lại phức tạp nếu gốc hồng thuộc nhóm Hybrides de Thé hay nhóm Grimbant có rất nhiều gai nhọn, nhà trồng hồng muốn bón phân vào chậu cho cây phải cẩn thận với những cái gai sắc bén này. Bởi khó mà tiên liệu được rằng thuốc trừ sâu đã phân hóa sạch sẽ sau những lần tưới nước hay vẫn còn bám vào đầu những cái gai nhọn này! Hệ thống rễ cây hồng trong một chậu nhỏ rất khó đưa dụng cụ vào xới đất ra để thay vào đấy một hỗn hợp mới, trong điều kiện phải giữ những cái rễ không bị đứt và dập. Còn nếu vì có quá nhiều chậu phải bón phân trong cùng thời điểm, nhà trồng hồng phải tiến hành trong một thời gian nhất định để đảm bảo được rằng sau khi bón phân, cây hồng vẫn phát triển bình thường, lại đảm bảo được vệ

sinh, không bị các loại nấm phá hại những cái lá gần nơi gốc bụi hồng. Có như thế, gốc của cây hồng mới kín, đẹp, ưa nhìn.

Bón phân định kỳ cho cây hồng bằng phân vô cơ pha loãng, nhà trồng hồng chỉ cần tưới cho chúng đủ độ ẩm mà không cần phải tưới đẫm. Bởi nước phân sẽ dư thừa chảy theo đường thoát ra khỏi chậu, tạo môi trường thuận lợi cho các loại rêu, mốc và bào tử của các loại cỏ bám vào và nảy mầm, nhất là trên sân ciment lổm đổm từng vạt màu xanh, trông rất xấu. Lại cũng không tưới để cây hồng bị úng trong nước phân vô cơ, chỉ cần úng một buổi nếu nhà trồng hồng không phát hiện được, hệ thống lá của chúng sẽ ngả sang màu vàng và bắt đầu rụng. Đôi khi người làm vườn trông gốc hồng có vẻ như đủ độ ẩm để phát triển sau khi tưới nước phân pha loãng, nhưng thực tế dưới lớp đất phủ trên bộ rễ, hoặc dưới lớp che đáy bằng rơm, rạ, lá cây... nước phân còn đọng lại (rỉm ríp) trong nhiều giờ, như thế vẫn làm cho cây hồng mất sức, có thể suy kiệt sức lực mà nhà trồng hồng không kịp phát hiện ra.

Một lượt tưới nước phân vô cơ pha loãng cho mỗi cây hồng trong chậu chừng nửa lít (1-2 lon sữa bò) là tốt nhất, không tưới dư, nước phân có thể theo lỗ thoát ra ngoài đất, ra nền nhà, ra đĩa kê, đợ, gây ô nhiễm-môi trường. Tưới như thế liên tục trong 5 ngày cùng với thời điểm bụi hồng trong

chậu chuẩn bị khai hoa hoặc đang nuôi những cái chồi nụ bằm.

2. Khi cây hồng vàng lá

Vàng lá là hiện tượng thường gặp khi vườn hồng hoặc cây hồng trồng trong chậu bị úng thủy, hoặc còn do hiện tượng cây hồng thiếu nước trầm trọng so với khối lượng đất yêu cầu, cũng còn gặp hiện tượng hệ thống lá cây hồng trở vàng và rụng nhiều khi không phải úng nước. Đây là hiện tượng thiếu chất sắt mà vườn hồng mắc phải.

Thiếu chất sắt cũng là một loại bệnh của cây hồng nhưng ít phổ biến tại các vườn hồng.

Khi thiết lập một vườn hồng, những trang trại quy mô thường khảo sát hiện tượng đất trồng trước khi đặt vấn đề có nên lập một vườn hồng trên khu đất ấy hay không. Việc khảo sát là chuẩn bị ngăn chặn một cách tốt nhất hiện tượng thiếu chất sắt tự nhiên trong đất.

Thông thường những cái hoa sẫm màu nhưng đến kỳ khai hoa lại cho ra những vùng nhạt màu xen kẽ trong mỗi cánh hoa, nhìn bông hoa trở nên xấu hơn những hoa khác cùng loại như vậy là cây hồng thiếu chất sắt, những nhà trồng hồng còn gọi đây là hiện tượng chlorosis. Để chữa trị cho cây hồng người trồng hồng phun lên hệ thống lá dung dịch phân có chứa sắt; đồng thời bón thêm phân có chứa nhiều chất sắt vào cho cây hồng theo

sự hướng dẫn có ghi trong nhãn mác của nhà sản xuất phân bón, điều tiết lại đất có nhiều kali, thêm một ít sulfur theo tỉ lệ ghi trên nhãn của gói phân.

3. Bệnh của cây hồng

Những nhà trồng hồng thường chăm sóc vườn hồng của mình quanh năm nên việc phát hiện ra bệnh của cây hồng là điều dễ dàng khi vườn hồng hoặc những chậu hồng đang phát triển tươi tốt, bụ bẫm, bỗng dưng có hiện tượng bệnh tật xuất hiện. Khi phát hiện, người trồng hồng quan tâm đến dấu hiệu của tình trạng mắc bệnh trên cây hồng. Có thể bộ lá sẽ héo tàn, rũ xuống, chồi, nụ, búp hoa mới hé hé đều bị biến dạng, méo mó hoặc nhìn toàn thân bụi hồng có thể đoán biết cây hồng không còn phát triển tốt.

Điều này tùy thuộc vào chế độ chăm sóc thường xuyên và tuyển chọn giống. Mua những cây giống có chất lượng tốt phải đảm bảo rằng cây hồng không có sự bất bình thường như bộ rễ bị sưng, dập, hoặc chóp cùng của rễ có nhiều cục u. Thân của cây hồng không biến sắc từng vùng. Thường, những nhà trồng hồng thiết lập một vườn hồng đã phải chọn giống rất kỹ lưỡng, nơi đáng tin cậy và người sản xuất phải đảm bảo rằng chúng hoàn toàn không mang mầm bệnh nào.

Để phát hiện ra các nguyên nhân tấn công vào vườn hồng, nhà trồng hồng nên quan sát thật

kỹ lưỡng từng bụi hồng để xác định cho đúng bệnh mà cây hồng đang mắc phải. Bệnh cũng có thể do sự thiếu chăm sóc thường xuyên như phun thuốc không đúng định kỳ, tưới không đủ nước cho cây hồng cũng làm cho lá héo tàn, rụng xuống, do đó đôi khi các bệnh của hoa hồng có thể hạn chế được do tưới nước đúng liều lượng. Tưới bằng một cái xoa từ trên xuống vào buổi sáng như thế tạo cơ hội cho bộ lá ít bị khô héo khi mặt trời nóng bức ban trưa. Hoặc tưới quá nhiều nước cũng là nguyên nhân của sự úa tàn, mục rã; đất trung tính (độ pH không phù hợp, dưới 5,5 và trên 6,5 hoặc đất chua, phèn) có thể là nguyên nhân bộ lá cây hồng trở nên vàng úa. Do đó, nhà trồng hồng quan sát thật chính xác trước khi quyết định can thiệp bằng nhiều cách vào vườn hồng để trị bệnh cho cây hồng.

4. Phòng ngừa sâu bọ

Có thể có những ký sinh trùng, sâu bọ tấn công vườn hồng, thông thường chúng tấn công hàng loạt, chỉ sau một đêm thức dậy đã thấy vườn hồng thay đổi nhất là bộ lá bị cắn nát, những chiếc lá non màu vernal ứa ra giòng nhựa màu gỗ gụ. Rất tiếc! Những bông hoa hàm tiếu nhưng lại mang thương tích do những con sâu, con rầy đục phá nát cả những cánh hoa.

Những con rệp sáp màu trắng, màu xanh lơ, màu hồng lơ đang đục khoét thân cây là kẻ thù chính của cây hồng, nhất là vào đầu mùa hạ khi

mà những cơn mưa giông đầu mùa trút xuống. Mưa là điều kiện cho các bào tử, vi sinh vật lâu nay nằm im trong đất có dịp phát triển. Chúng phát triển rất nhanh và ăn bám cây hồng, tàn phá dữ dội. Phải dùng thuốc trừ sâu. Có nhiều loại nhưng dùng Trebon vẫn tốt. Gặp phải loại sâu rầy và ký sinh trùng, việc đầu tiên là nhà trồng hồng phải dọn dẹp, làm vệ sinh vườn trại sạch sẽ. Có thể làm bằng tay hoặc dụng cụ là tùy vào điều kiện thực tế của vườn hồng. Ở miền Trung Việt Nam, biểu hiện trước hết là trên đầu cành hình thành những cái hoa rất xấu. Sâu có thể là loại sâu róm có thân hình rất nhỏ chừng 1 cm, nó đục và nhẹ nhàng chui vào ở giữa nụ hoa, phá đi một phần lớn sinh mệnh của những cái hoa và làm đình trệ sự khai hoa. Khi chúng đã chui vào giữa những nụ hoa thì thật khó diệt trừ. Tuy nhiên, để loại trừ chúng, nhà trồng hồng dùng thuốc trừ sâu thật tốt, không có mùi hôi, chẳng hạn như thuốc Trebon có bán ngoài trạm bảo vệ thực vật, hoặc tìm đến quầy bán các loại thuốc đặc chủng dùng cho cây cảnh để loại trừ loại sâu róm này, hoặc một số loại thuốc khác dùng diệt sâu rầy cũng có thể trị được chúng. Và chỉ bơm xịt thuốc khi bụi hồng đang hình thành nên những cái nụ.

Để loại trừ các loại sâu bọ bám vào cây hồng, nhà trồng hồng đừng quên rửa sạch sẽ cây hồng trong thời kỳ chuyển tiết, chỉ cần vài con

sâu bọ và mầm bệnh mà nhà trồng hồng sơ ý bỏ sót lại (kể cả trứng và kén của chúng), chúng sẽ tổ chức lại và tấn công vào cây hồng trong mùa xuân. Sẽ là rất sai lầm khi thao tác dọn vệ sinh không thật kỹ lưỡng để còn sót lại những rác rưởi chung quanh luống hoa, chậu hoa hồng lúc các mầm bệnh và sâu bọ nằm im chờ môi trường thuận lợi là một sai lầm mà bất cứ nhà trồng hồng nào cũng cần khắc phục nhanh chóng.

Ngoài những con sâu, rầy phá hại cây hồng, cắn phá những nụ hoa, bọ lá non đầu cành, những lá chết bé đang bị phá hủy... cây hồng còn mắc phải ba loại bệnh thường gặp sau đây:

5. Bệnh nấm

Đây là một loại bệnh tàn phá vườn hồng một cách dữ dội nhất, lây lan nhanh nhất và có thể dẫn đến suy kiệt cả vườn hồng nếu không phát hiện và diệt trừ kịp thời.

Bệnh bạc lá (Le Blanc hoặc Oidium):

Là loại bệnh tập trung phá hoại những cái chồi, nụ hoa và những cành hồng còn non khiến chúng trở nên bạc trắng. Bệnh làm cho cây hồng có vẻ nhăn nheo, xấu xí và không đẹp mắt, cành nhánh không phát triển, lá hồng bỗng trở nên nhỏ và có màu trắng bột tạt, cả những cái hoa cũng vì đó mà trở nên cong vẹo, rất xấu. Bệnh do sự thay đổi đột ngột của thời tiết, chẳng hạn như trong vài

đêm lạnh liên tiếp, sau đó lại gặp một ngày nắng nóng, nhiều ánh sáng mặt trời, vườn hồng có khả năng mắc phải loại bệnh này. Đây là việc các nhà trồng hồng khó chống đỡ trong trường hợp thời tiết không thuận lợi xuất hiện và biến đổi liên tục. Khi vườn hồng mắc phải loại Le Blanc - Oidium các nhà trồng hồng phải dùng đến hóa chất để trị liệu cho chúng, dùng viên sulfocalci nghiền thành bột mịn, hòa tan trong nước rồi phun lên cây hồng với liều lượng 0,5 gram đến 0,75 gram hòa trong 10 lít nước là vừa. Phun thật kỹ vào bộ lá, trên những cành nhánh non và những cái nụ hoa đang thời kỳ lớn dần lên.

✦ Bệnh nấm đen lá (Bệnh Black - Spot)

Đây là loại bệnh thường gặp trong vườn hồng. Khi mắc phải loại bệnh này, cây hồng bị tổn thương khá trầm trọng mặc dầu không đến nỗi làm cho cây hồng chết nhanh nếu như phát hiện sớm và kịp thời chữa trị. Từ một cây hồng rất khỏe, mạnh, cường tráng và đẹp cả thân và lá sum suê đang ở vào thời kỳ phát triển toàn diện, song nếu mắc phải loại bệnh Le Black Spot thì sang năm sau cây hồng đó sẽ cho những bông hoa rất thường, không đẹp mượt mà như thời kỳ trước nữa. Cũng giống như bệnh Oidium nêu trên, Le Black Spot làm hư vẻ đẹp của cành nhánh cây hồng, cả những cái hoa cũng trở nên hư thối. Hơn thế, bệnh ảnh hưởng trực tiếp đến bộ lá của cây hồng. Ban đầu

nhà trồng hồng trong lúc chăm sóc cho vườn hồng thấy xuất hiện những chấm đen nhỏ trên những chiếc lá già gần gốc hồng, một ngày sau chấm đen càng lúc càng lớn dần lên, đường kính chừng 1 cm chấm đen xuất hiện càng ngày càng nhiều làm cho lá trở nên vàng và rụng xuống. Nguyên nhân của bệnh do sự nhiễm lạnh hoặc phơi nắng quá sức cũng có thể làm cho lá mắc phải bệnh này. Thông thường vẫn là lúc chuyển thời tiết từ khô sang mưa, đặc biệt là trận mưa đầu mùa không đủ làm ướt đẫm bụi hồng, sau đấy, ngày kế tiếp lại có nắng hanh, đây là môi trường thuận lợi cho loại nấm đen lá phát triển mạnh mẽ. Gặp phải loại bệnh nấm đen lá, nhất thiết phải chăm sóc vệ sinh cho vườn hồng hoặc cho mỗi cây hồng trong chậu. Người làm vườn nhanh chóng phun lên toàn bộ cây hồng dung dịch CuSO_4 + nước vôi tôi Ca(OH)_2 với liều lượng thích hợp. Cho muối CuSO_4 vào nước vôi tôi lắng trong, muối sẽ được hòa tan cho màu xanh dương. Như thế là có thể phun trừ nấm cho toàn bộ vườn hồng nhằm hạn chế việc lây nhiễm và diệt trừ tận gốc. Nhà trồng hồng không nên bỏ sót bất kỳ một lá hồng nào rụng xuống đất mà không được thu gom chôn sâu, hoặc đốt kỹ.

✦ Bệnh gỉ han, gỉ sét (La Rouille)

Đây là loại bệnh thường xuất hiện vào mùa hè, ban đầu chúng xuất hiện những bột phấn hơi đỏ rồi chuyển dần sang màu đen hơn ở mặt dưới

của những chiếc lá hồng. Trong thực tế khi mắc phải bệnh này, hàng loạt những chiếc lá thi nhau rụng xuống và phát tán theo các cơn gió thổi ngang qua khu vườn. Khi vận tốc gió đạt trên 3m/s, lá sẽ phát tán và mang mầm bệnh với phạm vi rất rộng, trong chốc lát cả vườn hồng mắc phải căn bệnh này. Nhà làm vườn bắt tay ngay vào việc can thiệp những bụi phấn lơ lửng này trong không khí vào thời kỳ chúng mới bắt đầu phát triển. Nhà làm vườn sẽ luôn quan sát vườn hồng nhất là đầu mùa hè, xem xét cẩn thận những cái lá, thân, cành hồng để phát hiện kịp thời, lên chương trình ngăn chặn chúng lại.

Khi mắc phải căn bệnh khô cây, rụng lá này trên mỗi thân hồng bị ăn mòn do nấm gây ra. Gặp thế, kiên quyết cắt bỏ trực tiếp bằng tay. Trong trường hợp bị nhiễm bệnh La Rouille trên diện rộng trong khu vườn hồng, trước hết những nhà trồng hồng kịp thời ngăn chặn theo cách nhanh nhất, không nên để chậm hơn khi cây hồng đã có dấu hiệu suy yếu. Dùng dung dịch sulfat de cuivre (muối CuSO_4) hòa với nước vôi tôi để phun xịt hoặc dùng loại thuốc trừ nấm 58 dạng bột đóng trong gói có bán tại các quầy, trạm bảo vệ thực vật cũng diệt trừ được loại bệnh La Rouille này. Trong lúc phun thuốc không nên bỏ quên mặt dưới của những chiếc lá và nhất định phải tập trung tiêu hủy những cái lá đã rụng xuống rồi. Tăng

cường phun xịt sulfat đồng với nước vôi tôi cho vườn hồng đang phát triển lá để tránh được những loại nấm mốc có thể tấn công vào vườn hồng trong suốt mùa đông có mưa dầm. Gặp trường hợp mắc phải căn bệnh dữ dội La Rouille, sang tháng giêng, tiết trời ẩm áp, nhà trồng hồng nên cắt tỉa cây hồng thấp xuống và tiếp tục phun thuốc định kỳ cho vườn hồng và cả vườn đất trồng hồng với dung dịch sulfat de cuivre, liều lượng pha 500 gram CuSO_4 trong 100 lít nước lã hoặc nước vôi tôi. Sau khi tiêu diệt được bệnh La Rouille, cây hồng sẽ khôi phục lại sức khỏe và cho một bộ lá rất mạnh, tươi mát. Đến đầu tháng 5, chớm hạ, để chống lại cái nóng, nhất là nắng nóng của miền Trung Việt Nam, các nhà trồng hồng thường phủ lên bề mặt luống, hoặc chậu hồng một lớp rơm rạ, hoặc lá mục, cỏ mục (xem Che chắn gốc cho cây hồng, trang 57) ở gốc cây hồng để giữ được độ ẩm, mát thích hợp, đồng thời tưới nước 2 lần, vào buổi sáng sớm và trước 4 giờ chiều mỗi ngày.

Như thế, với 3 loại bệnh thường tấn công vào cây hồng một cách dữ dội và làm suy kiệt sức khỏe bụi hồng, nhà trồng hồng phải thường xuyên chăm sóc và theo dõi, phát hiện kịp thời. Bơm, xịt dung dịch sulfat đồng lên toàn bộ cây hồng như kể trên chỉ kéo dài trong 6 tháng khô ráo, nếu không trị tận gốc để mầm bệnh lây lan sang mùa mưa thì thiệt hại sẽ rất lớn cho các vườn hồng có

quy mô trồng với diện tích lớn. Chú ý những đợt thay đổi nhiệt độ đột ngột như sau một trận mưa lại có ánh nắng mặt trời nóng, hay một ngọn gió lạnh thổi qua làm thời tiết đột ngột khác thường. Vào những thời điểm như thế, cây hồng dễ bị nhiễm bệnh, không chỉ bệnh Le Blanc - Oidium, bệnh Black-Spot mà còn xuất hiện loại bệnh nguy hiểm La Rouille nữa. Không chỉ có thế mà các loài sâu bọ xuất hiện tấn công vào cây hồng, chúng đục khoét thân, cành, lá, và những cái nụ nhỏ xinh xắn nữa. Hãy để ý khi cây hồng có hiện tượng xuất hiện những vết màu đỏ, hoặc lá non tự nhiên trở nên quăn lại thì đây là tình thế khó khăn cần sử dụng đến thuốc cholorophylle phun lên cây hồng để diệt trừ mầm bệnh, tránh để phát triển rộng và lây lan cho cả vườn hồng. Sau mỗi lần trị liệu, cây hồng sẽ lấy lại sức và phát triển bình thường vào mùa xuân, sẽ khai hoa rộ lên trong mùa hạ.

6. Phun thuốc trừ sâu bệnh

Thiết lập một thời khóa biểu bơm, xịt thuốc cho vườn hồng theo định kỳ, đặc biệt trong mùa khô ráo, vào thời điểm chuyển từ khô ráo sang mưa là cần thiết và sau mùa lễ hội tết Nguyên đán. Mỗi tháng cần bơm, xịt thuốc trừ sâu bọ, thuốc chống các loại nấm 2 lần: đầu tháng và giữa tháng. Việc nhà trồng hồng quên không tiêu diệt tận gốc các loại sâu, bệnh như nhà nông đã từng nhắc nhau “nhổ cỏ phải nhổ tận gốc” thì đây là

một điều tai hại. Bởi nấm Black-Spot có thể sống và chuyển từ năm này sang năm khác, chúng phá hoại không bỏ sót một bụi hồng nào trong vườn cả. Cho nên các nhà trồng hồng cần cào, quét dọn kỹ, lục soát trên mặt luống hồng, ở đây có khi gặp sâu bọ rơi xuống và ẩn mình trú ngụ chờ thời cơ thuận lợi, hoặc nấm Black-Spot còn bám trên những chiếc lá khô. Hãy thu gom, phun thuốc diệt sạch, xong đốt đi để tin rằng đã tiêu diệt tận gốc những bào tử Black Spot ra khỏi khu vườn hồng.

Những loại sâu đo, sâu đục thân, nhện, và các loại động vật có cánh (các loại rầy) thường tấn công vào hệ thống hoa, lá cây hồng, chúng không chừa bất cứ một lá non nào. Do đó, người trồng hồng phải tổ chức bảo vệ cho cây theo một thời khóa biểu nhất định. Các loài động vật có cánh mỏng như ong, bướm chúng không cắn phá lá, nụ hồng nhưng lại trú ngụ và đẻ trứng vào bụi hồng, chính những cái trứng khi nở ra ấu trùng, phát triển thành sâu bọ trước khi lộ diện nguyên hình là những chú ong, bướm con thì đã cắn phá bụi hồng với một mức độ khủng khiếp. Chỉ sau một đêm, cây hồng có thể bị cắn nát hệ thống lá non, các nụ hoa, nơi vết cắn ứa ra một dòng nhựa dẻo màu gỗ gụ. Mất lá, khả năng quang hợp của cây hồng bỗng yếu đi và cây ngưng phát triển, thêm nữa, khả năng nhiễm độc từ sâu bọ là rất lớn. Cây hồng có thể lâm bệnh.

Tất cả những trường hợp nêu trên đều phải nhờ vào các loại thuốc trừ sâu rầy như Trebon phun lên cây hồng để loại trừ chúng. (Xem thành phần và cách pha chế trên nhãn thuốc). Tuy nhiên, chất hóa học rất độc nên khi sử dụng chúng, nhà trồng hồng hết sức cẩn thận tuân thủ những điều dặn dò của nhà sản xuất có ghi trong bì chứa. “Đọc kỹ hướng dẫn trước khi dùng” là cách tốt nhất để bảo vệ cho chính bản thân nhà trồng hồng và nhiều người khác nữa.

Cất đặt một nơi cố định tất cả các loại thuốc trừ sâu, phải có ổ khóa cẩn thận, ghi chú đầy đủ nguồn gốc, thành phần. Để nơi khô ráo, xa nơi chứa lương thực, thực phẩm, chó mèo, gia súc, gia cầm có thể phá hại gây nguy hiểm. Đặc biệt cất đặt xa nơi trẻ em thường lui tới.

Nơi cất giữ thuốc hóa học, nhà trồng hồng để ý đến tất cả các hướng gió, không cho chúng có thể thổi vào nhà, nơi nằm nghỉ ngoài vườn, đặc biệt là không nên làm rơi rớt tờ nhãn hiệu, vì như thế nhà trồng hồng sẽ không phân biệt đâu là loại chất gì dùng để trị bệnh gì. Giữ tờ nhãn hiệu lại chắc chắn có lợi và an toàn khi cần phải xác minh, tra cứu.

Để chuẩn bị bơm xịt trị bệnh cho cây, nhà trồng hồng nên tiên liệu số lượng thuốc để dùng cho mỗi đợt. Tiêu hủy ngay những loại thuốc quá

hạn sử dụng, thuốc còn thừa không cần thiết sau khi đã pha chế, sử dụng, cả cặn bã còn dính lại trong bình xịt, bởi chúng có thể gây nên nguy hiểm đến gia súc, gia cầm, cả cho người nữa.

Không bao giờ bơm, xịt thuốc quá liều lượng cho phép (xem trên nhãn). Trong phun xịt phải cẩn thận làm theo thao tác thật chính xác như các nhà chuyên môn thì công việc sẽ hiệu quả hơn.

Trước khi nghĩ đến việc bơm xịt thuốc cho vườn hồng, chậu hồng, nhà trồng hồng đừng quên tưới đủ nước trong ngày cho cây hồng.

Trộn, hòa tan chất thuốc vào trong bình bơm. Bơm xịt chọn ngày, thời điểm yên tĩnh, không có gió lốc làm cản trở (vận tốc gió dưới 3 m/s là an toàn). Khi bơm thuốc, nhà trồng hồng đứng phía đầu gió. Che đậy tất cả các hồ nuôi cá cảnh, non bộ, tiểu cảnh, phòng tắm giặt (nếu có).

Mặc quần áo kín khi phun thuốc, có khẩu trang, tránh hít vào phổi kéo dài bất luận là mùi của chất hóa học nào. (lưu ý là có nhiều loại hóa chất rất ít gây nên mùi hôi).

Để đảm bảo được rằng lượng thuốc phủ kín cả bụi hồng, nhà trồng hồng phải phun thuốc lên cả hai mặt của những chiếc lá, phun thuốc đầu trên, dưới của lớp lá hồng từ trên xuống, từ dưới lên. Sâu bọ và nấm bệnh phần nhiều thường trú ngụ và hoạt động bên dưới những chiếc lá nên dễ

bị sót lại nếu nhà làm vườn sơ ý để sót lại không bôn thuốc.

Những con sâu bọ sau khi chết rơi xuống gốc hồng, lại là mồi ngon cho loại kiến, nhà trồng hồng cần thu gom chúng lại cho vào bao nylon, bỏ vào sọt rác, hoặc có thể thu gom xong chôn xuống đất.

Sau khi bôn thuốc hóa chất xong phải rửa tay thật sạch - đảm bảo rằng thật sạch sẽ - trước khi ăn uống và hút thuốc.

Và vấn đề cũng cần quan tâm rằng khu vườn trồng hồng có phải hạn chế việc chỉ định dùng thuốc trừ sâu không, nếu khu vườn gần khu dân cư đông đúc. Cần cứ vào các chỉ định của địa phương nơi cư trú các nhà trồng hồng có biện pháp xử lý tình huống phù hợp.

Trong vườn hồng rộng lớn, đôi khi các giống chim như chim sâu cũng góp phần loại trừ các loại sâu bọ, các chú tò vò cũng gom góp sâu các loại vào tổ bằng đất để làm chất dự trữ nuôi con. Điều này có lợi cho các nhà trồng hồng. Sẽ rất vui lòng khi các chú chim sâu có màu nâu đen, chim vàng anh, chim chào mào, hồng tước, giống chim nhỏ đẹp hót rất hay bay dạo khắp vườn bắt những con sâu cắn phá lá hồng giúp cho nhà trồng hồng trong việc loại trừ loài sâu bọ. Để gọi các loại chim về, những nhà trồng hồng thường cố ý

treo những cái lồng nuôi chim gần đấy, trong vườn luôn vang lên tiếng hót gọi bạn bay về, chính đó là cách “dụ dỗ” các loài chim bắt sâu sà xuống khu vườn hồng. Tuy nhiên chim sẽ rất nhạy cảm với các loại chất hoá học, do vậy khi bơm xịt thuốc trừ sâu vào vườn hồng cũng là cách đuổi những loài chim bắt sâu bay đi nơi khác, phải ít nhất năm ba ngày sau chim mới có thể quay về khi các chất hóa học được phân giải hoàn toàn.

7. Sự phá hại của những con vật khác

Trước hết là các loài kiến, trong số này đáng chú ý là kiến đỏ (Trung bộ gọi là kiến lửa). Kiến lập thành một hàng dài luân phiên trèo lên xuống trên thân hồng, chúng ăn sâu bọ và tìm kiếm chất mật có trong hoa hồng. Đôi khi nhà trồng hồng còn bắt gặp kiến lửa xây những cái tổ nho nhỏ trên cây hồng để trú ngụ lâu dài. Chúng tha loài rệp sáp lên cành hồng, rệp tiết ra chất mật nuôi lại kiến. Nhưng phần lớn loài kiến này làm hang ổ nơi bộ rễ của cây hồng, hoặc cả một luống hồng kiến đào hang để ở. Đây là điều phiền phức cho hệ thống rễ của cây hồng. Nhà trồng hồng hãy chuẩn bị dụng cụ để diệt chúng bằng thuốc xịt diệt kiến, gián, sâu bọ các loại hoặc sử dụng thuốc Diazinon. Hoặc pha loãng thuốc Trebon tưới vào luống, chậu hồng bằng cái xoa, rây từng tia nước nhằm không tạo nên sự xói mòn đất phủ trên gốc hồng. Đôi khi kiến làm hang, tạo cho đất quanh bộ rễ cây

hồng trở nên xốp, khi tưới nước vào, cây hồng không đứng ngay thẳng được. Sức cây hồng do đó mà suy yếu (không dùng DDT hoặc thuốc bột 666 vì chúng rất độc, có thể lưu dẫn trong đất nhiều năm, gây ô nhiễm nguồn nước ngầm).

Thứ hai là các loài chuột. Chuột có thể phá hại cây hồng bằng cách đào hang, phá hỏng bộ rễ, để tìm tòi thức ăn bằg củ còn sót lại trong đất, đặc biệt vườn hồng mới thiết lập trên một vườn khoai, sắn, các loại cây lương thực có củ khác. Dùng bẫy để diệt chúng, hoặc có thể dùng thuốc diệt sâu bọ để diệt chuột, bằng cách tẩm thuốc vào khoai, sắn để nhử. Chuột sẽ ăn phải mà chết. Chuột nhất thân nhỏ, rất lanh lợi, chạy nhanh, chúng đào hang dọc trên luống hồng, cắn phá bộ rễ. Chúng thường rình mò, quan sát những lối đi nhỏ trong vườn hồng. Nhà trồng hồng bảo vệ bằng cách đặt thuốc trộn với thức ăn chúng thích như củ sắn, khoai lang,... khô và tươi đều được bỏ vào miệng hang của chúng, nhử đây thuốc lại bằng gạch, mảnh sành, nhằm bảo vệ gia súc, gia cầm khác có thể ăn phải. Tốt nhất là nuôi một con mèo.

Thứ ba là các loài ong. Ong thường cắn lá tạo nên vết cắt hình vòng cung và hình trái bầu dục (xoan) trên những chiếc lá. Thường vào đầu mùa hè, loài ong này xuất hiện, chúng bay rất nhanh, có khi chúng tấn công vào vườn hồng cả 20 con cùng một lúc và trong thoáng chốc những

chiếc lá hồng non xanh tươi mơn mớn bị cắt xén méo mó. Những chiếc lá bị cắt xén nhiều sẽ khô theo những cơn nắng mùa hè. Sự quang hợp của lá giảm do diện tích mất đi rất nhiều. Loài ong này rất khó xua đuổi và tiêu diệt.

Thứ tư là các loài đế bầu, đế dũi (trũi), chúng thường đào hang dưới đất để ở. Loài đế bầu có đôi chân mạnh khỏe, nhảy xa cả mét và đôi khi trong lúc nhảy lên cao chúng có thể cất cánh bay một đoạn xa. Miệng của chúng có hai càng rất sắc, dùng cắn phá những đọt non tha về hang dự trữ. Hang đế bầu rất sâu, đào ngoằn ngoèo dưới đất, trên mặt chúng đắp một lớp đất xốp được đưa lên trong khi đào hang tạo thành một cụm như chiếc tô úp lại. Thoạt trông người trồng hồng biết ngay chỉ sau một đêm, đã có đế xuất hiện trong vườn hồng. Để diệt chúng nhà trồng hồng có thể đào hang để bắt, hoặc là đổ nước lã vào hang đến khi tràn mới thôi, đế ngộp thở phải nhảy ra khỏi

Ong nhỏ cắn lá tha đi

hang. Đôi khi nhà trồng hồng dùng thuốc diệt kiến bươm, xịt xuống hang cũng có thể diệt, hoặc đuổi chúng đi nơi khác.

Loại dế dũi, miệng cũng có hai càng rất cứng dùng cắn phá, tha gấp lá cây... Dế dũi thường đào hang dọc ngang dưới lớp đất phủ gốc hồng, chúng không ở sâu, chỉ nhìn trên luống hồng cũng biết được chúng đào hang những đâu. Để bắt chúng có thể lần theo đường hang nổi trên mặt đất để bắt, hoặc tưới nước vào luống, hang sập, chúng bỏ chạy thoát thân. Loài dế dũi này đôi khi cũng có thể bay được một đoạn ngắn.

Thực tế, các loài dế kể trên không cắn phá cây hồng, song chúng đào hang làm ảnh hưởng đến bộ rễ bụi hồng, các nhà trồng hồng không muốn cho chúng cộng sinh trong khu vườn, bởi đôi khi chúng là mối cho một số côn trùng, vật phá hại khác, do đó cần diệt trừ chúng khỏi vườn hồng vẫn an toàn hơn.

Thứ năm là trâu, bò, chó, mèo, gà, vịt..., chúng nhảy vào vườn hồng đập phá, càn lướt, ủi, bới... Một số loài như gà, vịt bới đất tìm thức ăn, nhất là gà các loại, đặc biệt là gà mẹ đang nuôi con thì sức tàn phá của chúng là rất đáng kể. Nhà trồng hồng nên có các biện pháp thích hợp để bảo vệ vườn hồng.

Bảng lưu ý một số loại bệnh tàn phá cây hồng.

Bệnh	Triệu chứng	Tác nhân gây bệnh	Giải pháp phòng trừ
Loài rầy màu xanh lột, thân mềm (rầy sáp)	Là loại sâu bọ, nhỏ, tụ tập từng đám nơi mầm non, hoa, ngọn hoặc mặt dưới những cái lá. Thân có tơ trắng che đỡ. Bộ lá co quăn, hoa không nở, biến dạng. Chúng tiết mật dẻo, rất hấp dẫn loại kiến.	Do rầy sáp mà xanh lột, màu nâu, sâu đo. Chúng hút nhựa cây làm cho nhựa ứa ra ngoài.	Bắt rầy, làm khô ráo những vết cắn, nếu bị tổn hại nhiều, dùng thuốc Diazinon, Malathion, Sevin, Orthene thoa lên cành hồng nơi rầy sáp bám; làm thế đồng thời xua đuổi kiến.
Bọ cánh cứng (rầy mốc, rầy nâu)	Bộ lá, hoa và cánh hồng nhỏ đã bị cắn nát, ăn hoặc đục thủng, khoét lỗ như mũi khoan nơi thân.	Những con bọ màu hồng nhạt, hồng cổ đồng, màu xám đen, một số loài sâu.	Phun vào bụi hồng thuốc Trebon, Sevin, Diazinon, Malathion

Bệnh đen lá (nấm Black-Spot)	Trên lá xuất hiện những vòng tròn đen với đường viền quanh mép. Lá chuyển sang vàng và rụng non quá sớm. Các nhóm hồng không có khả năng kháng cự lại được loại bệnh này.	Bệnh đen lá, một loại nấm Black-Spot gây bệnh một cách quá dễ dàng và lan ra cả bụi hồng do mưa hoặc tưới nước bằng vòi trên bộ lá không kịp khô trong ngày.	Đốt, chôn tất cả những cái lá rụng. Không tưới nước quá ướt trước khi mặt trời lặn, nên tưới sáng sớm cho bộ lá có thể khô trước khi trời tối. Phun thuốc trừ nấm, thuốc Funginex hoặc CuSO_4 + nước vôi tôi phun toàn bộ cây hồng, cả trên mặt đất.
Loài sâu thân mềm màu xanh lợt	Những mồm, nụ hoa bị gặm nhấm, những cái lá bị quăn, thắt lại, có tơ trắng che sâu bên trong mặt lá. Chúng xuất hiện trong mùa xuân.	Sâu đo, sâu bướm, ong, con rệp làm tổ nằm trên lá cây hồng.	Cắt bỏ những chồi, cả những cái lá do bệnh. Phun thuốc Trebon.

Sâu lông các loại	Gặm nhấm, đục thủng phía dưới lá thành những cái lỗ. Lá đưa bộ khung ra . Bệnh phát triển vào mùa xuân. Những con sâu chập chạp gặm nhấm và đục thủng một diện rộng trên những cái lá, gân lá. Lá sẽ khô.	Sâu lông (sâu róm, rơm) dựng thẳng, thường đục cây, ăn lá. Sâu dài 1-1,5 cm, nhiều lông vàng, nâu, đen. Sâu mảnh khảnh, ăn rất khỏe mặt dưới của lá. Chúng ăn tất cả lá đã trưởng thành.	Phải diệt chúng thật nhanh để cắt ngang sự phá hại của chúng. Xịt thuốc Trebon, Savin.
Bệnh thối thân cây	Mô gỗ của thân cây hồng bị tổn thương, cây sẽ chết khô phần trên bị nhiễm bệnh.	Do loại nấm ký sinh, chúng ăn vào phần gỗ qua vết xước trên thân, hoặc thông qua lớp da bị chết.	Cắt nhánh, thân bị nhiễm nấm, đốt sạch. Cắt bớt những nhánh nhỏ quanh hồng cây hồng.

Bệnh cứng lá trên đọt non	Xuất hiện những vết hơi tròn, nhám trên bề mặt đọt cây gần nơi ngọn, ở bộ rễ. Cây mất sinh khí, hoa nở song không bình thường. Có thể dẫn đến chết cây hồng.	Do một loại vi khuẩn từ đất sinh ra, chúng sống trong đất do những cây bị bệnh rơi rụng xuống.	Không nên trồng cây có vết sưng ở gần đọt, nụ hay rễ. Cắt bỏ và đốt phần bị nhiễm khuẩn, tía bớt cánh nhánh, làm cho thoáng cây hồng. Xử lý đất thật tốt trước khi trồng cây mới.
Bệnh bọ chết lá	Bề mặt lá chuyển dần sang màu xám, sau đó cả lá xuất hiện nhiều đốm vàng, nhỏ giống như sự phá hại của loài nhện ve.	Rầy nhỏ thân có màu vàng xanh, bóng láng, thường bầu từng đám mặt dưới lá hồng. Chúng đục phá tế bào lá.	Dùng Trebon, Orthenes, Diazinon, Malathion.

Bệnh giun tròn phá lá	Cả một tán lá trở nên trắng bạc, cây bị còi cọc dấu hiệu chăm sóc vẫn đều đặn. Quan sát rễ thấy rễ sưng, có từng cục u với những cái trứng nhỏ bên trong, nơi có cục u rễ đổi màu hoặc mô bị chết.	Bệnh giun tròn do côn trùng gây ra tại bộ rễ cây hồng.	Phải nhờ đến trạm bảo vệ thực vật địa phương kiểm tra, đồng thời khử trùng đất bằng vôi bột, bằng javel 1/00 là rất cần thiết.
Bệnh do sâu đục thân	Lỗ thủng ở cuối lóng hồng, hoặc ở gốc, ở thân làm héo chồi hồng đến khô cây.	Sâu đục thân dài từ 1 cm đến 2, 3 cm, đôi khi là loại ruồi, ong đục thân. Chúng khoan vào lóng cây và đẻ trứng vào đấy. Trứng nở ra ấu trùng ăn phần xốp thân cây.	Phải cắt bỏ cành héo khi phát hiện có sâu đục thân, cắt bỏ lóng dưới nơi có lỗ đục. Nếu nhánh hồng chưa bị héo, có thể dùng ống chích xịt thuốc trừ sâu vào nơi lỗ đục.

Bệnh do nấm mildew	Một lớp bột trắng phủ trên lá non, chồi non hoặc nụ lộc, chúng làm biến dạng lá non, còi cọc bộ lá.	Nấm mildew lan truyền theo gió, hoặc sự thay đổi nhiệt độ đột ngột giữa ngày đêm tạo điều kiện cho nấm này phát triển nhanh.	Dùng thuốc diệt nấm hoặc dung dịch CuSO_4 + nước vôi tôi phun lên bộ lá. Tốt nhất phun thuốc lúc mới nhiễm bệnh.
Bệnh do sâu đục	Một vùng lớn phủ đầy như rêu, đoạn thân, rễ bị bệnh chai sần lên giống như bệnh sần lá trên dọt. Cắt cành hồng ra có ấu trùng ở trong đó.	Bệnh do ong các loại, chúng khoan vào thân cây và đẻ trứng vào đấy. Ấu trùng lớn dần lên trong những đoạn sừng tấy lên trên thân cây.	Thuốc trừ sâu không có tác dụng, phải cắt bỏ phần thân, rễ, lá bị bệnh và đốt để giết ấu trùng.

Bệnh do ruồi	Hoa hồng, chồi, lá bị đen và biến dạng. Cây hồng sẽ chết non.	Loại ruồi nhỏ màu hơi vàng, chúng đẻ trứng vào đọt cây, nở ra giòi. Giòi sẽ phá hủy phần mềm của mô chồi, lá.	Chỉ có cách là cắt bỏ chồi bị bệnh, phun thuốc diệt sâu bọ Trebon, Alpine 80WP + Cavil 50 WP, Ridomin 72% + Carbenzim 50WP.
Bệnh gỉ sắt	Bộ lá bị héo thẫm lại và rụng. Những chấm nhỏ màu vàng, vằn vện cả xanh nhạt xuất hiện trên và dưới bề mặt lá, có những hạt đầy bụi, sau những bào tử này chuyển sang màu gỉ sắt.	Khi gió thổi trên 3m/s lá đua nhau rụng hàng loạt (mặc dầu mắt thường nhìn lá vẫn màu xanh). Bệnh xảy ra rất khó trị liệu đặc biệt vùng ven bờ Thái Bình Dương lại càng khó điều trị dứt điểm.	Ngắt bỏ và đốt sạch những chiếc lá bị nhiễm bệnh này. Phun thuốc trị nấm hoặc dung dịch CuSO_4 + nước vôi tôi. Vùng ven Thái bình dương nên lựa giống hồng kháng được bệnh gỉ sắt như hồng Ba số 5 (Atlantic), hồng Facific, Perte noir, Clair de lune, Romanceil để trồng.

Bệnh do nhện	Lá nõ, có chấm khô chuyển sang màu nâu, đỏ, vàng hay màu xám, sau đó lá bị uốn xoắn lại và rụng. Đôi khi xuất hiện mạng nhện mặt dưới của lá.	Là những con rầy nhện nhỏ hút nhựa cây hồng ở dưới những tán lá. Chúng xuất hiện nhiều khi thời tiết hanh, khô.	Dọn sạch cỏ dại, tỉa bớt nhánh hồng vào cuối mùa xuân. Phun thuốc trị sâu bọ Diadimon, Orthene, Melathion, Dormant, Oil Spray.
Các loại vi khuẩn khác	Trên bộ lá xuất hiện những đốm tròn, nhỏ nhạt màu.	Do vi khuẩn gây bệnh. Bệnh lan truyền bởi những cây đã bị nhiễm.	Biện pháp chính là phòng ngừa, không nên trồng những cây đã có triệu chứng mang bệnh.
Rầy nâu	Cánh hoa bị lõm lõm, hình dạng hoa bị biến dạng, đặc biệt những cây hồng có hoa màu trắng dễ mắc phải.	Do loại rầy nâu, nhanh nhẹn, nhỏ, mảnh khảnh, hơi nâu vàng, có cánh, thường nấp dưới những hoa bị nhiễm bệnh.	Cắt bỏ hoa đã tàn lụi. Dùng thuốc Trebon, Malathion, Orthene.

8. Gió

Hầu hết tất cả các giống hồng đều rất xinh đẹp, trông hình dáng rất mềm mại, duyên dáng. Đây là loài cây có gai cho hoa được ca tụng là Hoàng hậu của các loài hoa. Nhưng để giữ được vẻ đẹp đó cần phải bảo vệ trong điều kiện thời tiết thất thường, nhất là nắng, mưa, và gió khô khan.

Gió thường xuyên là hiện tượng tốt đối với tất cả các loại hoa trong đó phong lan có một nhu cầu đặc biệt, nhưng cũng là tín hiệu xấu khi gió tác động đến các loài hoa cả với cây hồng khi gió có tốc độ thổi >3 m/s và nhất là tác động cùng lúc đến từ nhiều phía. Nếu gió có vận tốc đạt trên 3 m/s, cây hồng lung lay theo chiều gió, lá lật nghiêng phơi mặt dưới lên trên trông có màu xanh bạc. Nhà trồng hồng nên dùng những cây tre hoặc thanh gỗ nhỏ dài chừng 1,20 mét cắm cạnh cây hồng, dùng dây nylon cột các nhánh vào thân cây tre, thanh gỗ để giữ cho cây hồng được thẳng bằng, tránh bị ảnh hưởng đến bộ rễ. Nếu trồng những cây hồng bên một hàng rào kẽm gai, bằng tre, bằng gỗ thì chính hàng rào này đã là phương tiện để bảo vệ cây hồng đứng vững khi có gió.

Gió thổi nhanh làm cây hồng ma sát mạnh với tốc độ gió, gây nên hiện tượng bốc hơi từ hệ thống lá, nhất là bộ lá non, cây hồng xuất hiện hiện tượng mất nước. Những nhà trồng hồng nhiều

năm có kinh nghiệm, thoát trông vào hệ thống lá, lá có vẻ khô héo, không bình thường là hiện tượng mất nước. Ngay cả khi gió thổi với tốc độ lớn hơn sự lựa chọn thì cả đất ẩm ướt cũng trở nên tối, xốp, rời và khô khan. Trong trường hợp như vậy, cây hồng sẽ bất lực nếu gió thổi nhiều ngày liên tục, đặc biệt gió Phơn (gió Lào) tây nam. Làm sao cho vừa đủ ẩm để bộ rễ phát triển bình thường và hệ thống lá vẫn xanh tươi láng mượt? Chỉ có cách tưới nước cho cây hồng hoặc che chắn nếu trồng một số cây trong chậu, hay tạo nên nhà kính như một số vườn ươm trồng hoa hồng hiện đại ở châu Âu, châu Mỹ, hay che trong nhà nylon, nhà lưới như một số vườn ươm ở Việt Nam thường sử dụng mới có thể giữ được độ ẩm thích hợp là biện pháp tối ưu. Gió nóng và khô khan vào hè như gió Phơn (gió Lào) khu vực miền Trung Việt Nam thường xuyên quấy nhiễu đến cây hồng. Chỉ trồng mỗi một hàng hồng không che chắn gì được cho nhau trong tình hình “gió Phơn thổi kiệt bảy ngày”. Do đó, trước khi thiết lập vườn hồng, nhà vườn nên chọn một khu đất sao cho khi gió thổi chỉ di chuyển theo một hướng nhằm tránh những cơn gió gặp nhau ngược chiều, tạo nên hiện tượng gió xoáy ngay trong khu vườn hoa hồng để tránh sự lung lay toàn bộ cây hồng. Một vườn hồng được che chắn bằng hàng rào chè tàu là tốt nhất như một bức bình phong cản gió, giữ được độ ẩm.

Chè tàu có thể tạo nên hàng rào đẹp với cách cắt tỉa vuông vắn như những khu nhà vườn xưa kia ở Huế. Khoảng cách từ hàng hồng đầu tiên đến hàng rào chè tàu chừng 1 - 1,5 mét là lý tưởng nhất. Và khi trồng hồng vào liếp, luống nên chọn những loài, giống hồng mà toàn thân của nó phát triển thành bụi. Trong trường hợp này nó như “một chiến sĩ đưa thân bảo vệ bầy đàn!” Hoặc, hãy chọn cây Atlatic, hoặc những loài, giống hồng leo, bò bản địa chịu được mọi điều kiện thời tiết làm “kẻ đi đầu” trong bảo vệ lẫn nhau ngay tại đầu hàng trong khu vườn rộng.

9. Nhiệt độ

Ở nước ta, vùng miền nào cũng có thể trồng được cây hồng, chúng vẫn cho những bông hoa tươi tắn, giữ được màu sắc căn bản và mùi thơm đặc trưng của mỗi loài. Tuy nhiên thuận lợi hơn và dễ trồng là các vùng như Đà Lạt, Sa Pa, Tam Đảo, Bạch Mã, Bà Nà, đồng bằng châu thổ Bắc bộ và Nam bộ. Hoa hồng được trồng và chăm sóc ở những miền này đều cho hoa đúng với kích thước mà nó có, giữ được sắc màu và hương thơm lâu bền theo quá trình tàn lụi của hoa. Đà Lạt vẫn là khu vực có nhiệt độ, thời tiết thích hợp không chỉ cho các loài, giống hoa hồng mà còn cho tất cả các loài hoa khác đều có thể nuôi trồng, sống được và cho hoa nở rộ thường xuyên suốt cả hai mùa mưa và khô.

Những vùng miền có thời tiết nắng nóng, tuy trồng các loài, giống hồng, vẫn sống được (không tính loài giống chỉ chịu được vùng khí hậu, thời tiết có tính chất ôn đới, hàn đới) nhưng nhiệt độ cao sẽ làm cho cây hồng thường xuyên trong ngày chấp nhận một sức khoẻ mệt mỏi. Khi nhiệt độ ngoài trời trên 35°C , cây hồng sẽ sử dụng và cần một nguồn dinh dưỡng nhanh hơn, nhiều hơn ở nhiệt độ thấp. Hệ thống lá có thể hấp thu, quang hợp tạo chất dinh dưỡng từ ánh sáng mặt trời, nước và những chất bổ dưỡng khác do người làm vườn bơm xịt lên hệ thống lá như các loại thuốc kích thích tăng trưởng hiện có bán trên thị trường, trong các quầy bảo vệ thực vật. Nếu nhà trồng hồng chọn trồng trong khu vực có thời tiết nắng nóng, khi cây hồng đã phát triển, phải thật cẩn thận trong việc cắt, tỉa, bấm nhánh trên những cây hồng. Chỉ cần cắt, tỉa sửa dáng cây hồng trong mùa xuân cho cây thật đẹp và cứ sau mỗi mùa hoa có thể cắt cành hoa đã tàn. Cắt từ đài hoa xuống chừng 3 lá, nhưng cũng có thể không cắt bỏ. Cắt bỏ những cành hoa đã tàn, cành khô thì nên, nhưng nếu sau khi hoa đã tàn mà bầu nhụy bắt đầu phát triển, có nghĩa rằng hoa đã thụ phấn chuẩn bị cho 8 tuần sau hạt chín, có thể đem gieo, trồng cây hồng mới thì nhà trồng hồng không nên cắt. Để nguyên cả cành hồng dài như vậy trong mùa nắng nóng, cây hồng sẽ giữ được sức lực nhờ vào bộ lá để phát triển nhanh.

Gốc, thân cây hồng sẽ to nhanh thêm ra. Toàn bụi hồng do đó sẽ vững hơn do bộ rễ dài ra, cắm vào đất sâu hơn. Nhà trồng hồng nghiêm khắc một chút là nhằm tạo cho cây hồng có một bộ lá hấp dẫn khi gặp cơn gió 3 m/s thổi ngang qua khu vườn, bộ lá vì thế sẽ lung linh, rất đẹp. Đồng thời, quan trọng hơn, bộ lá có chức năng trọng yếu là tạo nên diệp lục tố, lá cung cấp cho cây hồng như một kho dự trữ sức lực trước khi cây hồng đón nhận năng nóng của mùa hè đến, nhất là khu vực miền Trung Việt Nam.

Khi mùa hè đến mang theo nhiệt độ từ 30 – 35°C, những nhà trồng hồng thường giữ nhiệt độ mát mẻ cho vườn hồng bằng biện pháp dùng lưới tạo thành một giàn che nhằm cản bớt 50% sức nóng có thể làm cho bộ lá các cây hồng trong vườn trở nên vàng hoặc chỉ ít rằng bộ lá sẽ cứng lại, ngã sang màu nâu xám. Vào thời điểm gặp thời tiết nắng nóng, cây hồng sẽ ngưng hoàn toàn sự phát triển chỉ những loài, giống hồng chịu được sự khô hạn và nắng nóng mới tiếp tục phát triển những chiếc lá non, nhưng chắc chắn rằng lông của nhánh hồng, nơi phân một chiếc là kếp vì thế sẽ ngăn lại. Hoặc những nhà trồng hồng có thể làm giảm bớt sức nắng nóng tỏa xuống cây hồng bằng cách phun nước lên cây hồng bằng một vòi phun nhẹ, mịn và có thể phun như vậy suốt trong những giờ nắng nóng cao điểm trong ngày.

Khi sức nóng đạt đến điểm đỉnh của thời tiết mùa hè, rõ ràng toàn bộ khu vườn hồng phơi ngoài nắng, chỉ có cách là thiết lập một hệ thống giàn che có thể bằng gỗ hoặc bằng tre nhằm che chắn bớt ánh nắng mặt trời nhất là vào thời điểm đúng trưa, tạo cho khu vườn hồng có một khoảng bóng râm suốt trong thời gian nóng nhất của ngày.

Những cây hồng trồng trong chậu, nhà trồng hồng nên chọn nơi có bóng râm, dọn vào những nơi ấy để tránh sức nóng mùa hè. Những cây hồng Miniature hoặc cây hồng thuộc nhóm Hybrides de Thé, hoặc thuộc nhóm Climbing (có nhiều cành leo), sống trong chậu nhỏ không thể không bị nung lên dưới ánh nắng mùa hè và nhiệt độ cao. Khi nhiệt độ cao, chậu bị nung lên, bộ rễ do đó bị sung tấy, không tiếp nhận được chất dinh dưỡng cần đủ, cả hệ thống lá sẽ vàng và bắt đầu rụng. Sau khi lá rụng hết, da cây hồng sẽ mất nước trở nên nhăn nheo và thế là cây hồng chết.

Điều đó chỉ có thể xảy ra đối với những vùng miền chịu nhiệt độ cao như miền Trung Việt Nam trong mùa nắng nóng, còn những vùng miền khác như Đà Lạt, Sa Pa...thì lại luôn phù hợp, không cần phải xử lý công phu như vậy.

Về đêm, trời mát, nhưng gió không lúc nào ngừng, độ ẩm có thể có với tỉ lệ cao nên vẫn có oi bức. Vào thời điểm có thời tiết như vậy, những

chiếc hoa nào nở ra được một phần thì sau đó sẽ ngưng nở tiếp. Cái hoa có hình dáng tròn như quả balon hoặc trở nên méo mó, gập trướng hợp này thì nên cắt những cái hoa ấy khỏi cây hồng. Còn nếu vườn hồng trồng trong khu vực có thời tiết mát mẻ nhưng thường hay có sương mù vào mỗi buổi sáng, nhất là mùa tháng giêng hoặc mùa hè, gập thế, nhà trồng hồng nên chọn loài, giống hồng có ít cánh hoa, nhưng cánh lớn để trồng, được vậy, đến mùa sương mù, hiện tượng hoa nở tròn như quả balon hoặc cong vẹo sẽ không xảy ra được nữa.

Sự thay đổi bất ngờ của nhiệt độ là một tác động có phương hại đến cây hồng. Không trồng (cả giâm, chiết, ghép, tháp nhánh, mắt) cây hồng trong thời kỳ có gió mùa đông bắc khô lạnh, và cũng không trồng, xử lý cây, nhánh, mắt hồng vào thời kỳ có gió nam Lào (gió Phơn) thổi kiệt (khu vực miền Trung Việt Nam). Nắng nóng sẽ làm cho cây hồng mới trồng khô một cách nhanh chóng, da teo lại và lá thì héo đi mặc dầu vẫn giữ màu điệp lục. Vào mùa đông lạnh không nên tưới nước nhiều trên bộ lá, nước đọng trên lá sẽ lâu khô là môi trường cho các loại bệnh tấn công vào vườn hồng. Những cây hồng mới trồng sẽ bị chết héo bởi nước quá nhiều trong mùa đông lạnh. Do đó không nên bón phân N-P-K trong mùa đông lạnh và nhất thiết không nên giữ nước phân hóa học

hòa tan trong nước lâu tại gốc cây hồng. Rễ sẽ bị hư thối, cây chết khi mà những chiếc lá thì không kịp rụng. Trong khu vực có gió mùa đông bắc lạnh khô khi nhiệt độ vào khoảng 15°C trong một thời gian dài chừng 2 tuần lễ, để cho những cây hồng còn nhỏ chưa đến 1 tuổi sống khỏe, nhà trồng hồng đắp một cái gò như tô úp chung quanh gốc cây hồng, tạo nên sự mát mẻ, dễ chịu cho cây. Gió mùa đông bắc thổi rất thường làm cho cây mất nước, bộ rễ sẽ ảnh hưởng do vận tốc gió lúc này trên 3 m/s, nghĩa là trên quá mức trung bình.

Một số giống, loài hồng không chịu được thời tiết lạnh, khô của gió mùa đông bắc thổi về, nhà trồng hồng có thể tỉa bớt cành trên ngọn nhánh, chỉ chừa lại hai nhánh, bởi cây hồng loài này không đủ sức chịu được không khí lạnh, khô để tiếp tục phát triển bình thường được. Do vậy, để trồng giống, loài hồng trong khu vườn được xanh tốt, nhà trồng hồng nên tìm hiểu xem loài, giống hồng nào có khả năng chịu được gió bắc lạnh từ đông bắc thổi vào lục địa. Chọn lựa được như vậy, vườn hồng sẽ phát triển đều đặn, rất đẹp, nhất là hệ thống lá và bộ lá non trước khi ngả sang màu xanh, cả khu vườn vươn lên những cái ngọn màu hồng, màu ve, màu vecni lung linh và tinh anh dưới ánh nắng mặt trời vào mỗi bình minh.

Cây hồng rất dễ dị ứng với thời tiết có sương muối lạnh buốt. Những cơn gió mang theo sương

muối ác liệt đổ xuống và quét ngang lần thứ nhất, nhà trồng hồng cũng phải đắp một mô đất như tô úp quanh gốc hồng (xem hình vẽ) cao chừng 15 cm mục đích giữ ẩm cho gốc. Đất dùng đắp mô, nên lấy từ khu vực khác về vườn để tiến hành. Trong quá trình đắp mô đất không nên làm ảnh hưởng đến bộ rễ cây hồng. Cắt bỏ bớt những nhánh dài, mềm có thể ngã nghiêng sang bên theo chiều gió thổi, chỉ để lại những nhánh mạnh khoẻ có thể chịu đựng được cơn gió mạnh không đến nỗi phải làm cho bộ rễ bị lung lay. Có thể dùng dây plastic quấn quanh bụi hồng lại để tránh đợt sương muối tạt vào cây và gió lạnh thổi nhiều chiều làm cho cây hồng ngã nghiêng trước gió. Nếu trồng vài chậu hồng quý, hiếm trang trí nơi sân nhà, balcon, nên mang đến một nơi khuất gió, tránh những đợt sương muối và gió có thể làm ảnh hưởng đến cây hồng. Trong trường hợp cả vườn hồng bị sương muối phủ và gió đánh tơi tả vào hệ thống lá của cây hồng. Bộ lá non không còn tươi tỉnh, có khi rách nát do gai nơi thân xé ra, các mầm đợt ngưng phát triển. Nếu có nụ búp, búp sẽ ngã bệnh và không nở thành hoa được nữa. Phần nụ búp đưa ra hướng gió, nếu quan sát kỹ sẽ nhìn thấy được vết bầm do tác động của sương muối và gió tạt vào. Phải phun xịt lên toàn bộ vườn hồng một lượng thuốc giải độc Alpine 80WP + Cavil 50WP hoặc Ridomin 72% + Carbenzim 50 WP. Chiều

hôm sau, lại phun xịt một lần nữa cho chắc. Dùng rơm rạ hoặc cỏ khô, vỏ cây... ủ gốc cây hồng để mặt đất được ẩm áp.

Nếu chỉ trồng một vài cây hồng làm cảnh đặt nơi balcon, lối đi nhỏ trong sân nhà, vườn nhà vào thời điểm nhiệt độ ngoài trời xuống chừng 10°C kèm theo gió bắc khô thì biện pháp hữu hiệu để xua tan lạnh buốt bằng cách dời cây hồng đến một nơi trú ẩn mà nơi đó có nhiệt độ thích hợp, hoặc thấp một bóng đèn 20W gần nơi chậu hồng. Vào thời điểm này, cây hồng hoàn toàn ngưng phát triển, nên cắt bỏ hết lá cho cây hồng được nghỉ. Thỉnh thoảng nên tưới nước cho chúng trong lúc cây hồng đang ngủ đông để giữ độ ẩm. Thời kỳ này không cần tưới nước phân pha loãng cho vườn hồng mà nên làm vệ sinh vườn, chậu. Sau khi cơn nguy kịch của sương muối và lạnh qua khỏi, đưa chậu hồng trở lại vị trí cũ. Từ đó chúng bắt đầu hấp thu, chuyển hóa các chất dinh dưỡng, lấy lại sức và tiếp tục một chu kỳ phát triển mới kịp khai hoa vào đầu mùa xuân và nở rộ suốt trong những tháng mùa hè.

Ở vào vùng có nhiệt độ dao động trung bình từ $15^{\circ} - 25^{\circ}\text{C}$ suốt trong một năm, không có hiện tượng thời tiết thất thường của sương muối, gió mùa đông bắc, hay gió phơn nóng bức, có thể trồng cây hồng ngoài trời sống được cả năm một cách xanh tươi, cây phát triển rất đẹp. Thời tiết như

vậy cần cho tất cả các nhóm và giống hồng, không cứ gì giống hoặc nhóm hồng phù hợp với nhiệt độ cao hay thấp. Điều kiện như vậy, thông thường nhà làm vườn có thể giảm bớt việc tưới nước, và không nhất thiết bón nhiều phân cho chúng trong những tháng mùa đông để tránh dư lượng phân có trong vòng, luống hồng. Bởi vì khi nhiệt độ điều hòa, cây hồng sử dụng chất dinh dưỡng vừa đủ, phù hợp cho sự phát triển thân, cành, lá và hoa. Khác với những giống hồng nội địa như loại hồng Tầm xuân, Hương phấn có thể chịu đựng và tiếp tục phát triển trong mọi điều kiện thời tiết. Vùng, miền có nhiệt độ cao gần đạt ngưỡng 35°C và trời nắng nóng, cây hồng đòi hỏi phải cung cấp thức ăn và tưới nước nhiều cho chúng suốt trong những tháng nắng nóng chúng mới có thể vượt qua được. Điều này hoàn toàn phù hợp với các loài, giống hồng nhập về Việt Nam từ châu Âu hoặc châu Mỹ, nhất là các cây hồng có cánh mỏng như lụa được lai tạo qua công nghệ thụ phấn trong điều kiện nhân tạo phù hợp, do các nhà di truyền học tạo ra. Những cây hồng như vậy đòi hỏi môi trường sinh sống đạt chuẩn, chúng mới có thể sống được trước khi buộc chúng cho hoa và kết trái.

Sau một đợt sương muối đổ xuống, toàn bộ vườn hồng có thể xuất hiện sự mệt mỏi, ngưng phát triển. Nhưng hãy cứ yên tâm, chúng sẽ lấy lại sức và phát triển vào cuối đông và suốt cả mùa

xuân. Chính đó, các nhà chuyên trồng hồng có thể thực hiện việc kinh doanh hoa hồng vào dịp lễ hội Tết cổ truyền được.

GIẤY GIỐNG HỒNG

1. Giầy giống mới bằng hạt

Những nhà trồng hồng khi đã thiết lập được một (hay nhiều) khu vườn trồng hồng rộng rãi, thoáng đẹp, thường giành thời gian thích đáng (cả tiền bạc nữa) để thu thập các loài giống hồng đa dạng về chủng loài và phong phú về màu sắc trồng tại vườn nhà, làm tăng thêm vẻ đẹp cho vườn hồng.

Để tạo nên một giống hồng mới đòi hỏi có kỹ năng về di truyền học và kỹ xảo trong việc tiến hành các bước thụ phấn cho cây hồng mẹ. Để lai tạo, nhà trồng hồng thường chọn những cây hồng khỏe mạnh, phát triển đều đặn trong năm. Năm 2006, để có một cây hồng hoa màu xanh, “sau hàng loạt nghiên cứu và thử nghiệm của một công ty Nhật Bản tên là Suntory, các nhà di truyền học Nhật đã cấy vào hoa một loại gen của hoa pensée (hoa tư tưởng). Gen này đã tạo ra một tế bào có màu xanh tên là Delphinide. Chỉ rắc rồi

ở chỗ: màu xanh đó không vĩnh cửu mà khi úa đi theo thời gian, nó lại ngả sang màu tím. Cần phải mất vài năm nữa, các nhà nghiên cứu của Suntory mới tìm ra một công thức nào đó để giữ cho màu xanh mới của hoa hồng vững bền⁽¹⁾. Như thế là miêu tả trên lý thuyết lai tạo màu theo ý thích, còn thực tiễn phải qua một tiến trình khoa học công phu trong điều kiện lý tưởng thì mới mong đạt được kết quả.

Không đâu xa lạ mà tạo nên những cây hồng mới ngay trong khu vườn của nhà trồng hồng, có thể phối hợp giữa các nhà làm vườn với nhau như là sự liên kết giữa các công ty nuôi trồng hồng trong khu vực. Có thể tiến hành lai tạo một cách khoa học với một hay hai, ba cây hồng nào đó trong vườn, nhưng cũng có thể lai tạo ra một cây hồng mới trong ống nghiệm.

2. Sự thụ phấn

Quan sát một hay nhiều hoa hồng, chúng đều có 2 bộ phận sinh dục (lưỡng tính): bộ phận sinh dục đực và bộ phận sinh dục cái. Để thụ được phấn, bằng cách lấy phấn từ bộ phận sinh dục đực của cây hồng này đặt vào bộ phận sinh dục cái của cây hồng khác. Sau khi thụ phấn thành công, hy

(1) Theo báo xuân Đình hội 2007 Thế giới & Việt Nam, cơ quan trực thuộc Bộ ngoại giao. Số 13+14+15, ngày 5/02/2007.

vọng sẽ cho ra đời một cây hồng mới chưa có chủ quyền. Kết quả là qua thụ phấn sẽ cho ra một cây hồng con của hai giống hồng kết hợp lại. Ví dụ để cho ra đời cây hồng Tiffany (năm 1954), thuộc loài Hybride de Thé, nhà di truyền học tiến hành thụ phấn giữa hai cây hồng Charlotte Armstrong với cây hồng Girona để tạo nên một cây hồng mới có hoa lớn, đầy đặn từ 25-30 cánh hoa hình khuôn rất đẹp, giữa hoa nhô lên như một cái trụ màu hồng hết sức thâm trầm và kín đáo. Toàn thể chiếc hoa sáng láng, hoa rất thơm, lá màu ve sẫm. Cây có sức khỏe, toàn thân cao 0,9 mét. Hoặc phức tạp hơn khi cho ra đời cây hồng Cléopatra (năm 1955), nhà lai tạo đã phải tiến hành hai lần thụ phấn (Walter Bentley với Condesa de Sastago) với Spek's Yellow. Hoa có sắc đỏ thắm, đỏ tía, hình dáng lý tưởng, mặt trái thâm già, kích thước trung bình, có 45 cánh hoa, Mùi thơm quyến rũ. Lá màu ve sẫm và bóng láng. Cây hồng đẹp toàn diện nhưng thể lực trung bình. Cao 0,55 mét.

Quá trình thụ phấn tiến hành trong mùa hoa hồng nở rộ, thời gian cho một chu kỳ chấm dứt trước khi những bộ phận dinh dục ngưng hoạt động. Nếu một cây hoa hồng làm chức năng cha hoặc mẹ thì tính di truyền xuất hiện ở thế hệ con chẳng có gì là khác trong khả năng của chúng truyền các đặc tính lại cho con. Để tạo nên một cây hồng mới lạ, những nhà trồng hồng

thường thực hiện việc thụ phấn bằng vài lần khác nhau cho cả giống đực và giống cái. Nếu thụ phấn thành công, sẽ có một cây hồng hoàn toàn mới như trường hợp cây Cléopatra nêu trên.

Khi mùa hoa hồng nở, nhà trồng hồng chọn những cây được chăm sóc tốt mà họ ưa thích để thụ phấn, sau đó lựa cái hoa đẹp nhất trên cây hồng đó. Hoa bắt đầu nở ra được hơn một nửa, cẩn thận tách những cánh hoa ra, mỗi trung tâm cái hoa có chứa đựng bộ phận sinh dục cái và bộ phận sinh dục đực. Nếu chọn bộ phận sinh dục cái ở cây hoa hồng đặc biệt chọn làm chức năng giống cái thì những cái túi phấn đực chung quanh phải được tách bỏ, cả bộ phận sinh dục đực nữa trước khi cơ hội chín muồi để cho những túi phấn đó tự thụ phấn, nếu muốn tránh bớt tính di truyền cùng loài giống. Bởi chung quanh bộ phận sinh dục cái là những bào tử sinh dục đực. Thao tác tách bóc thật nhẹ nhàng bằng một con dao bén, không làm ảnh hưởng đến bầu nhụy cái.

Chọn và tách bầu nhị đực từ cây hồng đặc biệt dùng làm cha để một nơi khô ráo, ghi chép cẩn thận các thông số về cây hồng cha (cũng như cây mẹ), ngày thụ phấn... sau đấy bột phấn đực chín và rơi ra thật mịn. Khi bầu nhụy cái chín tới - đã chắc chắn rằng bầu nhụy cái đã chín? - đặt phấn sinh dục đực đến sát bầu nhụy cái, dùng cái cọ đưa phấn sinh dục đực vào vòi nhụy cái đang

mở ra như cái loa một lượng phấn cần đủ để có thể thụ phấn được ngay mà không phải thực hiện trở lại một lần nữa. Thao tác này đòi hỏi có kỹ xảo chính xác cao mới thành công được. Sau khi tra phấn được vào vòi cái, nên phủ quanh bằng một bao plastics cốt để không bị hư hại bởi có thể phấn được bị gió mang đi nơi khác hoặc các loài ong, bướm có thể đậu vào làm hỏng một quá trình quan trọng.

Những bụi phấn được khi được tiếp xúc với vòi nhụy cái, tại đây có những sợi lông nhỏ phủ lên phấn được. Một cách hết sức bí mật, vòi nhụy cái không chỉ làm cho nhị được dính sát vào mà còn giải quyết, làm phân tán những hạt phấn được li ti. Từ đó, phấn được được chuyển xuống ống vòi nhụy cái phân tán thành những hạt nhỏ vào bầu chứa trứng của bào tử cái. Tại đây, một tế bào được được tách ra kết hợp với tế bào cái tạo nên cái trứng. Sự thụ phấn đã hoàn thành. Bây giờ nó sẽ thích hợp với tự nhiên, bầu nhụy (còn gọi là trái hồng) sẽ lớn dần lên, già đi và chín trong khoảng 10 tuần lễ nữa.

Sau khi sự thụ phấn hoàn toàn đạt kết quả, nhà trồng hồng nên dán nhãn, ghi các thông số tham gia vào quá trình thụ phấn trên cây hoa hồng mẹ để ghi nhớ sự thay đổi loài, giống mà sự thay đổi đó chúc năng của cây cho phấn được đóng một nhiệm vụ quan trọng.

Nếu như sự thụ phấn không thành công, nhà trồng hồng dừng vội thất vọng hay bực mình vì sự thất bại, bởi đã dự đoán trước được rằng tỉ lệ phần trăm của sự thụ phấn thành công là rất thấp. Nếu thất bại, quả của cây hồng cái sẽ khô đi, nhà làm vườn hãy cắt bỏ bầu khô đó ra khỏi thân, cành hồng. Nếu sự thụ phấn thành công được thì bầu nhụy sẽ xanh tươi, chừng vài tuần sau, chúng phát triển to ra. Những quả hồng tràn đầy sinh lực vươn lên cao, trông giống như những quả anh túc thu nhỏ lại đón ánh nắng mặt trời. Chừng hai tháng rưỡi, chúng chín ngả sang màu vàng cam rực lửa, hoặc có màu nâu thâm trầm tùy theo từng giai đoạn phát triển. Bấy giờ nhà trồng hồng thu hoạch hết quả khi quả ngả màu lần thứ nhất trước khi trái chín tới.

Cẩn thận tách vỏ tươi, dày như vỏ trái café bằng một con dao bén mang những hạt hồng trông nhỏ như hạt trái chanh có hạt nhỏ hơn, hình tép tõi, vào nơi khô ráo. Một trái hồng có thể cho từ 1 đến 50 hạt. Cát hạt giống vào trong những cái bao bằng plastic, tránh sự nhiễm bệnh bằng cách để nơi râm mát có nhiệt độ 5°C trong vòng 6 tuần lễ (đối với vùng lạnh buốt, băng giá), sau đó mang hạt giống đi ươm vào luống, liếp hay vòng hồng hoặc tốt nhất là trong những bao nylon đặt nơi râm mát, có độ ẩm thích hợp. Đối với vùng ôn hòa có thể gieo hạt giống ngay xuống luống sau khi đã

giữ được khô ráo. Hạt giống còn tươi sẽ phát triển nhanh hơn.

Một cái hoa nhỏ xinh sẽ nở ra từ cây hồng con sau khi cây mọc được từ 7 – 8 tuần. Đây là thành công đầu tiên của những nhà đam mê loài hoa có cánh hoa hình lưỡi liềm. Từ lúc gieo hạt giống xuống vồng, nhà trồng hồng thiết lập một bảng chỉ dẫn, ghi lại tất cả các thông số có liên quan đến cây hồng mới lai tạo được và đặt một cái tên nếu việc gieo hạt giống đạt kết quả. Ngược lại, nếu nó không phát triển thành cây con được, nghĩa là gieo hạt nhưng hạt không nảy mầm cũng vẫn phải ghi chép để theo dõi cho một quá trình thụ phấn lần sau, xử lý hạt, môi trường gieo hạt để điều chỉnh cho thích ứng với yêu cầu của hạt giống.

Từ một cây con, nhà trồng hồng đã có thể rút ra được kỹ năng trong việc lai tạo giống hồng mới. Hãy chăm sóc cây hồng con phát triển trên bộ rễ riêng của chúng, từ đó sẽ có những mầm non phát triển thêm, bình thường trên những thân cây khỏe mạnh.

3. Cây hồng con từ hạt giống

Các nhà nuôi trồng hồng đừng có mong đợi rằng sẽ cho ra đời một loài hồng “như đúc” từ việc lai tạo giống, ngay cả khi lai tạo trên một cây được chính nó nuôi nấng, thì cây con lai tạo ra sẽ thực sự hoàn toàn không giống cây mẹ nó.

Thế nhưng trừ khi nhà trồng hồng kết hợp một vài đặc tính của nhau (đực và cái) thì mới cho kết quả như mong muốn. Nghĩa là việc lai tạo ra loài giống hồng mới lạ phải được thực hiện từ giống A sang giống B mới có thể có giống vừa A vừa B được. Và đó là một giống tốt.

Trên liếp hay luống hồng đã làm đất đạt yêu cầu, dùng que thọc một cái lỗ sâu chừng 1 cm mà tại đó đảm bảo sẽ thoát được nước để tránh ngập úng. Giữ độ ẩm trung bình từ $12 - 15^{\circ} \text{C}$, trong 4 tuần đầu không cần ánh sáng chan hoà trên luống, sang tháng thứ 2, 3 cho chúng tiếp cận với ánh sáng 14 giờ/ ngày (từ 6 giờ sáng đến 8 giờ tối), chẳng bao lâu, hạt giống sẽ nảy mầm trong khoảng 2 - 3 tháng sau những hạt hồng đó sẽ nhú lên từ đất và vươn thẳng ra bên ngoài sau vài ngày. Vài cái lá xuất hiện non mơn mớn dần chuyển dần từ màu xanh ve chai sang màu xanh sẫm. Bấy giờ có thể chuyển cây hồng con vào trong chậu cỡ nhỏ (tùy sự lựa chọn của nhà trồng hồng). Chậu chứa một hỗn hợp gồm: đất (hoặc cát cũng được), phân N-P-K (tỉ lệ rất thấp (2%), phân chuồng đã hoai thật mịn, phân xanh (tỉ lệ thấp) và giữ nhiệt độ luôn ở 21°C . Chậu đảm bảo thoát nước tốt, có thể trồng trong chậu bằng đất sét nung chín, hoặc bằng plastic, tốt hơn hết là chậu bằng gỗ. Để chậu hồng vào nơi có ánh sáng tốt, ít nhất cả một ngày (10 giờ), hay có thể mở

bóng đèn 20 W tăng thêm nguồn ánh sáng cho đạt đến 12 giờ/ ngày. Nguồn năng lượng theo tia sáng chiếu xuống đất phải hoàn toàn tuyệt hảo, nhà trồng hồng phải tổ chức kiểm tra thường xuyên mức độ ánh sáng nơi đặt chậu hồng cho đến khi chúng đủ mạnh và phát triển được bình thường.

Khi cây hồng con nhú lên từ đất, giữ độ ẩm bằng tưới nước vừa đủ, không để một giọt nước nào ứ đọng trên lá cây hồng đỏ; đồng thời tạo mọi điều kiện cho cây hồng được thoáng khí đều đặn trong ngày. Tốt nhất là chọn nơi gieo hạt giống có luồng gió thổi ngang một chiều thường xuyên với vận tốc không quá 3 m/s.

Sau khi cây hồng con tách đất vươn lên, những cái lá - có thể mới chỉ 3 lá chét - đầu tiên được hình thành, nhà trồng hồng đưa cây con vào trồng trong một cái chậu với hỗn hợp đất trồng như đã nêu, cần tiếp tục chăm sóc chúng trong điều kiện hợp lý hoặc thấy chúng có thể hòa nhập được vào vườn hồng thì nên đưa chúng vào đó. Từ ba tuổi trở lên, cây hồng mới sẽ bắt đầu cho chiếc hoa đầu tiên nếu điều kiện nuôi trồng đạt yêu cầu và tiếp đó chúng sẽ khai hoa vào những lần sau nữa.

Ở ta rất ít nhà trồng hồng sử dụng hạt để gieo trồng, vừa khó, vừa ít thích hợp với điều kiện môi trường.

4. Lấy phấn và thụ phấn thế nào cho đạt

Ở Việt Nam mùa xuân là tốt nhất. Ở châu Âu hay châu Mỹ vào đầu mùa hạ.

Lấy phấn, thụ phấn là một quá trình công phu, đòi hỏi các thao tác tiếp cận phải thật sự nhẹ nhàng, khéo tay, và chính xác, điều mà nhà nông thường gọi là “có tay canh điền”. Sau đây là quá trình thao tác:

1. Cắt bỏ tràng hoa (của cây mẹ), để lộ ra ngoài bộ phận sinh dục đực và cái.
2. Nhẹ nhàng tách phần sinh dục đực bỏ ra ngoài trước khi chúng tự chín và bung phấn ra để thụ phấn.
3. Giữ phấn đực cắt ra từ hoa giống đã chọn vào trong một bao nylon, lọ thủy tinh, đậy nắp lại, ghi các thông số và để nơi khô ráo.
4. Tách đầu vòi nhụy một cách cẩn thận, nhẹ nhàng và chính xác tạo điều kiện thật tốt để nó sẵn sàng tiếp nhận phấn đực.
5. Lấy phấn đực được làm, rây ra như bụi mịn đã bỏ trong hộp thủy tinh hay bao nylon, dùng bàn chải mềm, nhỏ (loại như bàn chải trang điểm mi mắt) chải phấn đực khô lên trên vòi nhụy cái.
6. Bảo vệ phấn đực khỏi bụi bám bằng cách bọc cả bầu nhụy lại bằng một bao nylon quanh bầu đã thụ phấn xong.

7. Nếu sự thụ phấn thành công, bầu tiếp tục phát triển to ra.
8. Đôi khi một số hạt giống hình thành ngoài bầu, có thể thu hoạch hạt 2 tháng rưỡi sau khi thụ phấn.
9. Cắt trái hồng với dao bén sau khi trái ngả màu sang vàng lửa, hoặc màu nâu.
10. Cẩn thận tách bầu, lấy hạt.
11. Hạt đem sắp đều đặn một lớp trên tấm vải có nhiễm carbon (trấu cháy sém), có lót phân xanh, giữ nơi nhiệt độ 0°C trong vòng 6 tuần lễ.
12. Gieo những hạt hồng vào liếp, luống hoặc bao nylon có đất tơi, xốp để cho chúng chuẩn bị phân hóa nảy mầm.

Khi cây nảy mầm được 1 tuần tuổi, đánh giá lại cả quá trình. Đến 2 tháng tuổi có thể nhổ, bứng cây hồng đem trồng nơi khác như đã nói trên. Thiết lập một cái nhãn, ghi các thông số về cây hồng mới, tìm một cái tên phù hợp đặt cho chúng khi chúng cho chiếc hoa đầu tiên vào cuối mùa hè (ở các vùng có nhiệt độ thấp), hoặc cuối mùa xuân (ở vùng, miền Trung có nhiệt độ cao).

*
* *

5. Giâm cành

Lấy giống hồng bằng cách giâm cành là cách thực hiện một cây hồng mới từ cây mẹ được chọn trên những cành nhánh tươi tốt, mạnh khỏe, mập bụ bẫm để trồng lại. Nhà trồng hồng hãy cắt những đoạn mầm tốt nhất được xác định là dễ trồng ra khỏi cây mẹ. Những nhánh được cắt ra có thể là giống hồng có thân cứng, nhiều gỗ, hoặc cũng có thể từ loài, giống hồng có thân mềm chừng 6 tháng tuổi.

Những loài giống hoa hồng hiện đại, thuộc nhóm Hybride de Thé nếu xác định trồng bằng cách giâm cành, nhà làm vườn biết rằng phải chấp nhận chúng có một bộ rễ không tốt. Vì vậy, để chọn lựa nhánh mập mập nên quan sát những cành nhánh bắt đầu hình thành nụ, búp, mầm. Cành như vậy là tốt nhất để nhân giống chúng lên từ một đến hai và nhiều cây hồng cùng loài như vậy. Thực tiễn nuôi trồng hồng cho thấy, để có cây hồng mạnh khỏe và dáng đẹp, phương pháp ghép mầm vẫn là cách chọn lựa tối ưu đối với những nhà trồng hồng đã tích lũy nhiều kinh nghiệm.

Trong số các nhóm hồng thường có hai loại đặc điểm sau đây, nhà trồng hồng cần biết để có thể chọn lựa và xử lý khi tổ chức giâm cành:

Một là: những cành hồng có thân cứng

thường thuộc vào loài, giống hồng xa xưa (thuần chủng) và nhóm hồng leo bò.

Vào cuối đông, đầu xuân hoặc đầu mùa thu, cắt những thân cây đã chọn lựa có độ dài từ 10 – 12 cm, cắm chúng vào một bao nylon đựng cát, hoặc một chậu bằng đất nung, bằng gỗ, xong đặt chúng vào nơi râm mát tuyệt đối, nhiệt độ ở đó dao động từ 5 – 12° C. Giữ cho môi trường giâm cành có độ ẩm thích hợp trong suốt quá trình giâm cành xuống đất hoặc chậu kiếng. Khi cây phát triển tốt, sẽ đưa ra trồng trong vườn hồng vào mùa xuân hoặc mùa thu (nhưng ít).

Nếu khu vực trồng hồng có khí hậu mùa xuân ấm áp thì việc giâm cành có thuận lợi, nhưng nếu khu vườn ở vào khu vực nóng thì thật khó tìm nơi đủ lạnh để đặt chậu giâm cành. Thực tế, tùy theo vùng, theo vĩ tuyến và địa hình cao thấp nên nhiệt độ tự nhiên cao thấp khác nhau và môi trường nuôi trồng cũng khác, việc giâm cành hồng phát triển được không nhờ đến sự kích thích của các loại hoocmon là điều khó khăn cho các nhà trồng hồng. Bởi, với nhiệt độ cao trên 10° C thì cho dù cố gắng tạo môi trường nuôi trồng tốt, phù hợp với loài, giống hồng đến mấy đi nữa thì kết quả giâm cành vẫn đạt một tỉ lệ rất thấp, nhất là các loài giống hồng ngoại nhập. Vùng nắng nóng miền Trung Việt Nam để giâm được một nhánh hồng ưa thích sống được, ra hoa kết trái là hết sức khó

khăn vì tỉ lệ đạt yêu cầu rất thấp. Chỉ một vài giống, loài hồng nội địa có khả năng sống được, có loài lên mầm, nứt nhánh nhanh sau vài tuần giam xuống đất như loài Hường phấn, hay Tầm xuân hoa kép, Hường Huế, Tường vi, Mininature

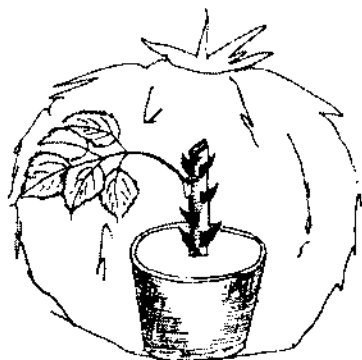
Vậy thì làm thế nào để có thể giam được cành hồng đạt yêu cầu ? Điều này tại các vườn hồng châu Âu và châu Mỹ họ đã thực hiện thành công. Nếu nhà trồng hồng có tủ lạnh, hãy cho các nhánh hồng đã cắt lá vào trong bao nylon hoặc plastic đưa vào trong tủ lạnh từ 2 – 3 tuần lễ, sau đó đưa chúng ra trồng vào chậu có cát (cát nhỏ hạt đã rửa sạch), trộn phân chuồng thật hoai, phân xanh mịn vừa đủ. Có thể thay cát bằng một phần đất tối thiểu. Xong lại đặt cả bao, bọc hoặc chậu nhỏ này vào lại tủ lạnh từ 2 – 3 tháng. Kế đến lại đưa bịch, bao này ra trồng nơi chậu kiếng có hỗn hợp phân, đất ngoài ánh sáng râm hoàn toàn và tưới nước thật nhẹ cho chúng. Có thể có kết quả!

Hai là: giam những cành hồng có thân mềm, đây là loài hồng có thân mềm, cơ cấu thân ít gỗ, da ít sợi cenlulo nên thân mập nu, nhìn bụ bẫm, đẹp. Nhóm có thân mềm thuộc loài hồng leo, bò và những loài hồng thuần chủng (xa xưa). Quan sát và chọn nhánh có độ dài từ 12 – 16 cm, cắt nhánh sau khi hoa đã tàn. Tính từ đỉnh xuống chừa lại từ 1 – 2 lá, còn thì lật sạch. Nhúng phần

gốc vào hocmon tăng trưởng để kích thích phát triển rễ chừng 30 phút.

Cắm nhánh hồng vào chậu nhỏ đã có hỗn hợp đất, cát, phân xanh, phân chuồng hoai phù hợp, sâu chừng 1/5 chiều dài nhánh hồng. (Dùng một que tre cắm sâu, cột nhánh hồng vào cho khỏi ngã). Xong cho tất cả chậu nhỏ vừa trồng vào trong một bao nylon (xem hình vẽ). cột túm miệng bao lại tạo thành một “căn nhà xanh” thích hợp với thời tiết nơi trồng. Đặt chậu hồng nơi có ánh sáng nhưng không được cho ánh sáng mặt trời chiếu thẳng xuống chậu. Có thể di chuyển “túi nhà xanh” khi cây bắt đầu phát triển từ 5 - 8 tuần lễ, kể đến nhà trồng hồng có thể mạnh dạn chuyển cây hồng vào một chậu kiếng lớn hơn và đặt nơi vườn hoa cây cảnh vào chỗ đẹp nhất và tất nhiên là hợp lý với phối cảnh của khu vườn nơi mà ở

Giâm cành

đấy trong 2 tuần liền kể có bóng râm hoặc rây nắng nhẹ tuyệt đối, chủ yếu tập cho cây hồng mới bén rễ làm quen với môi trường mới và kích thích cho bộ rễ mạnh lên.

6. Chiết cành hồng

Nhà làm vườn có thể dùng phương pháp chiết cành để nhanh chóng sau 30 ngày có ngay được một nhánh hồng chiết ra từ cây mẹ mà vẫn đảm bảo được tính di truyền gen của giống loài. Chiết cành vẫn phải lưu ý đến hai đặc điểm của các loài giống hồng, đấy là hồng có thân cứng và hồng có thân mềm. Đồng thời cũng lưu ý đến số lượng gai, có loài gai ít, ngắn, nhưng có loài gai nhiều, lớn, nhọn.

Nhà trồng hồng dùng một con dao bén, cắt những cái gai rời ra, mục đích trong quá trình chiết cành để không bị ảnh hưởng đến đôi tay. Mặc dầu có bao tay bảo vệ, song phải rất cẩn thận trong thao tác, bởi những nhà trồng hồng không lường trước được rằng các loại thuốc trừ sâu đã phân hoá hết hay còn đọng lại nơi đầu những cái gai hồng, đặc biệt thuốc bột trừ nấm như loại 58 chẳng hạn rất nguy hiểm nếu gai chích vào tay. Sau đó dùng dao khoanh hai vòng tròn quanh thân cây hồng, cách nhau từ 2 đến 2,5 cm, dùng mũi dao rạch một đường thẳng giữa hai vòng khoanh rồi tách vỏ, lột bỏ ra ngoài, lau khô nhựa hồng

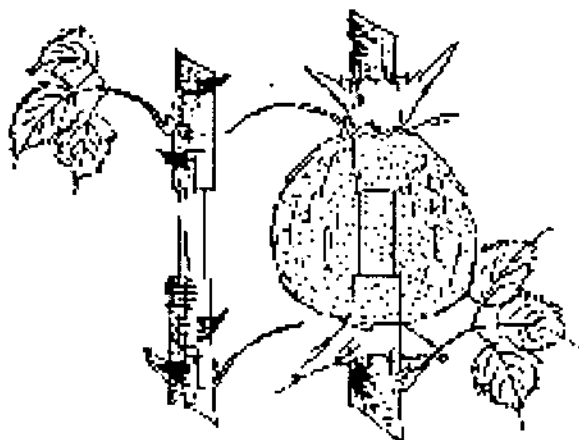

còn dính nơi thân gốc. Bôi vào phần thân gỗ đã lột da, nơi mép trên, một ít hoocmon tăng trưởng để kích thích sự phát triển rễ. Thuốc khô, dùng một bao nylon, hoặc vải dày cột túm đáy phía dưới đường khoanh thứ 2 chừng 2 cm, xong cho hỗn hợp đất, phân chuồng hoai, phân xanh vào, nén chặt. Tưới nước đủ ẩm. Túm đầu bao lại cột bằng dây nylon hoặc dây plastic thật chặt, nhất là phần đáy bì nhằm không cho nước có thể thoát ra được. Nếu chiết bằng vải thì phải tưới nước hằng ngày, còn nếu bằng bao nylon kín thì không cần tưới nữa. Để như vậy 30 ngày sau, nơi cắt chiết sẽ phát triển thành bộ rễ. Bấy giờ nhà trồng hồng có thể cắt nhánh hồng rời khỏi thân mẹ mang trồng vào chậu kiếng hoặc trồng vào liếp, luống hồng, đặt nơi râm mát hoàn toàn. Trước khi trồng nhớ tháo bao bọc ra khỏi gốc rễ. Cho hỗn hợp phân theo yêu cầu vào chậu. Rất nhẹ tay không để vỡ bầu đất, vì nếu vỡ bầu xem như bộ rễ non có thể bị sũng tấy, và vì còn non nên khả năng tiếp thu chất dinh dưỡng qua rễ bị ngưng trệ, nhánh hồng có thể khô dần và chết hẳn. Tưới nước vừa đủ, không dội vào chậu bằng vòi phụ mạnh. Tốt nhất dùng xoa (dụng cụ tưới rau cải) để tưới là phù hợp. Chừng 10 ngày sau đó, nhánh hồng bắt đầu cho những chiếc lá non nhỏ màu hồng, tím, ve, hoặc màu vecni (tùy theo loài hồng). Như thế là có thêm một cây hồng mới nữa trong khu nhà vườn.

Mang chậu hồng đặt nơi có ánh nắng mặt trời rây nhẹ để tìm sự quang hợp cần thiết, trong điều kiện nhiệt độ 15 - 25⁰ C cho đến khi những cái lá phát triển những chiếc lá chết đủ mạnh, xem như cây hồng đã sống được trong môi trường mới.

Tuy nhiên, đôi khi nhánh chiết có thể bị chết sau đó một thời gian, mặc dầu vài cái lá đã được nhú lên. Nguyên nhân do nhiệt độ cao, nóng bức làm cây mất nước, cũng có thể độ ẩm tốt nhưng cây vẫn chết khô (dân gian ta thường gọi là cây bị xáp nắng). Hoặc là do đất khô mất ẩm, hoặc có thể do trong thao tác tháo gỡ bao bọc, nhà trồng hồng đã sơ ý làm vỡ bầu đất, đứt rễ non, cây cũng có thể chết.

Chiết cành

● Tháp canh hồng (ghép nêm)

Tháp là cách nêm vào thân cây chủ một nhánh hồng mà nhà trồng hồng ưa thích.

Gốc để tháp thường các nhà trồng hồng chọn loại hồng dại không ra hoa, lá mọc cách và có 5 lá chết, thân màu xanh lục, rất nhiều gai và gai rất bén, rễ cứng màu nâu chịu được sự khô hạn và đôi khi cả sự úng ngập trong vài ngày, cây hồng dại cũng có thể thích ứng để vượt qua. Hồng dại có nhiều ở Việt Nam, các nhà vườn miền Trung gọi hồng dại là hương rừng. Gọi là “Rừng” vì chúng mọc hoang dã, lại dễ sống, và sống bất cứ trên loại đất nào, cả với đất bạc màu. Giâm cành,

Ghép nêm (tháp)

chúng sống khỏe đạt tỉ lệ đến 95% hoặc hơn nếu giâm trong môi trường và điều kiện thích hợp về nhiệt độ, độ ẩm và ánh sáng. Thân hường rừng dài, là nhóm hường thuộc loại leo bò nên thân cứng; ưu điểm của hường rừng là rất dễ lột vỏ, cả gốc đến ngọn.

Chọn cây hường rừng khỏe mạnh dùng làm gốc tháp. Từ mặt đất lên chừng 10 cm cắt ngang, sau đó dùng dao bén cắt theo hình chữ V (đứng), sâu vào trên đỉnh cây hường (Xem hình vẽ). Thao tác cắt phải gọn, chính xác và đảm bảo không bị lưỡi dao làm xây xước. Cành ghép được cắt ra từ cây hồng đã chọn lựa có thân hình đẹp, cao trung bình, chịu được các điều kiện thời tiết phức tạp, hoa đẹp, có hoặc không có hương thơm, sai bông. Cành tháp nên có độ dài 10 cm, cắt hết lá (nhưng phải bảo vệ mầm tốt ở nách lá, vì đây chính là mầm mà nhà trồng hồng sẽ chăm sóc khi tháp gốc thành công), cắt gốc cành tháp theo hình chữ V (như lưỡi búa) sao cho đặt vào gốc tháp vừa với hình chữ V như đã thực hiện trên gốc tháp. Đem cành tháp đút đáy chữ V vào trùng khớp với bụng chữ V tại gốc tháp. Dùng dây nylon, hoặc plastic cột chặt lại nhằm giữ nguyên chỗ tháp, nẹp, không cho xô dịch. Chừng 3 tuần lễ sau, nơi tháp nẹp sẽ liền da lại với nhau. Từ đây nhà trồng hồng đã có thêm một cây hồng mới nữa trong ở nhà.

Cẩn thận khi tháp cành, nhà trồng hồng đặt vào chữ V sao cho phần xấp của cành hồng gốc tháp được tiếp xúc với phần xấp của cành tháp, cả phần da và gỗ cũng vậy. Phần da liền mạch nhau thì tỉ lệ đạt kết quả sẽ cao hơn. Trước khi tháp, nhà trồng hồng phải chắc chắn rằng phần da của gốc tháp, nê-m và da của cành tháp không bị xây xước, dập, bầm.

● Ghép nhánh (cành) hồng

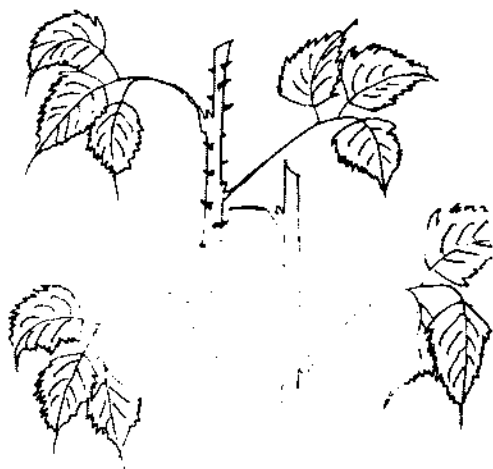
Ghép nhánh hồng là cách ghép phổ biến giữa hai chủ thể của nhau. Ghép nhánh cây hồng còn gọi là ghép áp, là áp hai nhánh hồng lại với nhau ngay vị trí đã gọt đi một nửa thân, kể cả phần gỗ.

Không chỉ cây hồng mà các loại cây cảnh khác như mai... các nhà vườn cũng có thể thực hiện được cách ghép áp này và hiệu quả tương đương với tháp (nê-m) cành, nhánh. Ghép áp vẫn phải chọn lựa cây chủ và cây khách. Nếu cây chủ có bộ rễ phát triển tốt, chịu được hạn, úng thủy, phù hợp với môi trường nuôi trồng nhưng hoa ít đẹp và không thơm, nhà trồng hồng có thể ghép áp vào nhánh cây chủ một cành hồng mà cây đó đảm bảo đẹp hơn và có đầy đủ những đặc tính mà nhà trồng hồng ưa thích.

Đặt hai chậu hồng sát nhau hoặc áp nhánh ngay trong vườn hồng thì kéo hai nhánh hồng sát lại với nhau và nhánh hồng có cùng kích cỡ như

nhau, tuổi của chúng bằng nhau. Ngay đoạn áp vào nhau, dùng dao bén cắt, gọt đi một phần của nhau cả gỗ và da. Sau đó nhà vườn áp hai nhánh hồng lại, cẩn thận, tỉ mỉ cho thật khít, các phần xấp trùng nhau, da phải liền kề và gỗ áp sát vào nhau. Đoạn dùng dây nylon hoặc dây plastic cột chặt chúng vào nhau tại vị trí áp sát đó. Xong cắt phần ngọn của cây chủ bên trên điểm áp chừng 5 cm. (Có thể 3 tuần sau cắt vẫn không sao). Chừng 3 tuần lễ sau, nhà vườn cắt phần gốc thân cây khách dưới điểm áp chừng 5 cm. Trước khi cắt phải thật sự đảm bảo rằng phần gỗ, da của cây hồng khách và chủ đã liền mạch. Từ đây với chế độ chăm sóc

Ghép áp

phù hợp, nhà trồng hồng đã có thêm một cây hồng mới với thân hình, hoa, lá, màu sắc và mùi hương như ưa thích.

● Ghép mắt hồng (giâm mầm)

Ghép mắt hồng còn gọi là giâm mầm là một hình thức phổ biến được các nhà trồng hồng khắp nơi ứng dụng, không chỉ vì hiệu quả của phương pháp mà còn vì về lâu dài mầm ghép sẽ nứt ra cho những mầm, nhánh hồng rất bụ bẫm, tím biếc, rất ưa nhìn vươn lên từ đất như một búp măng sung sức, hứa hẹn một bụi hồng có vẻ đẹp toàn diện nếu như quá trình nuôi trồng cất tĩa đúng thời kỳ và đạt kỹ thuật.

Việc ghép mắt xuất phát từ sự chọn lựa các loài giống hồng đẹp mà nhà trồng hồng không có khả năng lai tạo được. Giâm mầm là phương pháp sản xuất nhân giống bằng phương pháp lắp ghép được sử dụng cho việc lai tạo giống hồng, tạo điều kiện cho chúng phát triển để có một cây hồng đẹp trên một bộ rễ tốt và khỏe. Mỗi cành hồng cắt ra từ thân cây sau khi hoa tàn lụi, có thể sử dụng ít nhất 4 mắt để ghép mầm, tạo nên 4 cây hồng mới một cách nhanh nhất trên những bộ rễ riêng đã phát triển tốt ngay tại vườn hồng.

Gốc ghép thường là Tâm xuân, hương phấn, hoặc cây hồng có hoa không đẹp nhưng hệ thống rễ phát triển tốt, chịu được khô hạn, úng ngập và

giá rét. Tuy nhiên phổ biến nhất hiện nay, các nhà trồng hồng thường sử dụng hường rừng (trong Nam gọi là hồng đại)⁽¹⁾ để làm gốc ghép. Hường rừng có đặc điểm không hoa, thuộc nhóm leo bò, thân cứng, nhiều gai và bén, đặc biệt chúng chịu hạn và úng thủy rất tốt, cả chịu rét vẫn được. Hường rừng sống khắp nơi và trên tất cả các loại đất, cả đất bạc màu. Tại châu Âu, châu Mỹ các nhà trồng hồng thường sử dụng loại hồng Dr. Huey hoặc nhóm hồng hoa chùm làm gốc ghép.

Hường rừng dùng làm gốc ghép phải được trồng trước đó ít nhất được 12 tháng tuổi, gốc rễ nhánh bằng chiếc dũa ăn cơm thì hiệu quả ghép đạt và đẹp sẽ rất cao. Dùng hường rừng không già, không non cắt ra từng đoạn dài chừng 12 - 15 cm làm hom giống, đoạn trồng vào luống, vồng, hay hàng, tốt nhất là vào mùa xuân (năm nay trồng, năm sau ghép). Cách trồng hom Hường rừng như trồng hom sắn vậy (hom củ mì). Và làm đất trồng hom Hường rừng không khác với làm đất trồng hồng (như đã trình bày). Các nhà trồng hồng cắm hom nghiêng hay thẳng đứng là tùy vào cách hình dung ra hình dáng cây hồng trong tương lai. Họ hoàn toàn nghĩ ra thế đứng cho một cây hồng ghép mắt, đặt vào một vị trí nào đó thích hợp, do

(1) Xem Kỹ thuật trồng, chiết, ghép, giám canh hoa Hồng, của Việt Chương, Lâm Thị Mỹ Hương. NXB. TP. Hồ Chí Minh in lần thứ 3 năm 2005.

vậy đặt hom Hường rừng thế nào còn tùy thuộc vào góc nhìn thẩm mỹ của mỗi nhà trồng hồng nữa. Khoảng cách giữa cây với cây, hàng với hàng tùy thuộc vào loài, giống, nhóm hoa hồng sẽ ghép mắt vào (xem lại phần trồng hồng).

Vào mùa xuân vùng nhiệt đới (mùa hè hoặc thu vùng ôn đới) các nhà trồng hồng thường tổ chức nhân giống cho vườn hồng được phong phú, loại bỏ những cây già, nhiều tuổi. Đầu tiên chọn một cây hường rừng hoặc hồng leo bò đang độ sung sức, có sức khỏe, bộ rễ dài tối đa 16 - 20 cm, dùng làm gốc ghép.

Tại vị trí muốn ghép mắt, chọn nơi có da màu xanh, mắt ghép sau khi phát triển có thể vươn lên theo phương thẳng đứng được, dùng con dao bén rạch theo hình chữ T đứng hay ngửa đều được (ngang 1 cm, dọc 1,2 cm), đoạn dùng lưỡi dao tách hai phần vỏ lên.

Đối với mầm ghép, muốn giâm vào cây hường rừng, tùy sự lựa chọn của nhà trồng hồng, thường là các loại hồng hiếm, quý, đẹp từ màu hoa, hương thơm đến hình thể và lá vẫn được ưa chuộng nhiều hơn. Nhưng đối với các nhà vườn nuôi trồng lần đầu tiên nên chọn tất cả các loài giống hồng đẹp thuộc nhóm Hybrides de Thé, nhóm Froribundas - Hybrides de Thé "Gradifloras" en Amérique, nhóm Floribundas, đây là nhóm các giống hồng hiện đại,

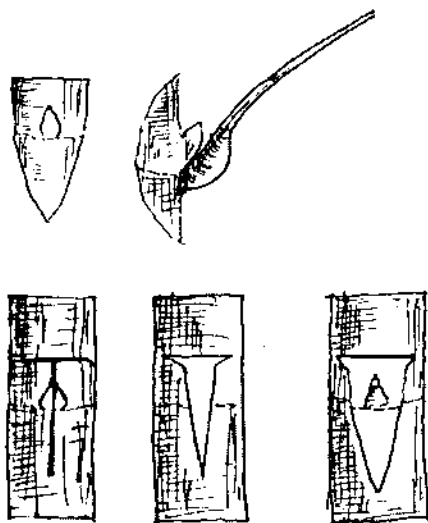
chúng cho rất nhiều hoa, nuôi trồng tốt có thể cho một lần 12 hoa, tạo thành chùm trông như một bó hoa, rất đẹp. Nếu có giàn che tạo cảnh, nên trồng gần trụ chống, cấy ghép mầm loại hồng leo bò, cho chúng leo lên giàn, ngắt đọt nhiều đọt, chúng sẽ cho một giàn hoa đu đưa trong gió, rất lãng mạn.

Chọn những mầm đẹp nhất có sức sống, (thường chúng có màu hồng phấn) cắt bằng dao bén (dao cạo râu) một đoạn ngắn chừng 2 cm hoặc ngắn hơn, xong nhẹ nhàng tách phần xóp và gỗ bỏ ra ngoài, giữ cho phần da không bị dập, nát, đoạn xén quanh mép da để có một hình tam giác cân (mầm nằm giữa). Đưa mầm vừa cắt tỉa xong đặt vào vị trí ghép mắt mầm tại gốc ghép, trong quá trình tiến hành phải thật nhẹ nhàng, khéo tay, chính xác, không để cho mầm bị xây xát. Nhà trồng hồng chú ý khi đặt mắt mầm vào vị trí cấy ghép cần ép phần da sát với phần gỗ gốc ghép thì hiệu quả sẽ nhanh hơn. Khi xẻ hai đường tạo hình chữ T trên gốc ghép, cách mặt đất từ 10 - 15 cm, nhà trồng hồng nên chọn vị trí có mắt mầm để ghép. Bởi như thế mắt mầm sẽ nhanh phát triển và trong tiến trình nuôi trồng và chăm sóc, cây hồng sẽ phát triển nhanh hơn. Về sau chúng sẽ cho những nhánh hồng bụ bẫm tại “miếng da” ghép vào nhiều hơn và tất nhiên chúng sẽ sống lâu hơn.

Cuối cùng là dùng dây nylon hoặc dây plastic cột chặt mắt mầm vào với gốc ghép. Đôi khi nhà

trồng hồng ghép mắt mầm ngay tại vườn hồng, hoặc tại vị trí lý tưởng đã trồng trước ở đáy một cây hương dai, sau khi ghép xong, có thể che đậy cho mầm bằng giấy có tráng một lớp nhôm như giấy gói thuốc lá. Cuộn tờ giấy lại như cái phễu quần vào thân cây hương dai, úp xuống và cột chặt phần trên của phễu. Phễu vừa che được nắng, vừa đỡ được sương, hoặc mưa nhỏ có thể làm ướt mắt mầm sau khi ghép. Khi tưới nước cho cây hồng nên tưới một lượng nước rất ít, đủ ẩm. Bởi cây hương dai có bộ rễ rất mạnh, tốt nên khả năng tiếp thu chất dinh dưỡng, nước rất nhanh. Hương dai có bộ lá rất rậm, lại nhiều lá

Ghép mắt

chết nên việc cung cấp nước cho cây nhiều để nuôi cây, lá là cần thiết. Song trong trường hợp này, nếu tưới đẫm, nước sẽ trương ra phần có dấu cắt tại vị trí ghép mầm làm cho mất mầm có thể hư hỏng nếu mất mầm chưa kịp dính vào với lớp gỗ của gốc ghép. Tốt nhất, sau 3 ngày để trong bóng râm tuyệt đối, nhà trồng hồng hãy tưới nước cho chúng.

15 ngày sau khi cấy ghép mất mầm, hiện tại mất mầm bắt đầu phát triển có màu hồng sậm hơn, nếu mất mầm không đạt sẽ có màu đen và thối dần. Trường hợp ghép không thành công nên di chuyển hân chậu hồng ra ngoài nắng vài ngày, sau đó hãy làm lại từ đầu!

Khi quan sát biết rằng mất mầm đã sống, bắt đầu đưa chậu hồng ra ánh sáng mạnh, vài hôm sau tháo dây cột và đưa hân ra ngoài ánh nắng mùa xuân. Tưới nước phân pha loãng cho chúng. Mầm mới sẽ cho một cây hồng đẹp trong thời gian tới.

Không chỉ mùa xuân thực hiện các kiểu ghép được tốt mà đôi khi nhiều nhà trồng hồng có nhiều kinh nghiệm trong việc xử lý các tình huống ghép mầm, ngay cả trong mùa có gió Phơn thổi ào qua khu vườn nóng bức, nhiệt độ có thể lên xấp xỉ 35⁰ C, họ cũng có thể ghép mầm sống được. Cũng cần bàn thêm với những người lần đầu trồng hồng và

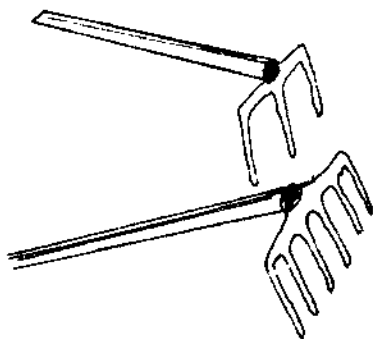

thực hiện một vườn hồng. Có thể có câu nghi vấn rằng, vì sao chỉ chọn mùa xuân để ghép mầm mà không là các mùa nào khác? Và bằng cách nào để lột da nhanh nhất mà giữ được da không bị dập?

Nhiều nhà trồng hồng có kinh nghiệm chỉ ra rằng mùa xuân tiết trời ấm áp, cây lá xanh tươi, đâm chồi nẩy lộc, ghép mắt hồng vào thời điểm này là thuận lợi nhất. Các mùa khác, chẳng hạn mùa hè cho dù không có gió Phơn (tây nam) thổi qua thì nhiệt độ cao, nắng nóng, cây rất nhanh mất nước thì dù tưới nước cho chúng, nước làm trương tại vị trí ghép, mầm thối. Nắng nóng làm cây hồng mất nước, phần da trở nên mỏng, già rất khó lột. Và sau khi ghép xong nhiệt độ cao làm cho mầm mất nước bị bong tróc ra, khô. Các mùa đông, mùa thu thường lạnh và mưa, mất mầm dùng để ghép không tốt, mầm ghép vào gốc ghép vẫn tươi tỉnh nhưng khó phát triển.

Để bóc được da (như lột củ sắn) mà không bị trầy dập, trước hết nghệ nhân xén một lông thân hồng chừng 2 cm, dùng dao bén xẻ đôi lông hồng có mầm ra làm đôi. Kế đến, cạo sạch phần xốp của lông hồng. Để lột được da không bị ảnh hưởng đến mầm, nhà trồng hồng dùng mũi dao nhọn cẩn thận tách và tước từng sợi gỗ nhỏ ra khỏi vỏ cho đến hết mới thôi. Đến đây nhà trồng hồng đang nắm trên tay một miếng da hồng có mầm và 1 cm cuống lá che chở cho mầm. Sau đó, dùng dao cạo

râu bén, cắt thành hình tam giác như đã trình bày và đưa vào vị trí ghép mầm tại góc ghép. Dùng dây nylon hoặc plastic cột lại.

Dụng cụ xới đất tơi, xốp

TRỒNG HỒNG TRANG TRÍ NHÀ, VƯỜN & CÁC MỤC ĐÍCH KHÁC

1. Khi nói đến hoa hồng, bất cứ một người trưởng thành nào cũng có thể hình dung ra được – nghĩa là họ biết được một chừng mức nào đó về cây hoa hồng – với những đặc điểm riêng của nó. Đồng thời, hoa hồng được người ta nghĩ đến là biểu tượng của tình yêu nam nữ. Ấn dụ kín đáo đến một người con gái đẹp, nhưng biết tự bảo vệ, thường lấy hoa hồng ra đối chiếu: “Hoa hồng nào mà chẳng có gai”⁽¹⁾.

Thần thoại Hy Lạp kể rằng Chloris là nữ thần của các loài hoa của Hy Lạp, nữ thần đã tạo ra loài hoa hồng nhưng chỉ là một cái xác của một nữ thần nhỏ hơn tên là Nymphe, thường chỉ sinh sống trên cây cối, đồi núi, sông hồ. Do đó, hoa hồng do nữ thần tạo ra chỉ là cái xác chết của thần

(1) Tuy nhiên có loài giống hoa hồng hiện đại hoàn toàn không có gai. Chẳng hạn cây có màu đỏ pha đen, các nhà trồng hồng tại TP. Đà Nẵng gọi là Per le noir.

Nymphê được tìm thấy sau một vụ cháy rừng. Nữ thần Chloris bèn nhờ nữ thần tình yêu Aphrodite⁽¹⁾ được sinh ra từ biển và lớn lên trên vỏ sò, ban cho Nymphê một sắc đẹp, còn thần Dionysos⁽²⁾ con của thần Zeus Semele được mệnh danh là thần rượu vang và mặt hoa ban cho nữ thần nhỏ tên Nymphê có mùi thơm dịu và quyến rũ và thần Trois Graces là bộ ba chị em nữ thần Sắc đẹp, ban sắc đẹp rực rỡ cho Nymphê, tạo nên sự duyên dáng, hạnh phúc nhất trên đời. Rồi để Nymphê thành hoa của mọi loài hoa phải nhờ đến thần Apollon tức thần mặt trời, tỏa ánh nắng tạo vẻ đẹp lung linh và biến nữ thần nhỏ Nymphê thành Hoa. Từ đó hoa hồng được sinh ra. Người Hy - La phong tặng hoa hồng là “Nữ hoàng của các loài hoa”. Chính đó, ngày Valentine hằng năm, thanh niên nam nữ khắp nơi trên thế giới, chọn hoa hồng tặng người yêu biểu hiện cho tình yêu của họ. Những nắn gần đây tại Việt Nam tình thần ngày Valentine được giới trẻ hâm mộ, hoa hồng vì thế nhân ngày này đã trở nên thông dụng hơn.

2. Trước khi hoa hồng được trồng và phát triển khắp tất cả các nơi trên thế giới nhằm vào

(1) Người La Mã gọi là thần Vénus (Vệ nữ).

(2) Dionysos là một vị thần trẻ tuổi, được người Hy Lạp biết đến nhiều nhất do phức tạp nhất chốn Bồng lai, yêu đời rất mực vui vẻ, nhưng đồng thời cũng là vị thần độc ác nhất trong thần thoại Hy - La.

những mục đích khác nhau thì những người Ba Tư vào những năm 1582 – 1612 đã tinh chế dầu hoa hồng bằng phương pháp chưng cất, sử dụng vào mục đích sản xuất dược liệu, bởi hoa hồng được cho là có thể trị được một số bệnh. Và đồng thời tinh dầu hoa hồng còn dùng sản xuất nước hoa.

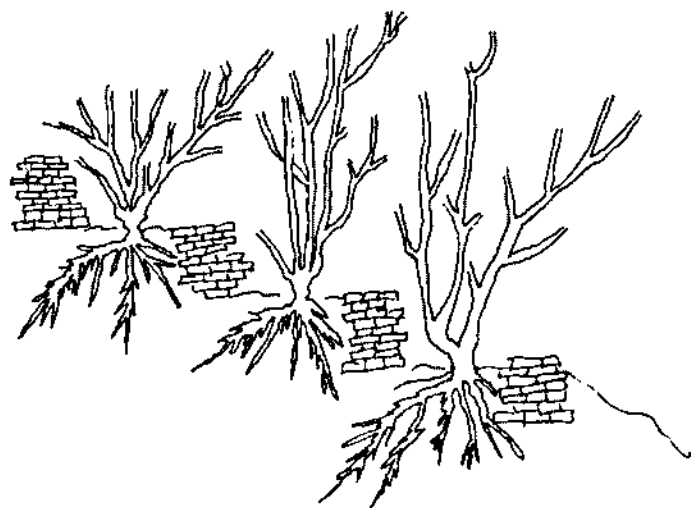
Đến thời phục hưng, tinh dầu hoa hồng được sản xuất nhiều và bán vào thị trường châu Âu với số lượng lớn. Để có đủ hoa hồng có hương thơm chưng cất lấy tinh dầu, người Hy Lạp chọn vùng Grasse thiết lập nên những trang trại trồng hoa hồng cùng với nhiều loài hoa có hương thơm khác nữa. Hương thơm của hoa hồng vùng Grasse chỉ đủ cung cấp nhu cầu cho thương hiệu nước hoa nổi tiếng Chanel.

Ngày nay có thể thấy Bulgarie là nước trồng nhiều Hoa Hồng nhất thế giới nên được mệnh danh là đất nước của Hoa Hồng.

3. Khi khoa học – kỹ thuật phát triển, tinh dầu hoa hồng không còn được xem là có hiệu quả trong điều trị một số bệnh tật cho trẻ em nữa. Tuy nhiên tinh dầu hoa hồng không chỉ sử dụng trong sản xuất nước hoa mà còn được đưa hương thơm vào sản xuất các loại kem, phấn thoa mặt. Không chỉ thế còn được đưa mùi vị vào trong các loại lương thực, thực phẩm, bánh, kẹo, si rô... và hương thơm hoa hồng còn phảng phất trong các món ăn la-se nữa.

4. Đương nhiên là không có sự bất ngờ khi chọn các giống hoa hồng thuộc nhóm Polyantha và Floribunda sau đây trồng trong vườn dọc theo hàng rào thấp nhằm tạo phong cảnh đẹp một cách thích thú men theo các con đường uốn lượn trong vườn. Cây cách cây, đều đặn và chiều cao không quá 1 mét đứng dựa vào hàng rào bằng tre, gỗ, cả dây kềm hoặc bằng lưới B40, sẽ tạo nên một không gian vừa phải đúng tầm mắt khi đi dạo trong vườn. Có thể trồng các cây Betty Prior, Orangeade, Redgold, Atlantic, Pacific, Interflora, Etoile de Hollande, Premevere, Caroline Testont, Gloire de Dijon...

Trồng hồng nơi tam cấp

5. Hồng Tiểu muội, Tường vi, hồng Mini (Mininature) là những loại hồng nhỏ rất xinh xắn, được dùng trồng trong các chậu nhỏ đặt nơi balcon, đặt trên bàn, cửa sổ hoặc cũng trồng chúng dọc theo hai bên con đường nhỏ, lối đi trong vườn, bờ lê khu đất, luống hoa, chúng tạo nên những đường viền ấn tượng. Nhà trồng hồng có thể chọn các cây Mini sau đây tạo nên những đường viền xen kẽ các màu sắc bên cạnh lối mòn. Cây My Valentine, Gold Coin, Judy Fischer...

6. Để tạo nên trong chậu, trên vòng, liếp hay luống hoa một bức thảm che phủ mặt đất, các nhà trồng hồng có thể trồng các loài giống hoa hồng leo, bò, cho chúng phát triển nằm ngang hoặc quấn lại thành vòng tròn trên mặt đất. Do cuốn tròn hoặc ngắt ngọn, cây hồng sẽ nứt ra nhiều nhánh che phủ mặt đất một lớp như thảm. Sau đây là những cây hồng tạo nên được thảm, nhà trồng hồng có thể lựa chọn. Cây New Dawn, Rosa Laevigata, Rosa Wichuraiana...

7. Các nhóm hồng thuộc Hybride de Thé có thể trồng chúng đứng một mình, thành từng cụm hoặc trồng trong chậu kiếng, đặt một nơi nào đó trong khu vườn nơi phù hợp. Tại đây, chúng cho một vẻ đẹp rực rỡ, lôi cuốn bởi sắc đẹp của những cánh hoa hình lưỡi liềm mà khi hàm tiếu chúng phô hết vẻ đẹp kiều diễm tiềm ẩn mà chúng có để

mê hoặc con người không thể thờ ơ quên đặt vào hoa một cái hôn tìm hương thơm của chúng thế nào. Sau đây là các cây hồng cho màu sắc đẹp và thơm, cây Friedrich Heyer, Gail Borden, John S. Armstrong, Lady Waterlow, Maigold...

□ MỘT SỐ CÂY HỒNG THƯỜNG GẶP

Là những cây hồng có mặt tại Việt Nam, các nhà trồng hồng có thể lựa chọn những loại cây thích hợp cho khu vườn tùy thuộc vào điều kiện nuôi trồng và thời tiết, nhiệt độ. Ngày nay phương pháp trồng hồng và điều kiện đã được cải thiện rất nhiều so với trước nên việc nuôi trồng một hay nhiều cây hoặc nhiều giống, loài không còn khó khăn nữa. Các nhà trồng hồng tại Đà Lạt, TP. Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hà Nội, Bạch Mã, Sa Pa, Tam Đảo... thực hiện việc trồng hồng trong nhà kính, nhà có mái che, lưới cản bớt tia sáng và ánh nắng mặt trời chiếu thẳng góc xuống vườn hồng, nên chất lượng màu của hoa tốt hơn, hương thơm vì thế cũng dịu dàng hơn, đáp ứng được nhu cầu thưởng thức của những người yêu loài hoa được nhiều người biết đến và lấy làm quý mến cả màu sắc lẫn mùi thơm. Gần đây, (có thể từ những năm 1966 – 1967), kỹ thuật công nghệ sinh học hiện đại được áp dụng phục vụ cho nông nghiệp, các nhà trồng hồng đã vận dụng vào nuôi trồng hồng trong việc chuyển gen (GMO). Kỹ thuật nuôi cấy mô cũng được áp

dụng rộng rãi không chỉ trong nông nghiệp mà còn trong các loại hoa lan, cây cảnh, trong đó kỹ thuật cấy ghép mô hoa hồng để có những giống hồng quý hiếm hàng loạt được thực hiện. Nuôi cấy tế bào có thể cho ra đời các loài, giống hồng khác nhau, phù hợp với điều kiện nuôi trồng tại các vùng ở nước ta.

Dựa trên đặc điểm của những loài, giống hoa thường gặp, các nhà trồng hồng khu vực dọc theo duyên hải miền Trung, có thể chọn lựa các giống hồng phù hợp với đất đai, thổ nhưỡng, thời tiết, nhiệt độ để trồng. Hy vọng góp phần tạo nên các chủng loài phong phú trong các khu nhà vườn, để hàng năm vào dịp Tết cổ truyền, các chợ Hoa xuân sẽ lung linh có đủ sắc màu của những giống hồng đẹp mắt.

Cây hồng Atlantic (Ba số 5), thuộc nhóm hồng lai tạo hiện đại (Hybride de Thé), cao 0,65 mét, lá màu xanh đậm, lá non có màu vécni. Hoa có ba tầng cánh, mỗi tầng 5 cánh hoa màu đỏ đều, tươi rực rỡ. Thân cây nhiều nhánh, rất ít gai. Hồng Atlantic có sức khỏe, chịu được nhiệt độ cao và nắng nóng của khu vực miền Trung Việt Nam. Kháng được một số bệnh thông thường, nhưng không kháng được bệnh nấm Black – Spot. Nuôi trồng đạt yêu cầu, cây Atlantic có thể khai hoa một lần 60 chiếc và kéo dài. Đẹp. Đây là loài hoa hồng chủ lực tại các chợ Hoa xuân hàng năm.

Cây Pacific, thuộc nhóm hoa chùm, cao tối đa 50 cm, lá nhỏ màu ve. Hoa kép, nhỏ, màu hồng nhạt. Mùa khai hoa thường cho từng chùm hoa, từ 5 đến 10 cái hoa, nhưng không thơm. Thân nhiều nhánh nhỏ, rất ít gai. Đặc biệt chịu được khô hạn của thời tiết nắng nóng. Quang hợp đủ, cây cứng cáp, thân, nụ pha thêm màu tím trông rất khỏe. Kháng được nhiều bệnh thông thường nhưng không kháng được các bệnh do nấm gây ra.

☛ Cây Interflora

Thuộc nhóm Hybride de Thé, hoa màu vàng cam pha bạc, rất đẹp, ít hương thơm (màu cà rốt). Lá màu vecni, thân nhiều gai, gai lớn bên màu hồng, thân khỏe, cao 1 mét. Không chịu được nắng nóng. Dễ mắc bệnh Black Spot, La Rouille.

☛ Cây Michèle Meilland

Thuộc nhóm Hybride de Thé. Trung tâm hoa nhọn, hoa đẹp tạo nhả, màu hồng láng lầy. Giống cho nhiều hoa, có mùi thơm nhẹ nhàng. Thân khỏe, cao 0.8m

☛ Cây Tiffany

Nhóm lai hiện đại (Hybride de Thé). Hoa lớn, đầy đặn 25 – 30 cánh, khuôn hình đẹp, giữa nhô lên như cái trụ, màu hồng thâm trầm, kín đáo. Rất thơm. Lá màu ve sẫm. Có sức khỏe, toàn thân cao 0,9 mét

☛ Cây Queen Elizabeth

Nhóm cho nhiều hoa (Floribonda). Hoa đầy đặn, màu hồng, có 40 cánh hình khuôn gòn, trung tâm nhô lên. Nụ màu son đậm, hoa chuyển dần sang màu hồng dễ cam. Ra hoa nhiều trong mùa khai hoa, hương thoảng nhẹ. Có nước hoa. Lá cứng, dai, màu ve sẫm, bóng láng. Thân khỏe, cao 1,8m. Chúng ưa dựa hàng rào hoặc lên giàn.

☛ Cây Proud Land

Màu đỏ đậm đen. Hoa thơm có lẫn mùi trà, cánh hoa mượt như nhung. Mỗi nhánh một hoa. Lá sẫm, dai, có sức khỏe, mọc thẳng. Kháng được bệnh tật do nấm mốc, sương muối. Thích leo hàng rào. Trồng chúng làm bình phong rất đẹp.

Cây Josephine Bruce, nhóm Hybride de Thé, hoa lớn, giữa nhọn lên, có 24 cánh hoa màu đỏ tươi. Lá sẫm. Cây hồng có khí lực phong phú và mạnh khỏe, thân cây rậm. Cao 0,75m. Chịu được vùng có nhiệt độ cao (Nam bộ) nhưng không khô, không chịu gió Phơn và gió Đông bắc lạnh, khô.

☛ Cây Jean Gaujard (Hai da)

Thuộc nhóm Hybride de Thé bicolores, hoa màu đỏ lửa, mặt sau màu trắng bạc, có mùi thơm nhẹ, tinh khiết. Lá non màu verni, lá già láng bóng, cứng, màu xanh sẫm. Cây khỏe, mọc thẳng. Thích nghi được vùng có nhiệt độ cao, không có gió Phơn.

Cây Jolie Madame, Hoa trung bình đầy đặn, cành nhánh gọn gàng. Hoa màu hồng lợt rực rỡ, có mùi thơm nhẹ nhàng. Lá có màu xanh vừa. Cây hồng có sức khỏe tốt biểu hiện toàn thân, chăm non tốt cho nhiều hoa. Cao 0,8m.

✦ Cây Sterling Silver

Nhóm Hybride de Thé, hoa trung bình, đầy đặn, khuôn hình hoa đẹp, rất thơm, cho nước hoa, màu trắng bạc, sức khỏe trung bình. Cao 0,6 mét. Cần chăm sóc kỹ. Không thích hợp với miền Trung nước ta.

Cây Message, nhóm Hybride de Thé. Hoa kép. Hoa có 28 - 35 cánh, giữa nhô lên như cái chóp trụ, cánh hoa màu trắng ngà, tô thêm màu kem dịu, sáng. Hoa có mùi thơm nhẹ nhàng. Lá màu xanh, sáng. Sức khỏe trung bình. Có thể thích nghi được vùng có nhiệt độ cao, nếu được che chắn trong mùa nắng nóng.

✦ Cây Climbing Mme Caroline Testout

Giống hồng leo, bò, thuộc nhóm Hybride de Thé, hoa lớn có những hạt bụi nhỏ như phấn trên cánh hoa màu hồng son, lợt, hình hoa đầy đặn, rất đẹp. Hoa có nước hoa, có mùi thơm. Lá màu xanh mềm mại uyển chuyển, duyên dáng. Giống leo rất khỏe, sức mạnh cường tráng. (6mét).

♣ Cây Baccara

Nhóm Hybride de Thé, Nụ và hoa nhỏ, có từ 78 – 82 cánh hoa màu hồng bóng láng. Lá màu ve sẫm cứng và dai. Toàn thân có sức mạnh tốt, dễ bị sây sát phần da. Cao 0,9m. Không thích nghi vùng nhiệt độ cao và khô nghiệt.

Cây Clair de lune (Ánh sáng mặt trăng, Khói hương, Màu tro), hoa màu xám tro, cao 0,8m. Hoa không có hương thơm, không gai. Lá màu ve sáng. Cành nhánh yếu, gặp mưa cành cong xuống đất, thân yếu, sức khỏe tốt. Không chịu nhiệt độ cao, khô.

Cây Grand Gala, thuộc nhóm Hybride de Thé, bicolores. Meilland 1954. Peace X Independence. Hoa rất lớn, giữa nhô lên như chóp nón, có từ 45 – 50 cánh hoa, Mùi thơm thoang thoảng dễ chịu. Hoa màu đỏ son giống phẩm, phía trái cánh hoa có màu trắng bạc. Lá có màu vécni (vécni). Thân cao 0,6m.

Ngoài ra, theo Việt Chương, Lâm Thị Mỹ Hương trong tập “Kỹ thuật trồng, chiết, ghép, giâm cành Hoa Hồng” – NXB. TP. Hồ Chí Minh, năm 2003, vùng đồng bằng châu thổ sông Cửu Long còn có các loài, giống hoa hồng thích nghi được với đất dai, nhiệt độ và chế độ mưa nắng của vùng như các cây hồng: Meillandina thuộc nhóm Hybride de Thé, loài bicolores và multicolores;

Lady Meillandina; Youki San; Yellow Doll; Perle Noire thuộc nhóm Hybride de Thé, thân màu xanh sẫm pha tím, lá màu vécnì, hoa màu đỏ đậm – đen, không thơm, thân không gai, cây Perle Noir thích ứng được vùng có khí hậu nắng nóng như miền Trung Việt Nam; White Maslepiece; White Christmas; Western Sun; Nishikie; Las Vegas; Vega; Victor Hugo; Souple Delight; Fire Light; Maria Callas; Kennedy; Chrysler Imperila; Bluenile..

Một số loài, giống mới nhập vào Việt Nam, nay đã phân tán khắp nơi, đặc biệt chúng có mặt tại các vùng miền có thời tiết thích hợp, nhất là vùng lạnh, thời tiết điều hòa: vùng Đà Lạt, Sa Pa, Tam Đảo, Bạch Mã...tại đây nuôi trồng hợp lý, chúng có thể cho những bông hoa hình lưỡi liềm tuyệt đẹp như các cây: màu đỏ có Brunner, Grand Galla, Brigitte Bardot, Amadeus, Nume'ron, Red Velvet, Schweitzer, Rouge Meilland...màu hồng có: Caroline Testout, Betty Uprichard...màu trắng có: Supreme de Meilland, Vivinne, Sterling Silver, Reine des Neiges...; màu vàng có: Quebec, Mme A.Meilland, Pailine, Alsmeer Gold, Hawaii, Diamont...và loại hai màu có: Président Herbert Hoover, Sheer Bilss, Mme Dieytoné, J.B.Meilland, Jacaranda, Troika...; loài leo bò dùng trang trí cho hàng rào có: Etoile de Hollande, Climbing, Gloire de Dijon, Premevére...

Các giống, loài hoa hồng Tiểu muội (mininature) hiện có các loài, giống trồng trong chậu sành sứ, chậu gỗ, nhiều hơn cả là trong chậu plastic. Các nhà trồng hồng bày bán tại chợ hoa xuân vào dịp Tết nguyên đán cổ truyền Việt Nam. Chúng có các màu đỏ đậm, đỏ hồng, màu gạch, màu trắng và một ít màu vàng.

Các loài, giống hoa hồng bán địa sinh sống từ lâu đời trên các vùng miền đất nước ta như Hương phấn, Tầm xuân, Tường vi... quanh năm đều cho hoa và chúng có thể sinh sống và phát triển được trong bất kỳ điều kiện nào của thời tiết, đất đai, nhiệt độ và các yếu tố khác. Từ thế kỷ thứ XVI tại phủ Điện Bàn người dân nơi đây có trồng nhiều hoa hồng dùng vào nhiều mục đích khác nhau mà đương thời cụ Dương Văn An đã chép lại trong quyển “Ô Châu Cận Lục”.

NHỮNG CÂY HỒNG KHÁNG ĐƯỢC MỘT SỐ BỆNH

Ở miền Trung, thời tiết thường xuyên thay đổi, bình quạn trong năm thường hay có nhiệt độ cao nên những nhà trồng hồng cần lưu ý vào mùa nắng nóng, có gió Phơn, nhất là đầu mùa mưa thường xuất hiện các loại nấm. Ngoài ra, mùa gió Đông bắc, có thể làm cho sức khỏe của cây hồng suy kiệt dễ dẫn đến mắc phải bệnh.

• Thuộc nhóm Hybride de Thé (lai tạo hiện đại)

Confideuce,
First Prize,
Fragrant Cloud,
Pristine.

Thuộc nhóm Floribunda (có rất nhiều hoa)

Pink Parfait,
Shreveport.

Chúng thuộc nhóm Hybride de Thé (hồng lai tạo hiện đại, mỗi nhánh 1 hoa).

NHỮNG CÂY HỒNG DỄ TRỒNG, NHANH PHÁT TRIỂN

➡ Thuộc nhóm Hybride de Thé (mỗi nhánh một hoa) là hoa hồng lai tạo hiện đại:

Bewitehed
Charlotte Armstrong

Fragrant Cloud

Rutura

Mister Lincoln

➡ *Thuộc nhóm Climbing (hồng leo, bò).*

Hồng leo, rất khỏe, cho chùm vài hoa trở lên
tạo thành chùm, từng đám hoa.

America

Blaze

➡ *Thuộc nhóm Mininature (hồng Tiểu muội),
những cây hồng xinh xắn, có duyên*

Cinderella

Green Ice

Rise'n Shine

➡ *Thuộc nhóm có nhiều hoa (Floribundas)*

Loài này không cho vẻ đẹp cá thể của mỗi
cái hoa mà cho vẻ đẹp cả một chùm hoa.

Euro Peana

➡ *Thuộc nhóm hoa nhiều, cho từng chùm hoa
(Grandiflora), hoa kém phát triển ở những nơi chật
chội*

Một lần khai hoa cho 12 cái.

Pink Parfait

Shreveport

➡ *Thuộc nhóm hoa nhiều nhị đực, cây lùn, tằm
vóc nhỏ nhắn, hoa nhỏ từng chùm, xuất phát nguồn*

gốc từ nhóm *Floribundas*. (*Polyanthas pompons* – *Polyanthas nains*)

The Fairy.

➡ Thuộc các loài, giống hồng *Chinesis* trong nhóm *Rosa Borboriana* (giống cây bụi đẹp toàn diện), trong nhóm hồng xa xưa còn duy trì đến nay

Phần lớn, các gia đình Việt Nam thường trồng trước cổng, đầu sân, điểm xuyết những cái bông màu đỏ trong không gian trước mặt căn nhà, hoặc trong chậu đặt vào vị trí thích hợp loại hồng có xuất xứ từ Trung Hoa gọi là hồng *Chinesis*. Đây là loài hồng dễ thích nghi với điều kiện và môi trường sống tại các vùng miền ở Việt Nam, kể cả khu vực thường có gió Phơn vào mùa hè và gió Đông bắc vào mùa đông, kéo dài từng đợt nhỏ, sót lại lúc ra giêng, loài hồng *Chinesis* cũng có thể chịu đựng được. Mặc dầu vào mùa nắng nóng chúng không phát triển mà tập trung mọi nguồn lực, sức khỏe, đối phó lại với thời tiết khắc nghiệt của miền Trung. Loài *Chinesis* được giới thiệu sang Việt Nam từ rất lâu, sang châu Âu năm 1752. Chúng thường khai hoa nhiều lần trong năm, vào mùa xuân, kéo sang hè và tiếp tục vẫn cho hoa vào các mùa khác nhưng ít hơn. Hầu hết các loài, giống hoa *Chinesis* thân cây cỡ trung, phát triển rộng, lập thành cây bụi, chúng choán một khoảng không gian lớn. Cao từ 0,9 – 1,2 mét. Thân cây

mềm, dai, gỗ hơi đỏ, da có một ít gai màu xám đen. Ưa đất ẩm ướt. Cho hoa nhỏ, khai hoa từng chùm, màu hồng, màu đỏ hoặc màu đỏ đậm tùy theo loài với một ít hương thơm thoang thoảng.

Hermosa

Old Blush

Honorinr de Brabant

La Reine Victoria

Souvenir de la Malmaison

□ MÀU CỦA HOA HỒNG

Đến nay, các nhà trồng hồng trên thế giới đã theo dõi và thống kê được rất nhiều màu của hoa hồng đã tự khoe sắc làm đẹp cho chúng; đồng thời đã thu hút loài người tìm đến thưởng thức vẻ đẹp của sắc màu và ẩn dụ, so sánh với nhiều ý nghĩa khác nhau.

Đã có các màu:

1. Màu trắng
2. Màu trắng, tô thêm màu hồng hoặc màu kem
3. Màu vàng
4. Màu vàng quả mơ, màu vàng lợt, màu vàng da cam
5. Màu hồng
6. Màu hồng sáng rõ ràng
7. Màu cá hồi (màu hồng lợt)
8. Màu hồng cá hồi, màu son

9. Màu hồng đậm
10. Màu hồng son pha màu đỏ
11. Màu đỏ
12. Màu đỏ tía, đậm
13. Màu đỏ sậm, bóng láng
14. Hai màu: đỏ pha vàng, đỏ pha trắng bạc
15. Màu khói hương.
16. Màu xanh

VÀI LOẠI THUỐC THƯỜNG GẶP TRỊ BỆNH CÂY HỒNG

1. Thuốc trị sâu

- Trebon (rất ít mùi hôi) theo hướng dẫn
- Sherpa 25EC (không hôi) theo hướng dẫn trong nhãn.

2. Thuốc trị rầy, rệp

- Bassa (có mùi hôi)
- Actara 25 EC
- Sutin 5 EC

3. Trị các loại nhện, nhện đỏ

- Sokupi 0,36 AS
- Pegaus 500EC
- Ortus 5 EC (các loại thuốc trên trước khi sử dụng cho cây hồng cần xem trên nhãn bao bì)

4. Thuốc trừ nấm các loại

- CuSO_4 + nước vôi tôi Ca(OH)_2
- COC 85 (Oxy Clorua A) (dạng bột)

5. Thuốc kích thích ra rễ cực mạnh

- NBM (gồm N, B, Cu, Zn, Mn, Fe)

Tưới gốc: 20g/10 lít nước

Giâm cành, nhánh: 20g/8 lít nước

Phun lên lá: 10g/10 lít. 7 ngày phun 1 lần

Ngâm hạt giống: 10g/10 lít/24 giờ.

- ROOT Vimix-2 (gồm: Cu 0,07%, B 0,02%,
Fe 0,02%).

Pha 10ml/8-12 lít nước.

6. Phân bón lá thích hợp cho cây hồng

- FOOD – Mx1 (35-5-5 + 5 Mg O)

Phun lá 10 – 15 ngày/lần.

- A-H 502 (2 lần/tháng)

- Antonic (2 lần/tháng)

7. Thuốc giải độc sương muối

- Alpine 80WP + Cavil 50WP

- Ridomin 72% + Carbenzim 50WP

(Xem nhãn mác).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trung tâm thí nghiệm Rau và Hoa Đà Lạt. Sài Gòn. Bộ Canh nông. 1960.
2. Tạp chí Hoa cảnh TP. Hồ Chí Minh (nhiều số, nhiều năm).
3. Báo xuân các địa phương (nhiều số, nhiều năm).
4. Báo Xuân “Thế giới & Việt Nam” , cơ quan trực thuộc Bộ Ngoại giao - 2007.
5. Kỹ thuật trồng hồng - Nguyễn Thuỷ Triều - Báo Khoa học phổ thông TP. Hồ Chí Minh, 1991.
6. Trồng hoa hồng Pháp - Nguyễn Văn Duy - Báo Khoa học phổ thông, tháng 3 năm 2007.
7. Kỹ thuật hoa Hồng, trồng, chiết, ghép, giâm cành - Việt Chương, Lâm Thị Mỹ Hương – NXB. TP. Hồ Chí Minh. 2005.
8. Kỹ thuật trồng và ghép hoa hồng - Huỳnh Văn Thới – NXB. Trẻ, TP. Hồ Chí Minh, 2005.

9. Catalogue "La Sélection Mondiale des Roses" - Paris.

10. 421 Roses en couleurs - H.Edland - Fernand Nathan, Paris.

11. All about Roses - Chevron Chemical Company. Printed in the United States of America. First Printing in August, 1983.

MỤC LỤC

* LỊCH SỬ PHÁT TRIỂN HOA HỒNG	9
* SỰ LAI TẠO GIỐNG, LOÀI	20
* SỰ PHÂN LOẠI CÁC GIỐNG HỒNG	22
* TRỒNG HOA HỒNG	40
1. Làm đất trồng hồng.....	40
2. Chọn cây hồng để trồng.....	46
3. Bứng cây hồng đem trồng nơi khác	49
4. Trồng hồng ra luống, vồng	50
5. Bứng cây hồng trồng vào trong chậu	51
6. Trồng những cây hồng thuộc nhóm miniature (hồng tiểu muội, hồng mi ni):	54
7. Trồng miniature trong vườn, trong nhà.....	54
8. Che chắn gốc cây hồng:.....	55

9. Tưới nước cho những cây hồng trong luống.....	58
10. Tưới nước cho những cây hồng trong chậu:.....	61
11. Cắt hoa hồng:	61
12. Các loại phân thích hợp cho cây hồng:.....	63
* BẮM, TỈA CÂY HỒNG.....	65
1. Góc cắt, tỉa:	67
2. Bấm, tỉa các loại hồng dây, leo bò:	70
3. Bấm tỉa hồng cây thân cao, thẳng	73
4. Bấm tỉa cây hồng có nhiều nhánh	74
5. Bấm tỉa cây hồng bụi	75
6. Bấm tỉa cây hồng tiểu muội (miniature)	75
7. Bấm tỉa những cây hồng già	76
8. Thời kỳ cắt tỉa, chiết cành.....	78
9. Chăm sóc thường xuyên cho cây hồng.....	80
10. Cắt hoa.....	82
11. Thuận lợi của việc chiết, ghép cành hồng.....	86
* CHĂM SÓC CÂY HỒNG.....	89
1. Bón phân cho cây hồng.....	89
2. Khi cây hồng vàng lá	95
3. Bệnh của cây hồng	96
4. Phòng ngừa sâu bọ.....	97
5. Bệnh nấm	99
6. Phun thuốc trừ sâu bệnh.....	104

7. Sự phá hại của những con vật khác.....	109
8. Gió.....	121
9. Nhiệt độ	123
* GÂY GIỐNG HỒNG.....	133
1. Gây giống mới bằng hạt.....	133
2. Sự thụ phấn	134
3. Cây hồng con từ hạt giống.....	139
4. Lấy phấn và thụ phấn thế nào cho đạt.....	142
5. Giám canh.....	144
6. Chiết cành hồng.....	148
* TRỒNG HỒNG TRANG TRÍ NHÀ VƯỜN & CÁC MỤC ĐÍCH KHÁC	163
Một số cây hồng thường gặp.....	168
Những bông hồng kháng được 1 số bệnh	176
Những cây hồng dễ trồng, nhanh phát triển	176
Màu của hoa hồng.....	179
* VÀI LOẠI THUỐC THƯỜNG GẶP TRỊ BỆNH CÂY HỒNG.....	181
* TÀI LIỆU THAM KHẢO	183

HOA HỒNG TRỒNG VÀ CHĂM SÓC VÔ VĂN HÒE

Sưu tầm & Biên soạn

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG
17C Quang Trung - Đà Nẵng

Chịu trách nhiệm xuất bản :
NGUYỄN HỮU CHIẾN

Tổng biên tập :
NGUYỄN ĐỨC HÙNG

Biên tập : **HUỖNH KIM HÙNG**
Sửa bản in : **NGUYỄN PHỤNG THOẠI**
Trình bày : **THANH TRANH**
Bìa : **ĐÌNH KHẢI**

Thực hiện liên doanh:

CÔNG TY VĂN HÓA HƯỚNG TRANG
Nhà Sách QUANG MINH

416 Nguyễn Thị Minh Khai - P.5 - Quận 3 - TP.HCM
ĐT: (84.8) 8322386 - 8340990 * Fax: (84.8) 8342457
Email: quangminhbookshethuongtrang.com.vn

In 500 cuốn, khổ 13x19cm, tại Công Ty In Liên Tường. Giấy đăng ký KHXP
số: 177- 2007/CXB/41 - 02/ĐaN và QĐXB số: 27/QĐ-ĐaN, ngày 17.01.2008
In xong và nộp lưu chiểu Quý II - 2008.

Hoa Hồng

TRỒNG & CHĂM SÓC

光 人 明

CÔNG TY VĂN HÓA HƯƠNG TRẠI
NHÀ SÁCH **QUANG MINH**

416 NGUYỄN THỊ MINH KHAI, P.5, Q.3, TP. HCM
TEL: (84.8) 8322 386 - 8340 990 - FAX: (84.8) 8342 4
Email: quangminhbooksh@huongtrang.com.vn

hoa hồng trồng và chăm sóc

2902080000127

Giá: 27.000đ